

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 20.12.2011
KOM(2011) 897 endelig

2011/0437 (COD)

Forslag til

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV

om tildeling af koncessionskontrakter

(EØS-relevant tekst)

{SEK(2011) 1588 endelig}

{SEK(2011) 1589 endelig}

BEGRUNDELSE

1. BAGGRUND FOR FORSLAGET

Kommissionen bebudede i sin meddelelse af 13. april 2011 *Akten for det indre marked: Tolv løftestænger til at skabe vækst og øget tillid*, at den havde til hensigt at vedtage et lovgivningsinitiativ om koncessioner.

Tildeling af bygge- og anlægskoncessioner er i øjeblikket kun omfattet af et begrænset antal afledte retsbestemmelser, mens tjenesteydelseskoncessioner kun er omfattet af de generelle principper i TEUF. Dette hul giver anledning til alvorlige fordrejninger af det indre marked, herunder den begrænsede adgang for europæiske virksomheder, særlig små og mellemstore virksomheder, til de økonomiske muligheder, der er forbundet med koncessioner. Manglen på retssikkerhed medfører også ineffektivitet.

Nærværende initiativ sigter mod at mindske usikkerheden i forbindelse med tildeling af koncessionskontrakter, hvilket skal komme offentlige myndigheder og økonomiske aktører til gode. EU-lovgivningen forhindrer ikke ordregivende myndigheder og andre ordregivere i at anvende deres egne ressourcer til at udføre deres offentlige opgaver, men når en ordregivende myndighed beslutter at få en udefrakommende enhed til at udføre sådanne opgaver, skal alle økonomiske aktører i EU have effektiv adgang til markedet.

På baggrund af de alvorlige budgetmæssige begrænsninger og økonomiske vanskeligheder i mange EU-medlemsstater er den effektive fordeling af offentlige midler et emne, der vækker særlig stor bekymring. En tilfredsstillende juridisk ramme for tildeling af koncessioner ville fremme offentlige og private investeringer i infrastruktur og strategiske tjenester med det bedste forhold mellem kvalitet og pris. Mulighederne for et lovgivningsinitiativ om koncessionskontrakter for at skabe en understøttende EU-ramme for offentlig-private partnerskaber blev påpeget i Kommissionens meddelelse fra 2009 *Private og offentlige investeringer til fordel for genopretninger og langsigtede strukturændringer*: udvikling af offentlig-private partnerskaber.

Dette forslag fremlægges sammen med revisionen af direktiverne om offentlige indkøb¹. Det skal resultere i vedtagelsen af en særskilt retsinstrument til regulering af koncessionstildelingen, som sammen med de to forslag om ændring af direktiverne om offentlige indkøb (2004/17/EF og 2004/18/EF) sigter mod at skabe en moderne lovgivningsmæssig ramme for offentlige kontrakter.

2. RESULTATER AF HØRINGEN AF DE INTERESSEREDE PARTER OG KONSEKVENSANALYSE :

Mellem den 12. maj og den 9. juli 2010 afholdt Kommissionen en offentlig online-høring, som offentligheden havde adgang til. Mellem den 5. august og den 30.

¹ KOM(2010) 608 endelig, punkt 1.4, forslag nr. 17.

september 2010 gennemførte Kommissionen en anden offentlig høring rettet mod erhvervslivet, arbejdsmarkedets parter og ordregivere. Høringerne bekræftede, at den manglende retssikkerhed medfører problemer, og de hindringer, som virksomheder oplever i forbindelse med markedsadgang, blev klarlagt. De lagde ligeledes op til, at der bør træffes passende EU-foreanstaltninger. Resultaterne kan ses på http://ec.europa.eu/internal_market/consultations/2010/concessions_en.htm

Ovennævnte konklusioner er også blevet forstærket af en række bilaterale møder med repræsentanter for medlemsstater, på lokalt plan, med virksomheder i de pågældende sektorer og brancheorganisationer.

De oplysninger, der blev indsamlet under høringerne, blev indføjet i konsekvensanalyserapporten, som blev vurderet og godkendt af Udvalget for Konsekvensanalyse den 21. marts 2011. Udvalget for Konsekvensanalyse anbefalede, at der blandt andet fremlægges yderligere bevis for problemernes omfang, konsekvenserne af fordrejningerne, den uensartede behandling af offentlige kontrakter og koncessioner og en sammenligning af de forskellige muligheder. Disse anbefalinger blev taget med i den nye version af konsekvensanalysen. Udtalelserne fra Udvalget for Konsekvensanalyse vedrørende rapporten er offentliggjort sammen med dette forslag, den endelige konsekvensanalyse og et resumé heraf.

Rapporten bekræftede, at der er brug for ny lovgivning på området. Ifølge resultaterne af rapporten står de økonomiske aktører nemlig over for uensartede spilleregler, hvilket ofte resulterer i spildte forretningsmuligheder. Denne situation er omkostningskrævende og til skade for konkurrenter, der befinder sig i andre medlemsstater, de ordregivende myndigheder, andre ordregivere og forbrugere. Endvidere er der endnu ikke klarhed over definitionen af koncessioner og det nøjagtige omfang af de forpligtelser vedrørende gennemsigtighed og ikke-diskrimination, der følger af traktaten. Den manglende retssikkerhed indebærer nemlig en øget risiko for annullering eller førtidig ophævelse af ulovligt tildelte kontrakter, og i sidste ende afskrækker det myndighederne fra at anvende koncessioner i tilfælde, hvor denne type kontrakt kan være en god løsning.

Selv hvis medlemsstaterne træffer lovgivningsmæssige foranstaltninger til at etablere en juridisk ramme baseret på traktatens principper, vil der stadig være retslig usikkerhed i forbindelse med de nationale lovgiveres fortolkninger af disse principper og de store forskelle mellem lovgivningerne i forskellige medlemsstater. Det nævnes, at den fuldstændige mangel på national lovgivning i visse tilfælde kan resultere i, at koncessionerne tildeles direkte og med stor risiko for uredelighed og endda korrupsion.

Lovgivning baseret på de bestemmelser, der i øjeblikket gælder for koncessionskontrakter om offentlige bygge- og anlægsarbejder, tilpasset og suppleret med visse særbestemmelser, blev udpeget som den bedste løsning. En mere restriktiv metode kunne indebære at udvide de bestemmelser, der gælder for offentlige kontrakter, til også at omfatte koncessioner. Denne metode anses for u hensigtsmæssig, da den potentielt kunne afskrække de ordregivende myndigheder fra at anvende koncessioner.

3. JURIDISKE ASPEKTER AF FORSLAGET

- Retsgrundlag

Retsgrundlaget for dette forslag er artikel 53, stk. 1, artikel 62 og 114 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF).

- Subsidiaritetsprincippet

Subsidiaritetsprincippet finder anvendelse, da forslaget ikke hører ind under EU's enekompetence.

Målene i forslaget kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes af medlemsstaterne af følgende årsag:

Samordningen af udbudsprocedurerne over visse tærskelværdier udgør et vigtigt redskab for gennemførelsen af offentlige indkøb i det indre marked ved at garantere de økonomiske aktører faktisk og lige adgang til koncessioner i hele det indre marked. Europæiske procedurer for indkøb giver gennemsigtighed og objektivitet i offentlige indkøb, som fører til betydelige besparelser og forbedrede resultater på indkøbsområdet, hvilket medlemsstaternes myndigheder og i sidste instans de europæiske skatteydere drager fordel af.

Dette mål kan ikke i tilstrækkelig grad opfyldes ved medlemsstaternes indsats alene, fordi det uundgåeligt vil føre til uensartede krav og måske modstridende ordninger, der gør den lovgivningsmæssige del mere kompliceret og forårsager uberettigede hindringer for grænseoverskridende aktiviteter. Mange medlemsstater har indtil nu undladt at fortolke, klarlægge eller gennemføre de relevante principper i traktaten om gennemsigtighed og ligebehandling på en måde, der sikrer en korrekt tildeling af koncessionskontrakter. Den manglende retssikkerhed, der følger deraf, og markedsafskærmningen fjernes formentlig ikke, uden at der gribes ind på relevant plan.

Det er derfor nødvendigt, at EU griber ind for at nedbryde barriererne for et koncessionsmarked i EU, sikre konvergens og lige vilkår og i sidste ende garantere fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser i alle 27 medlemsstater.

Derfor opfylder forslaget subsidiaritetsprincippet.

- Proportionalitetsprincippet

Forslaget er i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet, fordi det ikke går længere end nødvendigt for at opfylde målsætningerne om at sikre et velfungerende indre marked gennem begrænsede regler for tildeling for koncessioner.

Ved konsekvensanalysen blev en række løsninger fremlagt. Disse løsninger blev analyseret med henblik på at vurdere, om de kunne opfylde lovgivningens målsætninger. Analysen viste, at målsætningerne ikke kan nås ved at indføre sanktioner eller andre ikkebindende lovbestemmelser. De mest grundlæggende bestemmelser, der på nuværende tidspunkt gælder for koncessioner på offentlige bygge- og anlægsarbejder, er utilstrækkelige, fordi de ikke giver retssikkerhed og ikke opfylder traktatens principper. En mere detaljeret lovgivning i lighed med de

nuværende regler for tildeling af offentlige kontrakter anses imidlertid for at være for vidtrækkende, i forhold til hvad der er nødvendigt for at nå målene.

- Reguleringsmiddel/reguleringsform

Eftersom grundlaget for forslaget er artikel 53, stk. 1, artikel 62 og 114 i TEUF, vil det, til bestemmelser, der skal finde anvendelse på både vareindkøb og indkøb af tjenesteydelser, være i strid med traktaten at anvende en forordning. Det foreslåede reguleringsmiddel er derfor et direktiv.

I forbindelse med konsekvensanalyseprocessen blev ikkelovgivningsmæssige løsningsmodeller forkastet af årsager nærmere angivet i konsekvensanalysen.

4. BUDGETMÆSSIGE KONSEKVENSER

Forslaget har ingen budgetmæssige konsekvenser.

5. YDERLIGERE OPLYSNINGER

- Fornyet gennemgang/revision/udløbsklausul

Forslaget indeholder en revisionsklausul vedrørende de økonomiske virkninger på det indre marked af tærskelværdierne i artikel 5.

- Nærmere beskrivelse af forslaget

Forslaget til direktivet forventes at sikre gennemsigtighed, lighed og retssikkerhed ved tildeling af koncessioner og dermed bidrage til forbedrede investeringsmuligheder og i sidste ende arbejder og tjenesteydelser af højere kvalitet. Det finder anvendelse på koncessioner, der tildeles efter direktivets ikrafttræden. Denne bestemmelse er i overensstemmelse med Den Europæiske Unions Domstols dom om ændring af kontrakter (med forbehold af midlertidige ordninger, der kan være nødvendige for at sikre kontinuitet i en tjenesteydelse, der afventer tildeling af en ny koncession).

Ovennævnte fordele forventes som følge af en række procedurekrav og -specifikationer, der gælder for koncessionstildeling, og som har to overordnede mål: at øge retssikkerheden og sikre alle europæiske virksomheder bedre adgang til koncessionsmarkedet.

Retssikkerhed

Hovedformålet med direktivet er at klarlægge den juridiske ramme, der gælder for tildeling af koncessioner, mens et andet er klart at afgrænse anvendelsesområdet for denne ramme. De specifikke krav inden for koncessioner kommer til at øge retssikkerheden ved på den ene side at give de ordregivende myndigheder og andre ordregivere et klart regelsæt, der integrerer traktatens principper om tildeling af koncessioner, og på den anden side at give de økonomiske aktører en grundlæggende sikkerhed med hensyn til tildelingsproceduren.

Definition: Nærværende forslag til direktiv om tildeling af koncessioner indeholder en mere præcis definition af koncessionskontrakter med hensyn til begrebet "forretningsmæssig risiko" og begrebet "væsentlig risiko". Forslaget indeholder også retningslinjer for, hvor længe koncessioner maksimalt må vare.

Integration af traktatforpligtelserne i afledt ret: Direktivet udvider de fleste af de krav, der på nuværende tidspunkt gælder for tildeling af koncessioner på offentlige bygge- og anlægsarbejder, til også at gælde for tjenesteydelseskoncessioner. Der fastsættes også en række konkrete og mere præcise krav, som gælder i forskellige etaper af tildelingsproceduren på grundlag af principperne i traktaten, som det tolkes i EU-domstolens retspraksis. Det udvider desuden den afledte rets anvendelsesområde til at omfatte tildeling af koncessionskontrakter i forsyningssektoren, hvilket på nuværende tidspunkt er fritaget for sådan ret.

Samarbejde mellem offentlige organisationer: Der hersker betydelig retsikkerhed med hensyn til, i hvor vid udstrækning samarbejde mellem offentlige myndigheder skal være dækket af regler om offentlige udbud. Fortolkningen af EU-Domstolens retspraksis varierer medlemsstaterne og endda de ordregivende myndigheder imellem. Forslaget afklarer derfor, i hvilke tilfælde kontrakter indgået mellem ordregivende myndigheder ikke er omfattet af reglerne om tildeling af koncessioner. Afklaringen følger de principper, der er fastlagt i Domstolens retspraksis.

Ændringer: Ændring af koncessionerne i deres løbetid er blevet stadig mere relevant, men også problematisk for aktørerne. Ændring af koncessioner omhandles i en specifik bestemmelse, som integrerer de grundlæggende løsninger, der er fastlagt gennem retspraksis, og giver en pragmatisk løsning til håndtering af uforudsete omstændigheder, som kræver, at en koncession ændres i løbetiden.

Bedre adgang til koncessionsmarkederne

Forslaget har til hensigt grundlæggende at forbedre de økonomiske aktørers adgang til koncessionsmarkederne. Bestemmelserne skal først og fremmest gøre tildelingsprocedurene mere gennemsigtige og retfærdige ved at mindske risikoen for, at de ordregivende myndigheder og andre ordregivere træffer vilkårlige beslutninger om forudgående og efterfølgende offentliggørelse, retssikkerhedsgaranti, udvælgelses- og tildelingskriterier samt tidsfrister for tilbudsgiverne. Desuden skal bestemmelserne give bedre muligheder for retshjælp for at forebygge eller håndtere overtrædelse af bestemmelserne.

Offentliggørelse i Den Europæiske Unions Tidende: For at sikre gennemsigtighed og ligebehandling af alle økonomiske aktører fastsættes der i dette direktiv bestemmelser om obligatorisk offentliggørelse af koncessioner med en værdi på mindst 5 000 000 EUR. Denne tærskel, som allerede gælder for bygge- og anlægsarbejder, er nu udvidet til også at gælde tjenesteydelseskoncessioner under hensyntagen til de offentlige høringer og undersøgelser, som Kommissionen har udført i forbindelse med forarbejdet til dette forslag. Formålet hermed er at holde eventuelle yderligere administrative byrder og omkostninger på niveau med kontraktens værdi og at fokusere på kontrakter med et klart grænseoverskridende tilsnit. Tærskelværdien gælder for værdien af koncessionskontrakter, som beregnes i henhold til en metode, som angives i kontrakten. Ved tjenesteydelseskoncessioner

udgør denne værdi den anslåede samlede værdi af alle tjenesteydelser, som skal præsteres af koncessionshaveren under hele koncessionens varighed.

De nye regler defineres også minimumskravene for, hvilke oplysninger potentielle tilbudsgivere skal have.

Frister: Der fastsættes også en minimumsfrist for tilkendegivelse af interesse i koncessioner, nemlig 52 dage, hvilket i øjeblikket også er fristen for koncessionskontrakter om offentlige bygge- og anlægsarbejder. Det er besluttet at give længere frister for koncessioner end for offentlige kontrakter, eftersom koncessionskontrakter ofte er mere komplicerede.

Udvælgelses- og udelukkelseskriterier: Forslaget indeholder også krav om de udvælgelseskriterier, som ordregiveren (myndighed eller anden ordregiver) skal anvende ved tildeling af koncessioner. Disse regler er mindre restriktive end tilsvarende bestemmelser, der i øjeblikket gælder for offentlige kontrakter. De begrænser imidlertid udvælgelseskriterierne for sådanne kriterier med hensyn til tilbudsgivernes økonomiske, finansielle og tekniske kapacitet og giver mulighed for at begrænse omfanget af acceptable udelukkelseskriterier.

Tildelingskriterier: I forslaget stilles der krav om at anvende objektive kriterier knyttet til genstanden for koncessionen, hvilket skal sikre, at principperne om gennemsigtighed, ikke-diskrimination og ligebehandling overholdes, og at tilbuddene vurderes på reelle konkurrencevilkår, og dermed gøre det muligt for den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren at foretage en samlet økonomisk vurdering. Disse kriterier bør resultere i, at de ordregivende myndigheder eller andre ordregivere ikke træffer vilkårlige beslutninger, og de skal offentliggøres på forhånd i prioriteret rækkefølge med de vigtigste først. De medlemsstaterne, ordregivende myndigheder eller andre ordregivere, der ønsker det, kan lægge det "økonomisk mest fordelagtige tilbud" til grund for koncessionstildelingen.

Proceduremæssige garantier: I modsætning til direktiverne om offentlige indkøb indeholder de foreslåede bestemmelser ikke en fast fortegnelse over tildelingsprocedurer. Denne løsning gør det muligt for ordregivende myndigheder og andre ordregivere at anvende mere fleksible procedurer ved tildelingen af koncessioner blandt andet for bedre at kunne følge nationale retslige traditioner og gøre det muligt at organisere tildelingen så effektivt som muligt. Dog fastsættes der i forslaget en række klare proceduremæssige garantier, der skal anvendes ved tildelingen af koncessioner især i forbindelse med forhandlingerne. Disse garantier skal sikre, at processen er retfærdig og gennemsigtig.

Klagemuligheder: Forslaget udvider anvendelsesområdet for klagedirektiverne (direktiv 89/665/EØF og 92/13/EF som ændret ved direktiv 2007/66/EF) til at gælde alle koncessionskontrakter over tærskelværdien. Forslaget skal sikre, at der findes en reel mulighed for at få prøvet en tildelingsbeslutning for en domstol, og det indeholder nogle retslige minimumsnormer, som de ordregivende myndigheder og andre ordregivere skal overholde.

Forslag til

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV

om tildeling af koncessionskontrakter

(EØS-relevant tekst)

EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 53, stk. 1, artikel 62, og artikel 114,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen,

efter fremsendelse af udkast til lovgivningsmæssig retsakt til de nationale parlamenter,

under henvisning til udtalelse fra Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg²,

under henvisning til udtalelse fra Regionsudvalget³,

efter den almindelige lovgivningsprocedure og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) Der findes ikke klare regler på EU-plan for tildeling af koncessionskontrakter. Det skaber juridisk usikkerhed og barrierer for den frie udveksling af tjenesteydelser og fører til konkurrenceforvridning, der hindrer det indre marked i at fungere tilfredsstillende. Som følge heraf fortaber de økonomiske aktører, især små og mellemstore virksomheder (herefter "SMV'er"), deres rettigheder på det indre marked og går glip af vigtige forretningsmuligheder, og de offentlige myndigheder har ikke altid mulighed for at anvende offentlige midler således, at borgerne får gavn af tjenesteydelser af høj kvalitet til fordelagtige priser. En passende retlig ramme for tildeling af koncessioner kan sikre effektiv og ikke-diskriminerende adgang til markedet for alle EU's økonomiske aktører og retssikkerhed og dermed fremme offentlige investeringer i infrastrukturer og strategiske tjenesteydelser for borgerne.
- (2) Offentlige indkøb spiller en central rolle i Europa 2020-strategien⁴ som et af de markedsbaserede instrumenter, der skal anvendes til at opnå intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst, samtidig med at den mest effektive brug af offentlige midler sikres.

² EUT C af ..., s. .

³ EUT C af ..., s. .

⁴ KOM(2010) 2020 endelig af 3.3.2010.

Tildelingen af koncessioner på bygge- og anlægsarbejder er i øjeblikket underlagt grundlæggende regler i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv nr. 2004/18/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter, hvorimod tildelingen af tjenesteydelseskoncessioner med et grænseoverskridende aspekt er underlagt traktatens principper, og navnlig principperne om fri bevægelighed for varer, fri etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser og de principper, der er afledt heraf, såsom principperne om ligebehandling, ikke-forskelsbehandling, gensidig anerkendelse, proportionalitet og gennemsigtighed. Der er fare for, at denne situation skaber retsuskikkerhed som følge af de nationale lovgiveres forskellige fortolkninger af principperne i traktaten og fører til, at der er store forskelle i medlemsstaternes lovgivninger. Dette har EU-Domstolens omfattende retspraksis i stort omfang bekræftet, selvom den kun delvis har behandlet bestemte aspekter ved koncessionskontraktens tildeling. Det er derfor nødvendigt, at principperne i traktaten konkretiseres i alle medlemsstaterne og at forskellene i deres udlægning på EU-plan fjernes, for at bringe de vedvarende forvriddinger på det indre marked til ophør.

- (3) Direktivet bør på ingen måde begrænse medlemsstaternes eller deres myndigheders frihed til at træffe afgørelse om direkte tilvejebringelse af bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser til offentligheden eller give udførelsen af disse arbejder i underentreprise til tredjemand. Medlemsstaterne eller deres myndigheder bør frit kunne bestemme udformningen af de tjenester, der skal leveres og dermed også kunne fastlægge alle kvalitative eller prismæssige betingelser for at forfølge deres målsætninger for den offentlige politik.
- (4) For koncessioner over en bestemt værdi er det hensigtsmæssigt at fastlægge en minimumssamordning af offentlige procedurer for tildeling af sådanne kontrakter på grundlag af principperne i traktaten for at sikre koncessionerne adgang til konkurrence og sørge for en passende grad af retssikkerhed. Disse koordineringsbestemmelser bør ikke gå ud over, hvad der er nødvendigt for at nå førnævnte mål. Det bør dog stå medlemsstaterne frit for at supplere eller videreudvikle disse bestemmelser, hvis de finder det formålstjenligt for navnlig at sikre bedre overensstemmelse med førnævnte principper.
- (5) Der bør også gælde bestemte koordineringsbestemmelser for tildeling af koncessioner for bygge- og anlægsarbejder og tjenesteydelseskoncessioner inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester, eftersom de nationale myndigheder vil kunne øve indflydelse på adfærden hos virksomheder, der udøver virksomhed inden for disse sektorer, og under hensyntagen til den lukkede karakter af de markeder, hvor de arbejder, fordi medlemsstaterne giver særlige eller eksklusive rettigheder vedrørende levering, tilrådighedsstillelse eller drift af net til ydelse af den pågældende tjeneste.
- (6) Koncessioner er gensidigt bebyrdende aftaler, der indgås mellem én eller flere økonomiske aktører og én eller flere ordregivende myndigheder eller andre ordregivere, og som vedrører anskaffelse af bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, som normalt består i retten til at udnytte bygge- og anlægsarbejdet eller tjenesteydelserne, der er omfattet af kontrakten. Udførelsen af sådanne bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser er underlagt særlige bindende forpligtelser, der fastlægges af den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren, og har

retsgyldighed. Derimod bør bestemte statslige dokumenter som godkendelser eller tilladelser, hvorved staten eller en offentlig myndighed fastlægger betingelserne for udøvelsen af en økonomisk aktivitet, ikke anses for koncessioner. Dette gælder også for bestemte aftaler, der vedrører en økonomisk aktørs ret til at udnytte bestemte offentlige områder eller ressourcer som f.eks. forpagtningskontrakter, hvorved staten eller den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiver kun fastlægger generelle betingelser for deres benyttelse uden at opnå bestemte arbejder eller tjenesteydelser.

- (7) Vanskeligheder ved fortolkningen af begrebet "koncession" og "offentlig kontrakt" har ført til vedvarende retlig usikkerhed blandt aktørerne og har givet anledning til talrige domme fra EU-Domstolen på dette område. Definitionen på begrebet "koncession" bør derfor præciseres, især ved at henvise til begrebet væsentlig driftsrisiko. Hovedkendetegnet ved en koncession, nemlig retten til at udnytte bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, består altid i at der overføres en økonomisk risiko til koncessionshaver. Det indebærer en fare for, at denne ikke tjener sine investeringer og omkostninger til driften af det tildelte bygge- og anlægsarbejde eller de tildelte tjenesteydelser ind igen. Anvendelsen af særlige regler for tildeling af koncessioner ville ikke være berettiget, hvis den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren eller koncessionshaveren for mulige tab ved at garantere en minimumsindtægt, der er mindst lige så stor som de omkostninger, koncessionshaveren har i forbindelse med opfyldelsen af kontrakten. Samtidig bør det præciseres, at bestemte ordninger, som afholdes fuldt ud af en ordregivende myndighed eller anden ordregiver, bør anses for at være koncessioner, når indtjeningen af investeringer og omkostninger, som aktøren har afholdt ved udførelsen af bygge- eller anlægsarbejdet eller leveringen af tjenesteydelsen, afhænger af den konkrete efterspørgsel efter eller tilgængeligheden af tjenesteydelsen eller aktiviteten.
- (8) Såfremt sektorspecifik regulering stiller koncessionshaver garanti for, at indtægter og udgifter udlignes ved investeringer og omkostninger, der er afholdt ved udførelsen af kontrakten, bør en sådan kontrakt ikke anses for en koncession i dette direktiv.
- (9) Begrebet særlige eller eksklusive rettigheder er centralt for definitionen af dette direktivs anvendelsesområde, eftersom virksomheder, som hverken er ordregivende myndigheder i henhold til artikel 4, stk. 1, nr. 1), eller offentlige foretagender, kun er omfattet, for så vidt de udøver en af de aktiviteter, der er omfattet på grundlag af sådanne rettigheder. Det bør derfor præciseres, at rettigheder, der er givet gennem en procedure baseret på objektive kriterier, navnlig i henhold til EU-lovgivningen, og hvor der er sikret tilstrækkelig offentlighed, ikke skal forstås som særlige eller eksklusive rettigheder i dette direktiv. Denne lovgivning omfatter Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/30/EF af 22. juni 1998 om fælles regler for det indre marked for naturgas⁵, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/92/EF af 19. december 1996 om fælles regler for det indre marked for elektricitet⁶, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/67/EF af 15. december 1997 om fælles regler for udvikling af Fællesskabets indre marked for posttjenester og forbedring af disse tjenesters kvalitet⁷, Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/22/EF af 30. maj 1994 om betingelser for tildeling og udnyttelse af tilladelser til prospektering, efterforskning

⁵ EFT L 204 af 21.7.1998, s. 1.

⁶ EFT L 27 af 30.1.1997, s. 20.

⁷ EFT L 15 af 21.1.1998, s. 14.

og produktion af kulbrinter⁸ og Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1370/2007 af 23. oktober 2007 om offentlig personbefordring med jernbane og ad vej og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 1191/69 og (EØF) nr. 1107/70⁹. De mere og mere forskelligartede former for offentlige foranstaltninger gjorde det nødvendigt at præcisere definitionen af selve indkøbsbegrebet. EU-reglerne om koncessioner henviser til anskaffelsen af bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, hvor det er udnyttelsen af disse bygge- og anlægsarbejder eller tjenester, der tages i betragtning. Anskaffelse skal forstås i bred forstand som opnåelse af fordelene ved de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, men ikke i alle tilfælde med krav om overdragelse af ejendomsretten til ordregivende myndigheder eller andre ordregivere. Desuden omfatter dette direktiv almindeligvis ikke den blotte finansiering af en aktivitet, som hyppigt er forbundet med forpligtelsen til at refundere de modtagne beløb, hvis de ikke anvendes til de tilsigtede formål.

- (10) Det har også vist sig nødvendigt at præcisere, hvad der skal forstås som et enkelt indkøb med den virkning, at den samlede værdi af alle koncessioner indgået med henblik på dette indkøb skal tages i betragtning med hensyn til dette direktivs tærskelværdier, og at indkøbet skal annonceres som en helhed, muligvis opdelt i delkontrakter. Begrebet et enkelt indkøb dækker alle de varer, bygge- og anlægsarbejder og tjenesteydelser, der er nødvendigt for at udføre et bestemt projekt. Der er f.eks. tale om ét samlet projekt, når den ordregivende myndighed på forhånd har planlagt og udformet det samlet, når de forskellige indkøbte elementer opfylder én samlet økonomisk og teknisk funktion, eller når de på anden måde er logisk forbundne.
- (11) For at sikre reel åbning af markedet samt passende ligevægt i anvendelsen af reglerne om tildeling af koncessioner inden for vand- og energiforsyning, transport og posttjenester må de pågældende virksomheder defineres på anden måde end ved henvisning til deres retlige form. Det bør derfor sikres, at princippet om ligebehandling af ordregivere i den offentlige og den private sektor ikke anfægtes. Det skal desuden i overensstemmelse med traktatens artikel 345 sikres, at medlemsstaternes ejendomsretlige ordninger ikke berøres.
- (12) Koncessioner kan tildeles af ordregivere for at dække behovene for flere aktiviteter, der kan være underlagt forskellige juridiske ordninger. Det skal klart fremgå, at de retsregler, der gælder for en enkelt koncession, der omfatter flere aktiviteter, bør være de regler, der gælder for den aktivitet, som den først og fremmest tager sigte på. Hvilken aktivitet koncessionen først og fremmest tager sigte på, fastslås på grundlag af den analyse af, hvilke behov den specifikke koncession skal dække, som ordregiveren foretager for at vurdere koncessionens værdi og udarbejde koncessionsudbudsmaterialet. I visse tilfælde kan det være objektivt umuligt at fastslå, hvilken aktivitet koncessionen først og fremmest tager sigte på. Det bør fastsættes, hvilke regler der skal gælde i disse tilfælde.
- (13) Det er hensigtsmæssigt at der fra direktivets anvendelsesområde udelukkes visse tjenesteydelseskoncessioner, som er tildelt en økonomisk aktør, der selv er en ordregivende myndighed eller anden ordregiver, på grundlag af en eksklusiv rettighed,

⁸ EFT L 164 af 30.6.1994, s. 3.

⁹ EUT L 315 af 3.12.2007, s. 1.

som den økonomiske aktør har i henhold til offentliggjort national lovgivning eller administrativ bestemmelse, og som er tildelt i henhold til traktaten og sektorspecifik EU-lovgivning om forvaltning af netværksinfrastruktur i forbindelse med aktiviteterne i bilag III, eftersom en sådan eksklusiv rettighed gør det umuligt at følge en udbudsprocedure for tildelingen. Uanset og med forbehold af de juridiske konsekvenser som følge af generel udelukkelse fra direktivets anvendelsesområde bør koncessioner som defineret i artikel 8, stk. 1, være omfattet af forpligtelsen til at offentliggøre en bekendtgørelse om koncessionstildeling for at sikre grundlæggende gennemsigtighed, medmindre betingelserne for denne gennemsigtighed er fastlagt i sektorspecifik lovgivning.

- (14) Det er hensigtsmæssigt at udelukke visse tjenesteydelseskoncessioner og koncessioner om bygge- og anlægsarbejder, der tildeles en virksomhed, der er tilknyttet ordregivere, hvis hovedaktivitet er at præstere disse tjenesteydelser eller arbejder til den sammenslutning, virksomheden er tilknyttet, og ikke markedsføre dem. Det er også nødvendigt at udelukke visse koncessioner vedrørende tjenesteydelser og bygge- og anlægsarbejder, som ordregiveren har tildelt et joint venture, der består af flere ordregivere, med henblik på udøvelse af de i dette direktiv omhandlede aktiviteter, og som denne deltager i. Det bør dog sikres, at denne udelukkelse ikke skaber konkurrenceforvridning til fordel for de virksomheder eller joint ventures, som er tilknyttet ordregiverne. Der bør fastsættes et passende regelsæt, især vedrørende grænser for, hvor stor en del af omsætningen virksomhederne må skaffe fra markedet, således at de, når denne grænse er nået, mister muligheden for at få tildelt koncessioner uden udbud, og vedrørende sammensætningen af joint ventures og stabiliteten i forbindelserne mellem disse joint ventures og de ordregivere, som de består af.
- (15) Dette direktiv bør ikke gælde for koncessioner, som ordregivere har tildelt med det formål at muliggøre udførelse af en af de aktiviteter, der er omhandlet i bilag III, hvis den pågældende aktivitet i den medlemsstat, hvor den udøves, er undergivet almindelige konkurrencevilkår på markeder, hvortil adgangen er fri, jf. den procedure, der er fastlagt med henblik herpå i henhold til artikel 27 og 28 i direktiv [direktiv 2004/17/EF]. Denne procedure skal sikre, at de berørte ordregivere gives retssikkerhed og tilbydes en passende beslutningsprocedure, der gør det muligt på kort tid at sikre en ensartet anvendelse af EU-retten på området.
- (16) Direktivet gælder ikke for tildeling af en koncession, der er foretaget af internationale organisationer på egne vegne og for egen regning. Det skal dog afklares, i hvilket omfang det er hensigtsmæssigt, at dette direktiv finder anvendelse for koncessionstildeling, der er underlagt særlige internationale regler.
- (17) Der er betydelig retlig usikkerhed med hensyn til det omfang, hvori samarbejde mellem offentlige myndigheder er omfattet af reglerne om tildeling af koncession. EU-Domstolens relevante retspraksis fortolkes forskelligt af medlemsstaterne og endda af ordregivende myndigheder eller visse andre ordregivere. Det er derfor nødvendigt at afklare, i hvilke tilfælde koncessioner indgaaet mellem sådanne myndigheder ikke er underlagt anvendelsen af reglerne om tildeling af koncessioner. Afklaringen bør afstemmes med de principper, der er fastlagt i Domstolens relevante retspraksis. Den kendsgerning, at begge aftaleparter selv er ordregivende myndigheder eller andre ordregivere i henhold til artikel 4, stk. 1, nr. 1, udelukker ikke i sig selv anvendelsen af reglerne om tildeling af koncessioner. Anvendelsen af reglerne om

koncessionstildeling bør imidlertid ikke indvirke på de offentlige myndigheders frihed til at beslutte, hvordan de vil udføre deres offentlige tjenesteydelsesopgaver. Koncessioner tildelt kontrollerede virksomheder eller samarbejde om fælles udførelse af de deltagende ordregivende myndigheders henholdsvis andre ordregiveres offentlige tjenesteydelsesopgaver bør derfor undtages fra reglerne, hvis betingelserne i dette direktiv er opfyldt. Dette direktiv har til formål at sikre, at alt undtaget samarbejde mellem offentlige organisationer ikke fører til konkurrencefordrejning i forbindelse med private økonomiske aktører. En ordregivende myndigheds deltagelse som tilbudsgiver i en procedure med henblik på tildelingen af en offentlig kontrakt må heller ikke forårsage konkurrencefordrejning.

- (18) For at sikre tilstrækkelig offentliggørelse af bygge- og anlægskoncessioner og tjenesteydelseskoncessioner over en vis værdi, der tildeles af ordregivere og ordregivende myndigheder, bør tildelingen af sådanne kontrakter ske efter en obligatorisk offentliggørelse af en koncessionsbekendtgørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*. Tærskelværdierne bør afspejle koncessionernes klare grænseoverskridende betydning for de økonomiske aktører, der er beliggende i andre medlemsstater. Ved beregningen af værdien af en tjenesteydelseskoncession skal der tages hensyn til den anslåede værdi af alle tjenesteydelser, der skal ydes af koncessionshaveren, set ud fra en potentiel tilbudsgivers synspunkt.
- (19) I lyset af de skadelige virkninger for konkurrencen bør tildeling af koncessioner uden forudgående offentliggørelse kun være tilladt under ganske særlige omstændigheder. Denne undtagelse bør begrænses til tilfælde, hvor det fra begyndelsen er klart, at offentliggørelse ikke fører til mere konkurrence, især fordi der objektivt set kun er en økonomisk aktør, der har formåen til at gennemføre den pågældende koncession. Kun situationer med objektiv eksklusivitet kan berettige tildeling af en koncession uden offentliggørelse til en økonomisk aktør, hvor situationen med eksklusivitet ikke er skabt af den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren selv med henblik på den fremtidige tildelingsprocedure, og hvor der efter grundig vurdering ikke findes tilstrækkelige alternativer.
- (20) En gennemgang af de såkaldte prioriterede og ikke-prioriterede tjenesteydelser (A- og B-tjenesteydelser), som Kommissionen har foretaget, har vist, at det ikke er berettiget at begrænse den fulde anvendelse af lovgivningen om offentlige indkøb til en afgrænset gruppe af tjenesteydelser. Som følge heraf bør direktivet gælde for en række tjenesteydelser (som f.eks. catering- og vanddistributionstjenester), da begge områder udviser potentiale for grænseoverskridende handel.
- (21) På baggrund af resultaterne af den evaluering, som Kommissionen gennemførte vedrørende reformen af reglerne for offentlige indkøb, bør kun de tjenesteydelser, der har en begrænset grænseoverskridende dimension, især de såkaldte personlige tjenesteydelser, såsom visse social, sundhedsmæssige og uddannelsesmæssige tjenesteydelser, udelukkes fra direktivets fulde anvendelse. Disse tjenester ydes i en særlig sammenhæng, som er meget forskellig fra medlemsstat til medlemsstat som følge af forskellige kulturelle traditioner. Der skal derfor fastlægges en særlig ordning for koncessioner for disse tjenesteydelser, som tager hensyn til, at de først for nylig er blevet reguleret. En forpligtelse til at offentliggøre en forhåndsmeddelelse og en bekendtgørelse om koncessionstildeling for koncessioner, hvis værdi er lig med eller højere end de tærskelværdier, der er fastsat i dette direktiv, er en hensigtsmæssig måde at meddele oplysninger om forretningsmuligheder til potentielle tilbudsgivere og om

antallet og type af kontrakter, der kan tildeles interesserede parter. Medlemsstaterne bør endvidere indføre passende foranstaltninger, hvad angår tildeling af koncessionskontrakter for disse tjenesteydelser, der har til formål at sikre overensstemmelse med principperne om gennemsigtighed og ligebehandling af økonomiske aktører samt give ordregivende myndigheder og andre ordregivere mulighed for at tage hensyn til de pågældende tjenesteydelsers særlige karakter. Medlemsstaterne bør sikre, at ordregivende myndigheder og andre ordregivere har mulighed for at tage hensyn til behovet for at sikre tjenesteydelsernes kvalitet og kontinuitet, at der er adgang til dem, og at de er alment tilgængelige, til de forskellige brugeres særlige behov, at brugerne inddrages og får indflydelse samt innovation.

- (22) Under hensyntagen til vigtigheden af den kulturelle sammenhæng og disses tjenesters følsomhed bør medlemsstaterne have vide skønsbeføjelser til at planlægge valget af leverandører på den måde, de finder mest hensigtsmæssig. Reglerne i dette direktiv forhindrer ikke medlemsstaterne i at anvende særlige kvalitetskriterier ved udvælgelsen af tjenesteydere, som f.eks. de kriterier, som er fastlagt i den frivillige European Quality Framework for Social Services, der er udarbejdet af EU's Udvalg for Social Beskyttelse. Medlemsstater og/eller offentlige ordregivere kan selv levere disse ydelser eller tilrettelægge sociale tjenesteydelser på en måde, der ikke omfatter indgåelse af koncessioner, f.eks. ved blot at finansiere sådanne ydelser eller udstede licens eller godkendelse til alle økonomiske aktører, der opfylder de betingelser, som den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren på forhånd har fastlagt, uden grænser eller kvoter, såfremt et sådant system sikrer tilstrækkelig bekendtgørelse og overholder principperne om gennemsigtighed og ikke-forskelsbehandling.
- (23) For at give alle interesserede virksomheder mulighed for at indgive ansøgninger og tilbud bør ordregivende myndigheder og andre ordregivere være forpligtet til at overholde en minimumsfrist for modtagelse af sådanne ansøgninger.
- (24) Valget af forholdsmæssige, ikke-diskriminerende og rimelige udvælgelseskriterier og anvendelsen af disse på de økonomiske aktører er af afgørende betydning for, at de kan få effektiv adgang til de økonomiske muligheder, der er forbundet med koncessioner. Især muligheden for at en ansøger kan basere sig på andre enheders formåen, kan være afgørende for, at små og mellemstore virksomheder bliver i stand til at deltage. Det er derfor hensigtsmæssigt at fastsætte, at udvælgelseskriterierne udelukkende bør vedrøre aktørernes tekniske, finansielle og økonomiske formåen og bør offentliggøres i koncessionsbekendtgørelsen og ikke kan afskære en økonomisk aktør fra at basere sig på andre enheders formåen, uanset den juridiske karakter af dens forbindelser med disse enheder, hvis sidstnævnte godtgør over for den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren, at den råder over de nødvendige ressourcer.
- (25) For at sikre gennemsigtighed og ligebehandling bør kriterierne for tildeling af koncessioner altid opfylde visse generelle standarder. De bør på forhånd gøres offentlig tilgængelige for alle potentielle tilbudsgivere, vedrøre kontraktens genstand og ikke give den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren ubegrænset valgfrihed. De bør sikre muligheden for effektiv konkurrence og bør være ledsaget af krav, der giver mulighed for en effektiv kontrol af tilbudsgivernes oplysninger. For at overholde disse normer og samtidig øge retssikkerheden bør medlemsstaterne stille som krav, at kriteriet om det økonomisk mest fordelagtige tilbud anvendes.

- (26) Når ordregivende myndigheder og andre ordregivere vælger at tildele en koncession til den, der har givet det økonomisk mest fordelagtige tilbud, bør de fastlægge de økonomiske og kvalitative kriterier ud fra det grundlag, de vil benytte til at vurdere tilbuddene for at udpege det tilbud, der sikrer det bedste forhold mellem kvalitet og pris. Disse kriterier bør fastsættes ud fra koncessionens genstand, eftersom de bør gøre det muligt at vurdere de enkelte tilbuds resultatniveau i forhold til koncessionens genstand som defineret i de tekniske specifikationer og at måle forholdet mellem kvalitet og pris for hvert tilbud.
- (27) Koncessioner er normalt langsigtede, komplekse arrangementer, hvor koncessionshaver påtager sig ansvar og risici, der traditionelt bæres af de ordregivende myndigheder, og som normalt hører under deres ansvarsområde, og af andre ordregivere. Derfor bør ordregivende myndigheder og andre ordregivere bevare en vis fleksibilitet med hensyn til at organisere tildelingsprocessen, herunder også en mulighed for at forhandle kontraktens indhold med ansøgerne. For at sikre ligebehandling og gennemsigtighed igennem hele tildelingsproceduren bør der fastsættes visse krav med hensyn til tildelingsprocessen, herunder forhandlinger, udbredelse af informationer og adgang til skriftlige optegnelser. For at undgå urimelig behandling af potentielle ansøgere er det også nødvendigt at fastsætte, at der ikke bør afviges fra de oprindelige betingelser i koncessionsbekendtgørelsen.
- (28) Der er behov for, at de tekniske specifikationer, der udarbejdes af ordregivende myndigheder og andre ordregivere, sikrer, at der skabes muligheder for en konkurrencesituation ved tildeling af koncessioner. Det skal derfor være muligt at afgive tilbud, som afspejler mange forskellige tekniske løsningsmuligheder, så der opnås tilstrækkelig konkurrence. De tekniske specifikationer bør derfor udformes på en sådan måde, at kunstig indsnævring af konkurrence undgås gennem krav, der begunstiger en bestemt økonomisk aktør, ved at spejle de vigtigste egenskaber for de varer, tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, der normalt tilbydes af den pågældende økonomiske aktør. Udarbejdelse af de tekniske specifikationer i form af funktionelle og udførelsesrelaterede krav gør det almindeligvis muligt at opnå dette mål på bedste måde og fremme innovation. Når der henvises til en europæisk standard, eller i mangel heraf til en national standard, bør tilbud baseret på tilsvarende ordninger tages i betragtning af de ordregivende myndigheder henholdsvis andre ordregivere. For at godtgøre at der er tale om en tilsvarende ordning, bør det kræves, at tilbudsgiverne fremlægger efterprøvet dokumentation fra tredjepart. Anden relevant dokumentation, såsom teknisk dokumentation fra fabrikanten, bør også tillades, hvis den pågældende økonomiske aktør ikke har adgang til sådanne certifikater eller testrapporter eller ikke har mulighed for at fremskaffe dem inden for de fastsatte frister.
- (29) I tekniske specifikationer og tildelingskriterier bør ordregivende myndigheder og andre ordregivere kunne henvise til en specifik fremstillingsproces, en specifik form for levering af tjenesteydelser eller en specifik proces i en fase i et produkts eller en tjenesteydelses livscyklus, forudsat at de har tilknytning til koncessionens genstand. For bedre at integrere sociale hensyn ved tildeling af koncessioner bør ordregiverne også have lov til at lade karakteristika vedrørende arbejdsforholdene indgå i tildelingskriterierne. Hvis de ordregivende myndigheder eller andre ordregivere anvender det økonomisk mest fordelagtige tilbud, vil sådanne kriterier kun kunne omfatte arbejdsforholdene for de personer, der er direkte involveret i den pågældende fremstillingsproces eller levering. Disse karakteristika må kun vedrøre beskyttelsen af

det i fremstillingsprocessen involverede personales sundhed eller fremme af social integration af ugunstigt stillede personer eller personer i udsatte grupper, som indgår i det personale, der har fået til opgave at udføre kontrakten, herunder adgang for handicappede. I dette tilfælde bør tildelingskriterier, som indeholder sådanne karakteristika, under alle omstændigheder begrænses til de karakteristika, der har umiddelbar betydning for personalet i arbejdsmiljøet. De bør anvendes i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere som led i udveksling af tjenesteydelser¹⁰ og på en måde, der hverken direkte eller indirekte diskriminerer økonomiske operatører fra andre medlemsstater eller tredjelande, der er parter i denne aftale eller i frihandelsaftaler, som EU er part i. Ordregivende myndigheder og andre ordregivere bør, også når de anvender kriteriet det økonomisk mest fordelagtige tilbud, kunne anvende organiseringen, kvaliteten af og erfaringen hos de medarbejdere, der er udpeget til at udføre den pågældende koncession, som et tildelingskriterium, eftersom dette kan have indflydelse på kvaliteten af koncessionens udførelse og følgelig på tilbuddets økonomiske værdi.

- (30) Elektroniske informations- og kommunikationsmidler kan forenkle offentliggørelsen af kontrakter betydeligt og øge koncessionstildelingens effektivitet og gennemsigtighed. De bør som standard anvendes til kommunikation og informationsudveksling i koncessionstildelingsprocedurer. Anvendelse af elektroniske midler er desuden tidsbesparende. Der bør derfor indføres bestemmelser om reduktion af minimumsfristerne, når der bruges elektroniske midler, dog under forudsætning af at disse er forenelige med de særlige bestemmelser for fremsendelsesmetoder, der er fastsat på EU-plan. Desuden gør elektroniske informations- og kommunikationsmidler med egnede anvendelsesmuligheder det muligt for ordregivende myndigheder og andre ordregivere at forhindre, opdage og afhjælpe fejl, som opstår under udbudsprocedurerne.
- (31) Ordregivende myndigheder og andre ordregivere fra forskellige medlemsstater kan være interesseret i at samarbejde og i fællesskab tildele offentlige koncessioner for at drage størst mulig fordel af det indre markeds muligheder med hensyn til stordriftsfordele og risiko-/resultatdeling, især ved innovative projekter, der indebærer større risiko end med rimelighed kan accepteres af en enkelt ordregivende myndighed eller anden ordregiver. Der bør derfor fastlægges nye regler for grænseoverskridende fælles tildeling af koncession, der fastsætter den gældende lovgivning, for at fremme indførelse af grænseoverskridende offentlig fælles koncessionstildeling. Desuden kan ordregivende myndigheder og andre ordregivere fra forskellige medlemsstater etablere fælles retlige enheder i henhold til national ret eller EU-retten. Der bør fastsættes særlige regler for sådanne former for fælles koncessionstildeling.
- (32) De love, administrative bestemmelser og kollektive overenskomster, der gælder i de enkelte medlemsstater eller i EU for så vidt angår arbejdsforhold og sikkerhed på arbejdspladsen, bør finde anvendelse under udførelsen af en koncession, hvis sådanne bestemmelser og deres anvendelse er i overensstemmelse med EU-retten. I tilfælde af grænseoverskridelse hvor en medlemsstats arbejdstagere leverer tjenesteydelser i en anden medlemsstat for at udføre en koncession, indeholder Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 96/71/EF af 16. december 1996 om udstationering af arbejdstagere

¹⁰ EFT L 18 af 21.1.1997, s. 1.

som led i udveksling af tjenesteydelser¹¹ de mindstekrav, der skal opfyldes i værtslandet over for de udstationerede arbejdstagere.

- (33) Koncessioner bør ikke tildeles økonomiske aktører, der har deltaget i en kriminel organisation, eller som er kendt skyldige i korruption eller svig til skade for EU's finansielle interesser eller hvidvaskning af penge. Manglende betaling af skatter eller bidrag til sociale sikringsordninger bør ligeledes pålægges sanktioner i form af obligatorisk udelukkelse på EU-plan. Ordregivende myndigheder og andre ordregivere bør endvidere have mulighed for at udelukke ansøgere eller tilbudsgivere som følge af alvorlige overtrædelser af EU-lovgivning eller national lovgivning, som tager sigte på at beskytte samfundsmæssige interesser, der er forenelige med traktaten, eller hvis den økonomiske aktør har udvist betydelige eller vedvarende mangler ved udførelsen af en eller flere tidligere koncessioner af samme art, som er tildelt af den samme ordregivende myndighed henholdsvis ordregiver.
- (34) De betingelser, hvorunder ændringer af en koncession under udførelsen kræver en ny tildelingsprocedure, skal fastlægges under hensyntagen til EU-Domstolens relevante retspraksis. En ny tildelingsprocedure er nødvendig, hvis der er foretaget væsentlige ændringer i den oprindelige koncession, der tilkendegiver parternes vilje til at genforhandle vigtige betingelser eller vilkår i den pågældende kontrakt. Dette gælder navnlig, hvis de ændrede betingelser ville have påvirket resultatet af proceduren, hvis de havde været en del af den oprindelige procedure. En undtagelsesvis og midlertidig forlængelse af koncessionsperioden, der er strengt nødvendig for at sikre kontinuiteten i leveringen af en tjenesteydelse, der afventer tildeling af en ny koncession, bør normalt ikke anses for at være en væsentlig ændring i den oprindelige koncession.
- (35) Ordregivende myndigheder og andre ordregivere kan komme ud for eksterne omstændigheder, som de ikke kunne forudse ved tildelingen af koncessionen. I dette tilfælde er det nødvendigt med en vis grad af fleksibilitet, så koncessionen kan tilpasses disse omstændigheder uden en ny tildelingsprocedure. Ved omstændigheder, som en omhyggelig ordregivende myndighed eller anden ordregiver ikke kunne forudse, forstås omstændigheder der ikke kunne forudsiges trods den ordregivende myndigheds henholdsvis ordregiverens rimeligt omhyggelige udarbejdelse af den oprindelige kontrakt under hensyntagen til dennes tilgængelige midler, det specifikke projekts art og karakteristika, god praksis på området og behovet for at sikre et passende forhold mellem ressourceanvendelse ved udformning af kontrakten og dens forventede værdi. Dette er imidlertid ikke tilfældet, hvis en ændring medfører, at arten af det samlede udbud forandres, f.eks. ved at erstatte bygge- og anlægsarbejderne, varerne eller tjenesteydelserne, der skal indkøbes, med noget andet eller ved grundlæggende at ændre udbudstypen, da der i en sådan situation må forudsættes en hypotetisk påvirkning af resultatet.
- (36) I overensstemmelse med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed må den valgte tilbudsgiver ikke erstattes af en anden økonomisk aktør uden genåbning af koncessionen. Den valgte tilbudsgiver, der udfører koncessionen, kan imidlertid foretage visse strukturelle ændringer under koncessionens udførelse, såsom intern omstrukturering, fusion og opkøb eller insolvens eller blive erstattet på grundlag af en bestemmelse i kontrakten, der er kendt af alle tilbudsgivere og i overensstemmelse

¹¹ EFT L 18 af 21.1.1997, s. 1.

med principperne om gennemsigtighed og ligebehandling. Sådanne strukturændringer bør ikke automatisk nødvendiggøre nye tildelingsprocedurer for alle koncessioner, som den pågældende virksomhed udfører.

- (37) Ordregivende myndigheder og andre ordregivere bør selv have mulighed for at fastsætte bestemmelser om ændringer af en koncession med revisionsbestemmelser i den enkelte koncessionskontrakt, men sådanne bestemmelser må ikke give dem ubegrænset spillerum. Det bør derfor fastlægges i dette direktiv, i hvilket omfang ændringer kan være omfattet af den oprindelige koncession.
- (38) Med henblik på tilpasning til den hurtige tekniske og økonomiske udvikling bør Kommissionen i henhold til artikel 290 i traktaten tillægges beføjelse til at vedtage retsakter om en række ikke-væsentlige bestemmelser i dette direktiv. De tekniske detaljer og karakteristika for udstyr til elektronisk modtagelse bør ajourføres i forhold til den teknologiske udvikling og de administrative behov. Det er også nødvendigt at bemyndige Kommissionen til at gøre tekniske standarder for elektronisk kommunikation obligatorisk for at sikre interoperabilitet mellem tekniske formater, processer og kommunikation ved de procedurer for koncessionstildeling, der udføres ved hjælp af elektroniske kommunikationsmidler under hensyntagen til den teknologiske udvikling og de administrative krav. Endvidere bør fortegnelsen over EU's retsakter, der fastsætter fælles metoder til beregning af livscyklusomkostninger hurtigt tilpasses, så de foranstaltninger, der er vedtaget for specifikke sektorer, indarbejdes. For at opfylde disse krav bør Kommissionen bemyndiges til at ajourføre fortegnelsen over retsakter, herunder metoderne til beregning af livscyklusomkostninger.
- (39) For at sikre en tilstrækkelig retsbeskyttelse af ansøgere og tilbudsgivere under koncessionstildelingsprocedurerne samt for at sikre en effektiv håndhævelse af reglerne i nærværende direktiv og af traktatens principper bør Rådets direktiv 89/665/EØF om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende anvendelsen af klageprocedurerne i forbindelse med indgåelse af offentlige indkøbs- samt bygge- og anlægskontrakter¹² og Rådets direktiv 92/13/EØF om samordning af love og administrative bestemmelser vedrørende anvendelse af EF-reglerne for fremgangsmåden ved tilbudsgivning inden for vand- og energiforsyning samt transport og telekommunikation¹³ også finde anvendelse på tjenesteydelseskoncessioner og på koncessioner om bygge- og anlægsarbejder af både ordregivende myndigheder og andre ordregivere. Direktiv 89/665/EØF og 92/13/EØF bør ændres i overensstemmelse hermed.
- (40) Behandlingen af persondata i henhold til dette direktiv bør reguleres ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 95/46/EF af 24. oktober 1995 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger¹⁴.
- (41) Ifølge EU-lovgivningen om offentlige indkøb skal medlemsstaterne konsekvent og systematisk overvåge gennemførelsen og funktionsmåden for reglerne for at sikre

¹² EFT L 395 af 30.12.1989, s. 33.

¹³ EFT L 76 af 23.3.1992, s. 14.

¹⁴ EFT L 281 af 23.11.1995, s. 31.

effektiv og ensartet anvendelse af EU's lovgivning. Når medlemsstater udpeger en national myndighed, som skal bære ansvaret for at overvåge, gennemføre og kontrollere offentlige indkøb, vil denne myndighed kunne have samme ansvar med hensyn til koncessioner. Et organ med overordnede opgaver vil kunne garantere et overblik over de vigtigste problemer i forbindelse med gennemførelsen og foreslå effektiv afhjælpning af problemer af mere strukturel art. Dette organ vil også kunne give omgående tilbagemelding om, hvordan politikken fungerer, og om de potentielle svagheder i national lovgivning og i praksis og på den måde bidrage til hurtig identificering af løsninger og forbedring af koncessionstildelingsprocedurer.

- (42) Det er navnlig vigtigt, at Kommissionen foretager relevante høringer under sit forberedende arbejde, herunder på ekspertniveau. Kommissionen bør i forbindelse med forberedelsen og udarbejdelsen af delegerede retsakter sørge for samtidig, rettidig og hensigtsmæssig fremsendelse af relevante dokumenter til Europa-Parlamentet og Rådet.
- (43) For at sikre ensartede betingelser for gennemførelsen af dette direktiv, for proceduren for udarbejdelse og fremsendelse af bekendtgørelser, for offentliggørelse af data i bilag IV til VI og for ændringer af tærskelværdier bør Kommissionen overdrages gennemførelsesbeføjelser. Disse beføjelser bør udøves i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 182/2011 af 16. februar 2011 om de generelle regler og principper for, hvordan medlemsstaterne skal kontrollere Kommissionens udøvelse af gennemførelsesbeføjelser¹⁵. Rådgivningsproceduren bør anvendes til vedtagelse af gennemførelsesretsakter, der ikke har finansiell indvirkning eller indvirkning på arten og omfanget af forpligtelser, der følger af dette direktiv. Disse retsakter har derimod alene et administrativt formål og fremmer anvendelsen af de regler, der fastsættes ved dette direktiv.
- (44) Medlemsstaterne har i henhold til den fælles politiske erklæring fra medlemsstaterne og Kommissionen om skriftlige redegørelser af [dato] forpligtet sig til at vedføje et eller flere dokumenter, som beskriver forbindelsen mellem elementerne i et direktiv og de tilsvarende dele af de nationale gennemførelsesinstrumenter, til meddelelsen om deres gennemførelsesforanstaltninger. Med hensyn til dette direktiv betragter lovgiveren fremsendelsen af disse dokumenter som berettiget.

VEDTAGET DETTE DIREKTIV:

¹⁵ EUT L 55 af 28.2.2011, s. 13.

Direktiv om koncessioner

Indholdsfortegnelse

AFSNIT I: DEFINITIONER, GENERELLE PRINCIPPER OG ANVENDELSESOMRÅDE

KAPITEL I: Definitioner, generelle principper og anvendelsesområde

AFDELING 1: DEFINITIONER OG ANVENDELSESOMRÅDE

Artikel 1: Genstand og anvendelsesområde

Artikel 2: Definitioner

Artikel 3: Ordregivende myndigheder

Artikel 4: Ordregivere

Artikel 5: Tærskelværdier

Artikel 6: Metoder til beregning af den anslåede koncessionsværdi

Artikel 7: Almindelige principper

AFDELING II: UNDTAGELSER

Artikel 8: Undtagelser for koncessioner tildelt af ordregivende myndigheder eller andre ordregivere

Artikel 9: Særlige undtagelser inden for telekommunikation

Artikel 10: Undtagelser for koncessioner, der tildeles af ordregivere

Artikel 11: Koncessioner, der tildeles en tilknyttet virksomhed

Artikel 12: Koncessioner, der tildeles et joint venture eller en ordregiver, der deltager i et joint venture

Artikel 13: Meddelelse af oplysninger

Artikel 14: Udelukkelse af aktiviteter, som er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår

Artikel 15: Forbindelser mellem offentlige myndigheder

AFDELING III: ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 16: Koncessionens varighed

Artikel 17: Sociale tjenesteydelser og andre specifikke tjenesteydelser

Artikel 18: Blandede koncessioner

Artikel 19: Koncessioner, der omfatter flere aktiviteter

AFDELING IV: SÆRLIGE SITUATIONER

Artikel 20: Koncessioner, der er omfattet forbehold

Artikel 21: Forskning og udvikling

KAPITEL II: Principper

Artikel 22: Økonomiske aktører

Artikel 23: Nomenklaturer

Artikel 24: Fortrolighed

Artikel 25: Regler for kommunikation

AFSNIT II: REGLER FOR KONCESSIONER

KAPITEL I: Offentliggørelse og gennemsigtighed

Artikel 26: Koncessionsbekendtgørelser

Artikel 27: Bekendtgørelser om tildeling af koncessioner

Artikel 28: Udarbejdelse og offentliggørelse af bekendtgørelser

Artikel 29: Offentliggørelse på nationalt plan

Artikel 30: Elektronisk adgang til koncessionsdokumenter

KAPITEL II: Procedureforløb

AFDELING 1: FÆLLES KONCESSIONER, TIDSFRISTER OG TEKNISKE SPECIFIKATIONER

Artikel 31: Fælles koncessioner mellem ordregivende myndigheder eller andre ordregivere fra forskellige medlemsstater

Artikel 32: Tekniske specifikationer

Artikel 33: Testrapporter, certificering og anden dokumentation

AFDELING II: UDVÆLGELSE AF DELTAGERE OG TILDELING AF KONCESSIONER

Artikel 34: Generelle principper

Artikel 35: Proceduremæssige garantier

Artikel 36: Udvælgelse og kvalitativ vurdering af ansøgere

Artikel 37: Fastsættelse af tidsfrister

Artikel 38: Frist for indgivelse af konsessionsansøgninger

Artikel 39: Kriterier for koncessionstildelingen

Artikel 40: Livscyklus og livscyklusomkostninger

AFSNIT III: REGLER FOR UDFØRELSEN AF KONCESSIONER

Artikel 41: Underleverancer

Artikel 42: Ændring af koncessioner i deres gyldighedsperiode

Artikel 43: Opsigelse af koncessioner

AFSNIT IV: ÆNDRINGER AF DIREKTIVERNE OM KLAGEPROCEDURER I FORBINDELSE MED OFFENTLIGE KONTRAKTER

Artikel 44: Ændring af direktiv 89/665/EØF

Artikel 45: Ændring af direktiv 92/13/EØF

AFSNIT V: DELEGEREDE BEFØJELSER, GENNEMFØRELSESBEFØJELSER OG AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 46: Udøvelse af delegerede beføjelser

Artikel 47: Hasteprocedure

Artikel 48: Udvalgsprocedure

Artikel 49: Gennemførelse

Artikel 50: Overgangsbestemmelser

Artikel 51: Revision

Artikel 52: Ikrafttræden

Artikel 53: Adressater

BILAG

BILAG I: LISTE OVER AKTIVITETER, DER ER OMHANDLET I ARTIKEL 2, STK. 5

BILAG II: LISTE OVER EU-LOVGIVNING, DER ER OMHANDLET I ARTIKEL 40, STK. 4

BILAG III: AKTIVITETER, DER UDØVES AF ORDREGIVERE SOM OMHANDLET I ARTIKEL 4

BILAG IV: OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I KONCESSIONSBEKENDTGØRELSER

BILAG V: OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I BEKENDTGØRELSER OM KONCESSIONSTILDELING

BILAG VI: OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I BEKENDTGØRELSER OM TILDELING AF KONCESSIONER VEDRØRENDE SOCIALE TJENESTEYDELSER OG ANDRE SPECIFIKKE TJENESTEYDELSER (ARTIKEL 27, STK. 1)

BILAG VII: OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I BEKENDTGØRELSER OM ÆNDRING AF EN KONCESSION I DENS LØBETID I HENHOLD TIL ARTIKEL 42

BILAG VIII: DEFINITION AF VISSE TEKNISKE SPECIFIKATIONER

BILAG IX: KARAKTERISTIKA VEDRØRENDE OFFENTLIGGØRELSE

BILAG X: TJENESTEYDELSER OMHANDLET I ARTIKEL 7

BILAG XI: LISTE OVER EU-LOVGIVNING, DER ER OMHANDLET I ARTIKEL 4, STK. 2

BILAG XII: KRAV TIL ANORDNINGER TIL ELEKTRONISK MODTAGELSE AF BUD OG ANSØGNINGER

BILAG XIII: OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I FORHÅNDSMEDDELELSER OM KONCESSIONER VEDRØRENDE SOCIALE TJENESTEYDELSER OG ANDRE SPECIFIKKE TJENESTEYDELSER

AFSNIT I

DEFINITIONER, GENERELLE PRINCIPPER OG ANVENDELSESOMRÅDE

KAPITEL I

Definitioner, generelle principper og anvendelsesområde

AFDELING I

DEFINITIONER OG ANVENDELSESOMRÅDE

Artikel 1

Genstand og anvendelsesområde

1. Ved dette direktiv fastsættes regler for udbudsprocedurer, der gennemføres af ordregivende myndigheder og andre ordregivere med hensyn til koncessioner, hvis værdi anslås til ikke at være lavere end de tærskelværdier, der er defineret i artikel 5.
2. Direktivet finder anvendelse på anskaffelse af bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, herunder varer, der er accessoriske i forhold til koncessionens hovedformål, fra økonomiske aktører, udvalgt af:
 - a) ordregivende myndigheder, uanset om bygge- og anlægsarbejderne eller tjenesteydelserne, herunder de tilhørende varer, er beregnet til et offentligt formål
 - b) ordregivere, såfremt de pågældende bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, herunder de tilhørende varer, er beregnet til gennemførelse af en af de aktiviteter, der er omhandlet i bilag III.

Artikel 2

Definitioner

1. I dette direktiv forstås ved:
 - 1) "koncessioner": koncessioner på offentlige bygge- og anlægsarbejder, på bygge- og anlægsarbejder eller på tjenesteydelser
 - 2) "koncession på offentlige bygge- og anlægsarbejder": en gensidigt bebyrdende kontrakt, der indgås skriftligt mellem en eller flere økonomiske aktører og en eller flere ordregivende myndigheder, og som vedrører udførelsen af arbejder, hvor vederlaget for det arbejde, som skal præstere, enten udelukkende består i retten til at udnytte bygge- og anlægsarbejdet, eller i denne ret sammen med betaling af en pris

- 3) "skriftlig(t)": ethvert udtryk bestående af en helhed af ord eller tal, som kan læses, reproduceres og derefter videresendes. Det kan omfatte informationer overført og lagret ved hjælp af elektroniske midler.
- 4) "koncession på bygge- og anlægsarbejder": en gensidigt bebyrdende kontrakt, der indgås skriftligt mellem en eller flere økonomiske aktører og en eller flere ordregivere, og som vedrører udførelsen af arbejde, hvor vederlaget for det arbejde, som skal præsteres, enten udelukkende består i retten til at udnytte bygge- og anlægsarbejdet, eller i denne ret sammen med betaling af en pris
- 5) "udførelse af arbejde": enten udførelse eller både projektering og udførelse af et bygge- og anlægsarbejde vedrørende en af de i bilag I omhandlede aktiviteter eller om udførelse ved et hvilket som helst middel af et bygge- og anlægsarbejde, der svarer til krav angivet af den ordregivende myndighed, der har bestemmende indflydelse på typen eller projekteringen af bygge- og anlægsarbejdet
- 6) "bygge- og anlægsarbejde": resultatet af et sæt bygge- og anlægsaktiviteter bestemt til i sig selv at udfylde en økonomisk eller teknisk funktion
- 7) "koncession på tjenesteydelser": en gensidigt bebyrdende kontrakt, der indgås skriftligt mellem en eller flere økonomiske aktører og en eller flere ordregivende myndigheder eller andre ordregivere, og som vedrører tjenesteydelser undtagen ydelser nævnt i nr. 2) og 4), hvor vederlaget for de tjenesteydelser, som skal præsteres, enten udelukkende består i retten til at udnytte tjenesteydelserne, eller i denne ret sammen med betaling af en pris
- 8) "ansøger": en økonomisk aktør, der har anmodet om en opfordring til at deltage eller er blevet opfordret til at deltage i en koncessionstildeling
- 9) "koncessionshaver": en økonomisk aktør, der er blevet tildelt en koncession
- 10) "økonomisk aktør": en fysisk eller juridisk person, et offentligt organ eller en gruppe af sådanne personer og/eller organer, der tilbyder at udføre et bygge- og anlægsarbejde og/eller et arbejde, varer eller tjenesteydelser på markedet
- 11) "tilbudsgiver": en økonomisk aktør, der har afgivet et tilbud
- 12) "elektronisk middel": et middel, der anvender elektronisk databehandlingsudstyr (herunder digital kompression) og datalagringsudstyr, og som sender, ruter og modtager data via kabler, radio, optiske midler eller andre elektromagnetiske midler
- 13) "koncessionsdokumenter": alle dokumenter, som den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren har frembragt eller henvist til i forbindelse med beskrivelse eller bestemmelse af dele af indkøbet eller proceduren, herunder udbudsbekendtgørelsen, de tekniske specifikationer, foreslåede kontraktbetingelser, udformning af ansørgernes og tilbudsgivernes fremlagte dokumenter, oplysninger om alment gældende forpligtelser samt alle supplerende dokumenter
- 14) "livscyklus": alle fortløbende og/eller sammenhængende faser, herunder produktion, transport, anvendelse og vedligeholdelse, i løbet af levetiden for varer eller tjenesteydelser eller under leveringen af en tjenesteydelse, fra anskaffelse af råvarer eller udvinding af ressourcer til bortskaffelse, rydning og afslutning.

2. Retten til at udnytte bygge- og anlægsarbejderne eller tjenesteydelserne omhandlet i stk. 1, nr. 2), 4) og 7), indebærer, at den væsentlige driftsrisiko overføres til koncessionshaveren. Koncessionshaveren anses for at påtage sig den væsentlige driftsrisiko, hvis indehaveren ikke er garanteret at genvinde de foretagne investeringer og de afholdte omkostninger i forbindelse med driften af de bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, der er genstand for koncessionen.

Denne økonomiske risiko kan bestå i:

- a) risikoen i forbindelse med anvendelsen af bygge- og anlægsarbejderne eller efterspørgslen efter tjenesteydelsen eller
- b) risikoen i forbindelse med tilgængeligheden af den infrastruktur, som koncessionshaveren har stillet til rådighed, eller som er blevet anvendt ved leveringen af tjenesteydelser til brugerne.

Artikel 3

Ordregivende myndigheder

1. I dette direktiv forstås ved "ordregivende myndigheder": staten, regionale eller lokale myndigheder, offentligretlige organer, sammenslutninger af en eller flere af disse myndigheder eller et eller flere af disse offentligretlige organer undtagen dem, der tildeler koncessioner med henblik på udførelse af aktiviteter omhandlet i bilag III.
2. Ved "regionale myndigheder" forstås alle myndigheder i de administrative enheder, der falder ind under NUTS 1 og 2, som omhandlet i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1059/2003¹⁶.
3. Ved "lokale myndigheder" forstås alle myndigheder i de administrative enheder, der falder ind under NUTS 3, samt mindre administrative enheder som omhandlet i forordning (EF) nr. 1059/2003.
4. Ved "offentligretlige organer" forstås organer med samtlige følgende egenskaber:
 - a) de er oprettet til eller har specifikt til formål at varetage opgaver af almen interesse, der ikke har industriel eller kommerciel karakter
 - b) de har status som juridisk person
 - c) organer, som hovedsageligt finansieres af statslige, regionale eller lokale myndigheder eller andre offentligretlige organer, eller som er underlagt disses kontrol, eller som har et administrations-, ledelses- eller tilsynsorgan, hvortil staten, regionale eller lokale myndigheder eller andre offentligretlige organer udpeger over halvdelen af medlemmerne.

Med henblik på litra a) er der tale om et organ, der fungerer på normale markedsvilkår, som har til formål at skabe indtjening og bærer tab forbundet med

¹⁶ EUT L 154 af 21.6.2003, s. 1

udøvelsen af sine aktiviteter, som ikke er oprettet med henblik på at varetage opgaver af almen interesse, der ikke har industriel eller kommerciel karakter.

Artikel 4 *Ordregivere*

1. I dette direktiv forstås ved "ordregivere" en af følgende:
 - 1) statslige, regionale eller lokale myndigheder, offentligretlige organer eller sammenslutninger bestående af en eller flere af disse myndigheder eller et eller flere offentligretlige organer, jf. artikel 3, stk. 2-4
 - 2) offentlige virksomheder, jf. denne artikel, stk. 2
 - 3) enheder, der ikke er ordregivende myndigheder eller offentlige virksomheder, som råder over særlige eller eksklusive rettigheder, der er meddelt af en kompetent myndighed i en medlemsstat,

når de tildeler koncessioner med henblik på udførelse af aktiviteterne i bilag III.

2. Ved "offentlig virksomhed" forstås enhver virksomhed, som de ordregivende myndigheder direkte eller indirekte kan have bestemmende indflydelse på som følge af ejerforhold, kapitalindskud eller de for virksomheden gældende regler.

Bestemmende indflydelse antages at foreligge, når de ordregivende myndigheder direkte eller indirekte i relation til en virksomhed:

- a) besidder majoriteten af virksomhedens ansvarlige kapital, eller
 - b) råder over flertallet af de stemmer, som er knyttet til de kapitalandele, virksomheden har udstedt, eller
 - c) kan udpege mere end halvdelen af medlemmerne i virksomhedens administrations-, ledelses- eller tilsynsorgan.
3. Ved "særlige eller eksklusive rettigheder" forstås rettigheder, som følger af en tilladelse, der er meddelt af en kompetent myndighed i den pågældende medlemsstat i henhold til en lov eller administrativ bestemmelse, og som tager sigte på at forbeholde en eller flere virksomheder at udøve en af de aktiviteter, der er omhandlet i bilag III, og dermed i væsentlig grad påvirker andre virksomheders muligheder for at udføre den pågældende aktivitet.

Rettigheder, der er givet gennem en procedure, hvor der er sikret tilstrækkelig offentlighed, og hvor overdragelsen af disse rettigheder var baseret på objektive kriterier, udgør ikke "særlige eller eksklusive rettigheder" i henhold til dette direktiv. En sådan procedure omfatter:

- a) udbudsprocedurer med forudgående udbudsbekendtgørelse i overensstemmelse med direktiv [2004/18/EF eller 2004/17/EF] eller dette direktiv

- b) procedurer i overensstemmelse med anden EU-lovgivning angivet i bilag XI, som sikrer tilstrækkelig forudgående gennemsigtighed ved tildeling af tilladelser på grundlag af objektive kriterier.

Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 46 om ændring af listen over EU-retsakter i bilag XI, når sådanne ændringer er nødvendige efter vedtagelse af ny lovgivning eller ophævelse eller ændring af sådan lovgivning.

Artikel 5 *Tærskelværdier*

1. Dette direktiv finder anvendelse på følgende koncessioner, hvis værdi er mindst 5 000 000 EUR:
 - a) koncessioner indgået af ordregivere med henblik på udførelse af aktiviteter omhandlet i bilag III
 - b) koncessioner indgået af ordregivende myndigheder.
2. Koncessioner på tjenesteydelser, hvis værdi andrager mindst 2 500 000 EUR, men mindre end 5 000 000 EUR, bortset fra sociale tjenester og andre specifikke tjenesteydelser, skal omfattes af kravet om bekendtgørelse af koncessionstildeling i henhold til artikel 27 og 28.

Artikel 6 *Metoder til beregning af den anslåede koncessionsværdi*

1. Den anslåede værdi af en koncession beregnes på grundlag af det samlede beløb, der efter den ordregivende myndigheds eller ordregiverens skøn skal betales, eksklusiv moms, herunder enhver form for optioner og eventuelle forlængelser af koncessionen.
2. Den anslåede værdi af en koncession beregnes som værdien af bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser i sin helhed, selvom de er købt gennem forskellige kontrakter, hvis kontrakterne er del af et enkelt projekt. Der er f.eks. tale om ét samlet projekt, når den ordregivende myndighed eller ordregiveren på forhånd har planlagt og udformet det samlet, når de forskellige indkøbte elementer opfylder én samlet økonomisk og teknisk funktion, eller når de på anden måde er logisk forbundne.

Hvis den ordregivende myndighed eller ordregiveren forudser præmier eller betalinger til ansøgere eller tilbudsgivere, tager den hensyn hertil ved beregning af koncessionens anslåede værdi.

3. Metoden til beregning af en koncessions anslåede værdi må ikke vælges med det formål at udelukke koncessionen fra dette direktivs anvendelsesområde. Et projekt eller en række tjenester i helhed må således ikke deles med henblik på at udelukke det fra dette direktivs anvendelsesområde, medmindre det berettiges af objektive årsager.

4. Den anslåede værdi skal være gældende på tidspunktet for afsendelsen af koncessionsbekendtgørelsen eller, såfremt der ikke kræves en sådan bekendtgørelse, på det tidspunkt, hvor den ordregivende myndighed eller ordregiveren indleder koncessionstildelingsproceduren ved at definere de grundlæggende karakteristika for den planlagte koncession.
5. Ved offentlige bygge- og anlægskoncessioner og bygge- og anlægskoncessioner skal der ved beregning af den anslåede værdi tages hensyn til arbejdets værdi samt den anslåede samlede værdi af de til arbejdets udførelse nødvendige varer og tjenesteydelser, som stilles til entreprenørens rådighed af de ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne, forudsat de er nødvendige for arbejdets udførelse.
6. Når et påtænkt bygge- og anlægsarbejde eller et påtænkt indkøb af tjenesteydelser kan medføre, at koncessioner tildeles samtidig i form af delkontrakter, skal den anslåede værdi af alle disse delkontrakter lægges til grund.
7. Når den samlede værdi af delkontrakterne er lig med eller overstiger tærskelværdien i artikel 5, finder direktivet anvendelse på indgåelsen af hver enkelt delkontrakt.
8. Ordregivende myndigheder eller andre ordregivere kan tildele koncessioner for individuelle delkontrakter uden at anvende de tildelingsbestemmelser, der er omhandlet i dette direktiv, såfremt den anslåede værdi uden moms er under 1 mio. EUR. Den samlede værdi af delkontrakterne indgået uden anvendelse af direktivet må dog ikke overstige 20 % af den samlede værdi af alle delkontrakter, som det påtænkte bygge- og anlægsarbejde eller det påtænkte indkøb af tjenesteydelser er opdelt i.
9. Værdien af tjenesteydelseskoncessioner er den anslåede samlede værdi af tjenesteydelser, som skal præsteres af koncessionshaveren under hele koncessionens varighed, beregnet efter en objektiv metode, der angives i koncessionsbekendtgørelsen eller i koncessionsdokumenterne.

Alt efter tilfældet beregnes koncessionens anslåede værdi ud fra følgende:

- a) ved forsikringstjenesteydelser: den præmie, der skal betales, og andre former for vederlag
 - b) ved banktjenesteydelser og andre finansielle tjenesteydelser: honorarer, provisioner og renter samt andre former for vederlag
 - c) ved projekteringstjenesteydelser: honorarer, provision samt andre former for vederlag.
10. Værdien af koncessionerne omfatter både de anslåede indtægter, der modtages fra tredjemand, og de beløb, der skal betales af den ordregivende myndighed eller ordregiveren.

Artikel 7
Almindelige principper

De ordregivende myndigheder og andre ordregivere behandler økonomiske aktører ens og uden forskelsbehandling og handler på en gennemsigtig og forholdsmæssig måde. Koncessionen må ikke udformes med det formål at udelukke denne fra direktivets anvendelsesområde eller kunstigt indskrænke konkurrencen.

AFDELING II
UNDTAGELSER

Artikel 8

Undtagelser for koncessioner tildelt af ordregivende myndigheder eller andre ordregivere

1. Dette direktiv finder ikke anvendelse på tjenesteydelseskoncessioner tildelt af en ordregivende myndighed eller anden ordregiver til en økonomisk aktør, som er ordregiver eller en sammenslutning deraf, på grundlag af en eksklusiv rettighed, som den økonomiske aktør har i henhold til gældende og offentliggjort national lovgivning eller administrativ bestemmelse, og som er tildelt i overensstemmelse med traktaten og EU-lovgivning på sektorniveau om forvaltning af netinfrastruktur i forbindelse med aktiviteter anført i bilag III.
2. Uanset stk. 1 i denne artikel skal bestemmelserne i artikel 27, stk. 1 og 3, finde anvendelse, hvis sektorlovgivningen i denne artikels stk. 1 ikke fastsætter sektorspecifikke krav om gennemsigtighed.
3. Dette direktiv finder ikke anvendelse på koncessioner, som en ordregivende myndighed eller anden ordregiver er forpligtet til at tildele eller tilrettelægge i overensstemmelse med udbudsprocedurerne i:
 - a) en international aftale, der er indgået i overensstemmelse med traktaten, mellem en medlemsstat og et eller flere tredjelande om bygge- og anlægsarbejder, vareleverancer eller tjenesteydelser med henblik på signatarstaternes fælles gennemførelse eller udnyttelse af et projekt
 - b) en international aftale, der er indgået i forbindelse med tropestationering, når aftalen vedrører virksomheder i en medlemsstat eller i et tredjeland
 - c) en international organisations særlige procedure
 - d) når koncessionerne finansieres fuldt ud af en international organisation eller en international finansieringsinstitution.

Alle aftaler, der er nævnt i stk. 1, litra a), meddeles Kommissionen, som kan høre Det Rådgivende Udvalg for Offentlige Aftaler, der er omtalt i artikel 48.

Med henblik på stk. 1, litra d), i tilfælde af at en koncession i vidt omfang samfinansieres af en international organisation eller en international finansieringsinstitution, aftaler parterne relevante procedurer for

koncessionstildeling, som skal være i overensstemmelse med traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

4. I henhold til traktatens artikel 346 finder dette direktiv ikke anvendelse på tildeling af koncessioner inden for forsvars- og sikkerhedsområdet, for så vidt beskyttelsen af en medlemsstats væsentlige sikkerhedsinteresser ikke kan sikres af dette direktivs bestemmelser.
5. Dette direktiv finder ikke anvendelse på tjenesteydelseskoncessioner om:
 - a) erhvervelse eller leje – uanset finansieringsform – af jord, eksisterende bygninger eller anden fast ejendom eller vedrørende rettigheder hertil, dog er koncessioner om finansielle tjenesteydelser, der indgås samtidig med, før eller efter kontrakten om erhvervelse eller leje, underlagt dette direktiv
 - b) radio- og tv-selskabers indkøb, udvikling, produktion eller samproduktion af programmateriale, der er beregnet til udsendelse, defineret som alle former for transmission og distribution, der foretages ved hjælp af enhver form for elektronisk net, og som tildeles af radio- og tv-selskaber, eller koncessioner om sendetid, der tildeles til radio- og tv-selskaber
 - c) voldgifts- og mæglingstjenesteydelser
 - d) finansielle tjenesteydelser i forbindelse med udstedelse, salg, køb eller overførsel af værdipapirer eller andre finansielle instrumenter som nævnt i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/39/EF, centralbankers tjenesteydelser og operationer, der udføres med den europæiske finansielle stabilitetsfacilitet
 - e) ansættelseskontrakter
 - f) lufttrafiktjenester på grundlag af en licens efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1008/2008^{17 18}
 - g) offentlig personbefordring efter Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr.1370/2007¹⁹.

Den udsendelse, der er nævnt i litra b), omfatter enhver udsendelse eller genudsendelse via ethvert elektronisk netværk.

¹⁷ Europa-Parlamentets og Rådets forordning af 24. september 2008 om fælles regler for driften af lufttrafiktjenester i Fællesskabet.

¹⁸ EUT L 293 af 31.10.2008, s. 3.

¹⁹ EUT L 315 af 3.12.2007.

Artikel 9
Særlige undtagelser inden for elektronisk kommunikation

Dette direktiv finder ikke anvendelse for koncessioner, som hovedsageligt har til formål at sætte de ordregivende myndigheder i stand til at stille et offentligt kommunikationsnet til rådighed eller drive et sådant net eller til at levere en eller flere elektroniske kommunikationstjenesteydelser til offentligheden.

Ved anvendelsen af denne artikel forstås ved:

- a) "offentligt kommunikationsnet": et elektronisk kommunikationsnet, som udelukkende eller overvejende bruges til udbud af elektroniske kommunikationstjenester, der er tilgængelige for offentligheden, og som danner grundlag for overførsel af information mellem nettermineringspunkter
- b) "elektronisk kommunikationsnet": transmissionssystemer og, hvor det er relevant, koblings- og dirigeringsudstyr og andre ressourcer, herunder netelementer, der ikke er aktive, som gør det muligt at overføre signaler ved hjælp af trådforbinding, radiobølger, lyslederteknik eller andre elektromagnetiske midler, herunder satellitnet, jordbaserede fastnet (kredsløbs- og pakkekoblede, herunder i internettet) og mobilnet, elkabelsystemer, i det omfang de anvendes til transmission af signaler, net, som anvendes til radio- og tv-spredning, samt kabel-tv-net, uanset hvilken type information der overføres
- c) "nettermineringspunkt" (NTP): et fysisk punkt, hvor en abonnent får adgang til et offentligt kommunikationsnet; for net, hvor der anvendes kobling eller rutning, identificeres NTP ved hjælp af en specifik netadresse, der kan være knyttet til abonnentens nummer eller navn
- d) "elektroniske kommunikationstjenester": en tjeneste, som normalt ydes mod betaling, og som udelukkende eller overvejende består i overføring af signaler via elektroniske kommunikationsnet, herunder telekommunikationstjenester og transmissionstjenester på net, der anvendes til radio- og tv-spredning, men ikke tjenester, der består i tilrådgivningsstilling af eller udøvelse af redaktionel kontrol over indhold fremført via elektroniske kommunikationsnet og -tjenester; begrebet omfatter ikke informations-samfundstjenester som defineret i artikel 1 i direktiv 98/34/EF, og som ikke udelukkende eller overvejende består i overføring af signaler via elektroniske kommunikationsnet.

Artikel 10
Undtagelser for koncessioner, der tildeles af ordregivere

1. Dette direktiv gælder ikke for koncessioner, som ordregivere tildeler i andet øjemed end udøvelse af de i bilag III omhandlede former for virksomhed eller med henblik på udøvelse af sådan virksomhed i et tredjeland under omstændigheder, som ikke indebærer fysisk udnyttelse af et net eller geografisk område i Unionen.
2. Efter anmodning fra Kommissionen eller det nationale tilsynsorgan meddeler ordregiverne alle de aktiviteter, som de anser for undtaget. Kommissionen kan regelmæssigt i *Den Europæiske Unions Tidende* offentliggøre oversigter til orientering over de kategorier af aktiviteter, som den anser for at være omfattet af denne

undtagelse. I denne forbindelse tager Kommissionen hensyn til følsomme forretningsmæssige oplysninger, som ordregiverne måtte påberåbe sig ved fremsendelsen af oplysningerne.

Artikel 11

Koncessioner, der tildeles en tilknyttet virksomhed

1. I denne artikel forstås ved "tilknyttet virksomhed" en virksomhed, hvis årsregnskaber er konsolideret med ordregiverens årsregnskaber i overensstemmelse med kravene i Rådets syvende direktiv 83/349/EØF²⁰.
2. Når det drejer sig om enheder, der ikke er underlagt dette direktiv, forstås ved "tilknyttet virksomhed" en virksomhed, som:
 - a) ordregiveren direkte eller indirekte kan udøve bestemmende indflydelse på som omhandlet i artikel 4, stk. 2, i dette direktiv
 - b) kan udøve bestemmende indflydelse på ordregiveren
 - c) sammen med ordregiveren er underkastet en anden virksomheds bestemmende indflydelse som følge af ejerforhold, kapitalindskud eller de for virksomheden gældende regler.
3. Hvis betingelserne i stk. 4 er opfyldt, finder dette direktiv uanset artikel 15 ikke anvendelse på følgende koncessioner:
 - a) koncessioner, som en ordregiver tildeler en tilknyttet virksomhed
 - b) koncessioner, der tildeles af et joint venture udelukkende bestående af flere ordregivere med henblik på udøvelse af de i bilag III beskrevne former for virksomhed, til en virksomhed, der er tilknyttet en af disse ordregivere.
4. Stk. 3 finder anvendelse på:
 - a) tjenesteydelseskoncessioner, hvis mindst 80 % af den gennemsnitlige omsætning af tjenesteydelser, som den tilknyttede virksomhed har haft i løbet af de seneste tre år, hidrører fra leveringen af tjenesteydelser til de virksomheder, den er tilknyttet
 - b) bygge- og anlægskoncessioner, hvis mindst 80 % af den gennemsnitlige omsætning af bygge- og anlægsarbejder, som den tilknyttede virksomhed har haft i løbet af de seneste tre år, hidrører fra leveringen af bygge- og anlægsarbejder til de virksomheder, den er tilknyttet.
5. Er omsætningen ikke disponibel for de tre seneste regnskabsår, afhængig af hvornår den tilknyttede virksomhed blev etableret eller påbegyndte sin aktivitet, er det

²⁰ EFT L 193 af 18.7.1983, s. 1. Senest ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/65/EF (EFT L 283 af 27.10.2001, s. 28).

tilstrækkeligt, at denne virksomhed sandsynliggør, at den i stk. 4, litra a) eller b), nævnte omsætning kan realiseres, bl.a. i form af fremskrivning af aktiviteter.

6. Når de samme eller lignende tjenesteydelser, vareleverancer eller bygge- og anlægsarbejder udføres af mere end én virksomhed tilknyttet ordregiveren, beregnes procentsatserne, jf. stk. 4, under hensyntagen til den samlede omsætning af henholdsvis tjenesteydelser, vareleverancer eller bygge- og anlægsarbejder i de tilknyttede virksomheder.

Artikel 12

Koncessioner, der tildeles et joint venture eller en ordregiver, der deltager i et joint venture

Uanset artikel 15 gælder det, at hvis et joint venture er oprettet for at udføre den pågældende aktivitet i en periode på mindst tre år, og hvis det fastsættes i det instrument, der opretter joint venturet, at de implicerede ordregivere vil indgå heri i mindst den samme periode, finder dette direktiv ikke anvendelse på:

- a) et joint venture udelukkende bestående af flere ordregivere med henblik på udøvelse af de i bilag III omhandlede former for virksomhed med en af de deltagende ordregivere, eller
- b) en ordregiver med et sådant joint venture, som den er en del af.

Artikel 13

Ordregiveres meddelelse af oplysninger

Efter anmodning fra Kommissionen eller det nationale tilsynsorgan meddeler ordregiverne følgende oplysninger med henblik på anvendelsen af artikel 11, stk. 2 og 3, og artikel 12:

- a) de involverede virksomheders eller joint ventures' navn
- b) de pågældende koncessioners art og værdi
- c) alle oplysninger, som Kommissionen eller det nationale tilsynsorgan finder nødvendige for at godtgøre, at forholdet mellem ordregiveren og den virksomhed eller det joint venture, som koncessionerne tildeles, opfylder kravene i artikel 11 eller 12.

Artikel 14

Udelukkelse af aktiviteter, som er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår

Dette direktiv finder ikke anvendelse for koncessioner, som tildeles af ordregivere, hvis aktiviteten er direkte undergivet almindelige konkurrencevilkår i den medlemsstat, hvor koncessionen gennemføres, jf. artikel 27 og 28 i direktiv [der erstatter direktiv 2004/17/EF].

Artikel 15
Forbindelser mellem offentlige myndigheder

1. En koncession, der tildeles af en ordregivende myndighed eller anden ordregiver, jf. artikel 4, stk. 1, nr. 1), til en anden juridisk person, falder uden for dette direktivs anvendelsesområde, når følgende kumulative betingelser er opfyldt:
 - a) den pågældende myndighed henholdsvis ordregiver udøver en kontrol over den pågældende juridiske person, der svarer til den kontrol, den udøver over sine egne tjenestegrene
 - b) mindst 90 % af den juridiske persons aktiviteter udføres for den kontrollerende ordregivende myndighed henholdsvis ordregiver eller for andre juridiske personer, der kontrolleres af den pågældende ordregivende myndighed henholdsvis ordregiver
 - c) der er ingen privat deltagelse i den kontrollerede juridiske person.

En ordregivende myndighed eller anden ordregiver, jf. artikel 4, stk. 1, nr. 1), anses for at udøve en kontrol over en juridisk person, der svarer til den kontrol, den udøver over sine egne tjenestegrene som defineret i stk. 1, litra a), når denne har bestemmende indflydelse på både strategiske målsætninger og væsentlige beslutninger, der træffes af den kontrollerede juridiske person.

2. Stk. 1 gælder også, når en kontrolleret enhed, som er en ordregivende myndighed eller anden ordregiver, jf. artikel 4, stk. 1, nr. 1), tildeler en koncession til sin kontrollerende enhed eller til en anden juridisk person, der kontrolleres af den samme ordregivende myndighed, såfremt der ikke er privat deltagelse i den juridiske person, den offentlige koncession tildeles.
3. En ordregivende myndighed eller anden ordregiver, jf. artikel 4, stk. 1, nr. 1), som ikke kontrollerer en juridisk person, jf. stk. 1, kan alligevel tildele en koncession uden at anvende bestemmelserne i dette direktiv til en juridisk person, som den kontrollerer sammen med andre ordregivende myndigheder eller andre ordregivere, når følgende betingelser er opfyldt:
 - a) de ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne, jf. artikel 4, stk. 1, nr. 1), udøver sammen en kontrol over den juridiske person, der svarer til den kontrol, de udøver over deres egne tjenestegrene
 - b) mindst 90 % af den juridiske persons aktiviteter udføres for de kontrollerende ordregivende myndigheder henholdsvis ordregivere, jf. artikel 4, stk. 1, nr. 1), eller andre juridiske personer, der kontrolleres af den pågældende ordregivende myndighed henholdsvis ordregiver
 - c) der er ingen privat deltagelse i den kontrollerede juridiske person.

Med hensyn til litra a) anses ordregivende myndigheder eller andre ordregivere, jf. artikel 4, stk. 1, nr. 1), for sammen at udøve kontrol over en juridisk person, når følgende kumulative betingelser er opfyldt:

- a) den kontrollerede juridiske persons beslutningstagende organer er sammensat af repræsentanter for alle deltagende ordregivende myndigheder henholdsvis ordregivere, jf. artikel 4, stk. 1, nr. 1)
 - b) de pågældende ordregivende myndigheder henholdsvis ordregivere, jf. artikel 4, stk. 1, nr. 1), kan sammen udøve bestemmende indflydelse over strategiske målsætninger og væsentlige beslutninger, der træffes af den kontrollerede juridiske person
 - c) den kontrollerede juridiske person forfølger ikke en interesse, der er forskellig fra opgaven for de offentlige myndigheder, som er tilsluttet den
 - d) den kontrollerede juridiske person opnår ikke gevinst bortset fra godtgørelse af faktiske omkostninger af de offentlige kontrakter med de ordregivende myndigheder.
4. En aftale indgået mellem to eller flere ordregivende myndigheder eller andre ordregivere, jf. artikel 4, stk. 1, nr. 1), anses ikke for at være en koncession som defineret i artikel 2, stk. 1, nr. 1), i dette direktiv, når følgende kumulative betingelser er opfyldt:
- a) ved aftalen fastsættes et ægte samarbejde mellem de deltagende ordregivende myndigheder henholdsvis ordregivere med henblik på at udføre deres offentlige serviceopgaver i fællesskab og omfatter gensidige rettigheder og forpligtelser for parterne
 - b) aftalen er kun styret af hensyn til offentlige interesser
 - c) de deltagende ordregivende myndigheder henholdsvis ordregivere udøver højst 10 % af de aktiviteter, der er relevante for aftalen, målt i omsætning på det åbne marked
 - d) aftalen omfatter ikke finansielle overførsler mellem de deltagende ordregivende myndigheder henholdsvis ordregivere ud over de overførsler, der svarer til godtgørelse af de faktiske omkostninger til bygge- og anlægsarbejderne, tjenesteydelserne eller vareindkøbene
 - e) der er ingen privat deltagelse i de involverede ordregivende myndigheder henholdsvis ordregivere.
5. På tidspunktet for tildelingen af koncessionen eller indgåelsen af aftalen dokumenteres det, at der ikke forekommer privat deltagelse som omhandlet i stk. 1-4.

De undtagelser, der er omhandlet i denne artikel, gælder ikke fra det tidspunkt, hvor privat deltagelse finder sted. Ved privat deltagelse åbnes igangværende koncessioner for konkurrence gennem almindelige koncessionstildelingsprocedurer.

AFDELING III

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

Artikel 16 *Koncessionens varighed*

Koncessionens varighed er begrænset til den tid, der anslås at være nødvendig, for at koncessionshaveren kan genvinde de foretagne investeringer i driften af bygge- og anlægsarbejderne eller tjenesteydelserne sammen med et rimeligt afkast på den investerede kapital.

Artikel 17 *Sociale tjenesteydelser og andre specifikke tjenesteydelser*

Koncessioner vedrørende sociale tjenesteydelser og andre specifikke tjenesteydelser, der er anført i bilag X, og som er omfattet af dette direktiv, er underlagt forpligtelsen i artikel 26, stk. 3, og artikel 27, stk. 1.

Artikel 18 *Blandede koncessioner*

1. Kontrakter, der vedrører både tjenesteydelser og varer, indgås i henhold til dette direktiv, hvis den pågældende kontrakts primære genstand er tjenesteydelser, og hvis disse er koncessioner som defineret i artikel 2, stk. 1, nr. 1.
2. Koncessioner, der vedrører både tjenesteydelser som defineret i artikel 17 og andre tjenesteydelser, tildeles i overensstemmelse med de bestemmelser, der gælder for den type tjenesteydelser, der kendetegner den pågældende kontrakts primære genstand.
3. I forbindelse med blandede kontrakter, jf. stk. 1 og 2, fastsættes den primære genstand ved en sammenligning af værdierne af de pågældende tjenesteydelser eller varer.
4. Hvis kontraktgenstanden er koncessioner, der er omfattet af dette direktiv, samt indkøb eller andre elementer, der ikke er omfattet af dette direktiv eller af direktiverne [erstatte direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF] eller 2009/81/EF, tildeles den del af kontrakten, som består af en koncession omfattet af dette direktiv, i overensstemmelse med bestemmelserne i dette direktiv. Hvis de forskellige dele af kontrakten imidlertid ikke objektivt kan adskilles, afgøres anvendelsen af dette direktiv på grundlag af kontraktens primære genstand.
5. Med hensyn til koncessioner, der er omfattet af dette direktiv, og kontrakter, der er omfattet af [direktiv 2004/18/EF eller 2004/17/EF] eller 2009/81/EF²¹, tildeles den del af kontrakten, som består af en koncession omfattet af dette direktiv, i henhold til bestemmelserne i dette direktiv.

²¹ EUT L 217 af 20.8.2009, s. 76.

Hvis de forskellige dele af sådanne kontrakter ikke objektivt kan adskilles, afgøres anvendelsen af dette direktiv på grundlag af kontraktens primære genstand.

Artikel 19

Koncessioner, der omfatter flere aktiviteter

1. En koncession med henblik på udøvelse af flere aktiviteter er underlagt reglerne for den aktivitet, der udgør kontraktens hovedgenstand.

Valget mellem at tildele en enkelt koncession og at tildele flere særskilte koncessioner må dog ikke foretages med det formål at udelukke koncessionen fra dette direktiv.

2. Hvis en af de aktiviteter, der er genstanden for den koncession, som er underlagt dette direktiv, er opført i bilag III, og den anden ikke er opført deri, og hvis det ikke er muligt objektivt at afgøre, hvilken aktivitet der udgør kontraktens hovedgenstand, tildeles koncessionen i overensstemmelse med de bestemmelser, der gælder for koncessioner tildelt af ordregivende myndigheder.
3. Hvis en af de aktiviteter, kontrakten eller koncessionen omfatter, er underlagt dette direktiv, og den anden hverken er underlagt nærværende direktiv eller direktiv 2004/18/EF eller [direktiv 2004/18/EF eller 2004/17/EF] eller 2009/81/EF²², og hvis det ikke er muligt objektivt at afgøre, hvilken aktivitet der udgør kontraktens eller koncessionens hovedgenstand, skal kontrakten eller koncessionen tildeles i overensstemmelse med nærværende direktiv.

AFDELING IV SÆRLIGE SITUATIONER

Artikel 20

Koncessioner, der er omfattet af forbehold

Medlemsstaterne kan lade retten til at deltage i koncessionstildelingsprocedurer være forbeholdt beskyttede værksteder og økonomiske aktører, hvis vigtigste mål er social og faglig integration af handicappede eller dårligt stillede arbejdstagere, eller beslutte, at sådanne koncessioner skal udføres inden for rammerne af programmer for beskyttet beskæftigelse, hvis mere end 30 % af de beskæftigede i disse værksteder, hos disse økonomiske operatører eller i disse programmer er handicappede eller dårligt stillede arbejdstagere. Koncessionsbekendtgørelsen skal indeholde oplysning herom.

Artikel 21

Tjenesteydelser vedrørende forskning og udvikling

1. Dette direktiv finder anvendelse på tjenesteydelseskoncessioner om forskning og udvikling med CPV-referencenumre 73000000-2 til 73436000-7, bortset fra

²² EUT L 217 af 20.8.2009, s. 76.

73200000-4, 73210000-7 og 73220000-0, såfremt følgende to betingelser begge er opfyldt:

- a) udbyttet udelukkende tilhører den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren til brug for egen virksomhed
 - b) tjenesteydelsen i fuldt omfang betales af den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren.
2. Dette direktiv finder ikke anvendelse på koncessioner om offentlige tjenesteydelser vedrørende forskning og udvikling med CPV-referencenumre 73000000-2 til 73436000-7, bortset fra 73200000-4, 73210000-7 eller 73220000-0, hvis en af ovenstående betingelser ikke er opfyldt.
 3. Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 46 vedrørende referencenumrene i denne artikel, når ændringer af CPV-nomenklaturen skal afspejles i dette direktiv, og de ikke medfører ændring af anvendelsesområdet for dette direktiv.

KAPITEL II

Principper

Artikel 22 *Økonomiske aktører*

1. Økonomiske aktører, som i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor de er etableret, har ret til at levere den pågældende ydelse, kan ikke afvises alene med den begrundelse, at det i henhold til lovgivningen i den medlemsstat, hvor koncessionen tildeles, kunne kræves, at de skal være enten en fysisk eller en juridisk person.
2. Af juridiske personer kan det imidlertid forlanges, at de i budet eller ansøgningen opgiver navn og relevante faglige kvalifikationer for de af deres medarbejdere, der vil være ansvarlige for gennemførelsen af den pågældende koncession.
3. Grupper af økonomiske aktører kan være tilbudsgivere eller ansøgere.
4. Ordregivende myndigheder og andre ordregivere må ikke fastsætte specifikke betingelser for sådanne gruppers deltagelse i koncessionstildelingsprocedurer, som ikke pålægges individuelle ansøgere. I forbindelse med afgivelse af en ansøgning eller et bud kan ordregivende myndigheder og andre ordregivere ikke kræve, at grupper af økonomiske aktører antager en bestemt retlig form.

Ordregivende myndigheder og andre ordregivere kan fastsætte særlige betingelser for en gruppes opfyldelse af koncessionen, hvis disse betingelser er objektivt begrundet og er forholdsmæssige. Navnlige kan den udvalgte gruppe i henhold til disse betingelser være nødsaget til at antage en bestemt særlig form, når den har fået tildelt ordren, i det omfang det er nødvendigt for at sikre en tilfredsstillende opfyldelse af koncessionen.

Artikel 23
Nomenklaturer

1. Alle referencer til nomenklaturer i forbindelse med tildeling af koncessioner er baseret på "det fælles glossar for offentlige kontrakter" (Common Procurement Vocabulary – CPV)" som vedtaget ved forordning (EF) nr. 2195/2002²³.
2. Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 46 for at tilpasse de referencenumre, der er anvendt i bilag I og X, når ændringer i CPV-nomenklaturen skal afspejles i dette direktiv, og de ikke medfører nogen ændring af direktivets anvendelsesområde.

Artikel 24
Fortrolighed

1. Medmindre andet er fastsat i dette direktiv eller i den nationale lovgivning om adgang til oplysninger, og med forbehold af forpligtelserne om offentliggørelse af oplysninger om indgåede kontrakter og om meddelelse til ansøgere og tilbudsgivere, som er omhandlet i artikel 27 og 35 i dette direktiv, må den ordregivende myndighed ikke offentliggøre oplysninger, som de økonomiske aktører har fremsendt, og som de har betegnet som fortrolige, herunder men ikke begrænset til tekniske hemmeligheder, forretningshemmeligheder og fortrolige aspekter af tilbud.
2. Ordregivende myndigheder og andre ordregivere kan pålægge økonomiske aktører krav om beskyttelse af oplysninger af fortrolig karakter, som de ordregivende myndigheder og andre ordregivere stiller til rådighed under hele koncessionstildelingsproceduren.

Artikel 25
Regler for kommunikation

1. Undtagen hvor anvendelsen af elektroniske midler er obligatorisk i henhold til artikel 28, stk. 2, og artikel 30 i nærværende direktiv, kan de ordregivende myndigheder og andre ordregivere vælge mellem følgende kommunikationsmidler og informationsudveksling:
 - a) elektroniske midler i henhold til stk. 3, 4 og 5
 - b) post eller fax
 - c) telefon i de tilfælde og under de omstændigheder, der er omhandlet i stk. 6 eller
 - d) en kombination af disse midler.

²³ EFT L 340 af 16.12.2002, s. 1.

Medlemsstaterne kan gøre brugen af elektroniske kommunikationsmidler obligatorisk ud over de forpligtelser, som er fastsat i artikel 28, stk. 2, og artikel 30 i nærværende direktiv.

2. Det valgte kommunikationsmiddel skal være alment tilgængeligt og må ikke begrænse de økonomiske aktørers adgang til koncessionstildelingsproceduren.

I forbindelse med al kommunikation, informationsudveksling og informationslagring sørger de ordregivende myndigheder og andre ordregivere for, at dataintegriteten og fortroligheden af tilbuddene og ansøgningerne beskyttes. De undersøger indholdet af tilbuddene og ansøgningerne, når fristen for indgivelse heraf er udløbet.

3. De værktøjer, der bruges til elektronisk kommunikation, og deres tekniske karakteristika skal være ikke-diskriminerende, almindeligt tilgængelige og funktionelt kompatible med almindeligt anvendte produkter inden for informations- og kommunikationsteknologi og må ikke begrænse økonomiske aktørers adgang til koncessionstildelingsproceduren. De tekniske detaljer og karakteristika for udstyr til elektronisk modtagelse, der anses for at være i overensstemmelse med første afsnit i dette stykke, er anført i bilag XII.

Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 46 med henblik på at ændre reglerne og de tekniske bestemmelser som omhandlet i bilag XII, der skyldes den tekniske udvikling eller administrative årsager.

For at sikre interoperabilitet mellem de tekniske formater samt mellem processen og meddelelsesstandarderne, især i en grænseoverskridende sammenhæng tillægges Kommissionen beføjelser til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 46 med henblik på at fastlægge den obligatoriske anvendelse af særlige tekniske standarder, i det mindste med hensyn til anvendelsen af elektronisk fremsendelse, elektroniske kataloger og metoder for elektronisk certificering.

4. De ordregivende myndigheder og andre ordregivere kan om nødvendigt kræve, at der skal anvendes redskaber, som ikke er alment tilgængelige, hvis de giver alternative adgangsmuligheder.

Ordregivende myndigheder og andre ordregivere anses for at tilbyde formålstjenlige alternative adgangsmetoder, når:

- a) de giver fri, direkte og fuld elektronisk adgang til disse redskaber fra datoen for bekendtgørelsens offentliggørelse i overensstemmelse med bilag IX eller fra den dato, hvor opfordringer til at bekræfte interesse sendes; det angives i teksten til bekendtgørelsen eller opfordringen til at bekræfte interesse, på hvilken internetadresse disse redskaber kan findes
- b) de sikrer, at tilbudsgivere, der er etableret i andre medlemsstater end den ordregivende myndigheds medlemsstat, kan få adgang til koncessionstildelingsproceduren ved hjælp af foreløbige tokens, som stilles frit til rådighed online
- c) de har en alternativ kanal til elektronisk indgivelse af tilbud.

5. Følgende regler gælder for systemer til elektronisk fremsendelse og modtagelse af tilbud og for systemer til elektronisk fremsendelse og modtagelse af ansøgninger:
- a) oplysninger vedrørende de specifikationer, der er nødvendige for elektronisk afgivelse af tilbud og elektronisk indgivelse af ansøgninger om deltagelsen, herunder kryptering og tidsstempling, skal være tilgængelige for de berørte parter
 - b) systemer, elektroniske certificeringsmetoder og elektroniske signaturer skal overholde kravene i bilag XII
 - c) ordregivende myndigheder og andre ordregivere skal angive det sikkerhedsniveau, der er nødvendigt for de elektroniske kommunikationsmidler i de forskellige faser af den fulgte koncessionstildelingsprocedure; niveauet skal stå i forhold til de tilknyttede risici
 - d) hvis der kræves avancerede elektroniske signaturer som defineret i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/93/EF, skal de ordregivende myndigheder og andre ordregivere acceptere²⁴ signaturer, som er baseret på et kvalificeret certifikat, der er anført på positivlisten i overensstemmelse med Europa-Kommissionens beslutning 2009/767/EF²⁵, med eller uden et sikkert signaturgenereringssystem, hvis følgende betingelser er opfyldt:
 - i) den ordregivende myndighed opretter det nødvendige format for elektroniske signaturer på grundlag af de formater, Kommissionen har fastsat i afgørelse 2011/130/EU²⁶, og træffer de nødvendige foranstaltninger for at kunne behandle disse formater teknisk
 - ii) når et tilbud er underskrevet ved hjælp af et autoriseret certifikat, som er opført på positivlisten, kan der ikke anføres yderligere krav, som kan forhindre tilbudsgivernes brug af disse underskrifter.

6. Følgende regler gælder for fremsendelse af ansøgninger om deltagelse:

- a) ansøgninger om deltagelse i en koncessionstildelingsprocedure kan indgives skriftligt eller telefonisk; i sidstnævnte tilfælde skal der sendes en skriftlig bekræftelse inden udløbet af den frist, der er fastsat for modtagelse
- b) ordregivende myndigheder henholdsvis ordregivere kan kræve, at ansøgninger om deltagelse, der indgives pr. telefax, bekræftes pr. post eller elektronisk, hvis det er nødvendigt af hensyn til det juridiske bevismiddel.

Den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiver anfører i henhold til litra b) i koncessionsbekendtgørelsen eller i opfordringen til at bekræfte interesse, at ansøgninger om deltagelse, der indgives pr. telefax, skal bekræftes pr. post eller elektronisk, samt fristen for fremsendelse af en bekræftelse.

²⁴ EFT L 13 af 19.1.2000, s. 12.

²⁵ EUT L 274 af 20.10.2009, s. 36.

²⁶ EUT L 53 af 26.2.2011, s. 66.

7. Medlemsstaterne sikrer senest 5 år efter den dato, der er fastsat i artikel 49, stk. 1, at alle koncessionstildelingsprocedurer under dette direktiv gennemføres ved hjælp af elektroniske kommunikationsmidler, herunder navnlig elektronisk indgivelse i overensstemmelse med kravene i denne artikel.

Denne forpligtelse gælder ikke, hvis brugen af elektroniske midler kræver særlige værktøjer eller filformater, der ikke er almindeligt tilgængelige i alle medlemsstaterne som defineret i stk. 3. Ordregivende myndigheder og andre ordregivere, som bruger andre kommunikationsmidler til indgivelse af tilbud, er ansvarlig for i koncessionsdokumenterne at godtgøre, at brugen af elektroniske midler kræver særlige værktøjer eller filformater, som ikke er almindeligt tilgængelige i alle medlemsstaterne, på grund af den særlige karakter af de oplysninger, der skal udveksles med de økonomiske aktører.

De ordregivende myndigheder og andre ordregivere skal anses for at have legitime grunde til ikke at anmode om elektroniske kommunikationsmidler i udbudsprocessen, når følgende gælder:

- a) beskrivelsen af de tekniske specifikationer kan på grund af koncessionstildelingens særlige art ikke fremsendes ved hjælp af filformater, som generelt understøttes af almindeligt anvendte programmer
 - b) de programmer, der understøtter filformater, som er egnede til beskrivelsen af de tekniske specifikationer, er underlagt en privat licensordning og kan ikke af den ordregivende myndighed stilles til rådighed for download eller fjernbrug
 - c) de programmer, der støtter de filformater, der kan anvendes til beskrivelsen af de tekniske specifikationer, anvender filformater, som ikke kan håndteres af andre åbne programmer eller programmer, som kan downloades.
8. De ordregivende myndigheder kan anvende data, der er behandlet elektronisk i forbindelse med offentlige indkøbsprocedurer, til at forhindre, opdage og afhjælpe fejl, der kan opstå på de forskellige trin, ved at udvikle egnede værktøjer.

AFSNIT II

REGLER FOR TILDELING AF KONCESSIONER

KAPITEL I

Offentliggørelse og gennemsigtighed

Artikel 26 *Koncessionsbekendtgørelser*

1. Ordregivende myndigheder og andre ordregivere, der ønsker at tildele en koncession, tilkendegiver deres hensigt herom ved en koncessionsbekendtgørelse.
2. Koncessionsbekendtgørelser skal indeholde de i bilag IV omhandlede oplysninger og eventuelle andre oplysninger, som den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren måtte finde hensigtsmæssige i henhold til standardformularerne.
3. Ordregivende myndigheder og andre ordregivere, som ønsker at tildele en koncession vedrørende sociale tjenesteydelser og andre specifikke tjenesteydelser tilkendegiver deres hensigt herom gennem offentliggørelsen af en forhåndsmeddelelse snarest muligt efter regnskabsårets begyndelse. Bekendtgørelserne indeholder de oplysninger, der er angivet i bilag XIII.
4. Kommissionen udfærdiger disse standardformularer. De tilknyttede gennemførelsesretsakter vedtages efter rådgivningsproceduren i artikel 48.
5. Uanset stk. 1, er ordregivende myndigheder og andre ordregivere ikke forpligtede til at offentliggøre en koncessionsbekendtgørelse:
 - a) hvis der i forbindelse med en koncessionsprocedure ikke afgives egnede tilbud, eller modtages egnede ansøgninger, forudsat at de oprindelige vilkår for koncessionskontrakten ikke ændres væsentligt, og at der på anmodning fra Kommissionen eller det nationale tilsynsorgan, som er udpeget i henhold til artikel 84 i direktiv [erstatte direktiv 2004/17/EF], forelægges disse en rapport
 - b) hvis bygge- og anlægsarbejderne eller tjenesteydelserne kun kan leveres af en bestemt økonomisk aktør på grund af manglende konkurrence af tekniske årsager, beskyttelse af patenter, ophavsrettigheder eller andre intellektuelle ejendomsrettigheder eller beskyttelse af andre eksklusive rettigheder, eller når der ikke findes et rimeligt alternativ og den manglende konkurrence ikke er resultatet af en kunstig indsnævring af parametrene for tildeling af koncessioner
 - c) hvis der ved nye bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser, der er en gentagelse af tilsvarende tjenesteydelser eller bygge- og anlægsarbejder, og som overdrages til den økonomiske aktør, der blev tildelt den oprindelige kontrakt af de samme ordregivende myndigheder henholdsvis

ordregivere i henhold til stk. 1, forudsat at disse bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser er i overensstemmelse med det grundlæggende projekt for den oprindelige koncession. Det grundlæggende projekt skal angive omfanget af eventuelle yderligere bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser og betingelserne for tildelingen heraf.

Allerede ved det oprindelige udbud skal de ordregivende myndigheder eller andre ordregivere tage den anslåede samlede værdi af efterfølgende bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser i betragtning, når de anvender bestemmelserne i artikel 5.

6. Ved anvendelsen af litra a) i første afsnit anses et tilbud for ikke-egnet, når:

- det ikke er forskriftsmæssigt eller uantageligt, og

- det er fuldstændigt irrelevant i forhold til koncessionen, og det ikke kan opfylde den ordregivende myndigheds henholdsvis ordregiverens krav som angivet i koncessionsdokumenterne.

Tilbud anses for at være ikke-forskriftsmæssige, når de ikke er i overensstemmelse med koncessionsdokumenterne, eller når de tilbudte priser er beskyttet mod normale konkurrencevilkår.

Tilbud anses for at være uacceptable i følgende tilfælde:

- a) hvis de modtages for sent
- b) hvis de er indgivet af tilbudsgivere, der ikke har de krævede kvalifikationer
- c) hvis prisen overstiger den ordregivende myndigheds henholdsvis ordregiverens budget, som det blev fastsat inden koncessionstildelingsproceduren og dokumenteret skriftligt
- d) hvis de anses for at være unormalt lave.

Artikel 27

Bekendtgørelser om tildeling af koncessioner

1. Senest 48 dage efter tildelingen af en koncession fremsender de ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne en bekendtgørelse om koncessionstildeling med resultaterne af tildelingsproceduren.
2. Den forpligtelse, der henvises til i stk. 1, gælder også for de tjenesteydelseskoncessioner, hvis anslåede værdi beregnet i henhold til metoden i artikel 6, stk. 5, er mindst 2 500 000 EUR med undtagelse af sociale tjenesteydelser og andre specifikke tjenesteydelser, jf. artikel 17.
3. Bekendtgørelserne skal indeholde de i bilag V anførte oplysninger eller, for så vidt angår koncessioner vedrørende sociale tjenesteydelser og andre specifikke

tjenesteydelser de oplysninger, der er fastsat i bilag VI og offentliggøres i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 28.

Artikel 28

Udarbejdelse og offentliggørelse af bekendtgørelser

1. Bekendtgørelserne, som er nævnt i artikel 26, 27 og 43, stk. 6, andet afsnit, skal indeholde de i bilag IV til VI anførte oplysninger i form af standardformularer, herunder standardformularer til rettelsesliste.

Kommissionen opretter disse standardformularer ved gennemførelsesretsakter, som vedtages i henhold til rådgivningsproceduren i artikel 48.

2. Bekendtgørelserne udformes, sendes elektronisk til Kommissionen og offentliggøres i overensstemmelse med bilag IX. De offentliggøres senest fem dage efter afsendelsen. Omkostningerne ved Kommissionens offentliggørelse af bekendtgørelserne afholdes af Unionen.
3. De i artikel 26 omtalte bekendtgørelser offentliggøres i deres helhed på et af Unionens officielle sprog, som den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren vælger. Kun denne udgave på originalsproget er autentisk. Et resumé af hver bekendtgørelses hovedpunkter offentliggøres på de øvrige officielle sprog.
4. De ordregivende myndigheder og andre ordregivere skal være i stand til at bevise datoen for afsendelsen af bekendtgørelserne.

Kommissionen sender den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren en bekræftelse på modtagelsen af bekendtgørelsen og på offentliggørelsen af de fremsendte oplysninger med angivelse af datoen for offentliggørelsen. Denne bekræftelse betragtes som bevis for offentliggørelsen.

5. De ordregivende myndigheder og andre ordregivere kan offentliggøre bekendtgørelser om koncessioner, som ikke er omfattet af dette direktivs bestemmelser om obligatorisk offentliggørelse, såfremt disse bekendtgørelser er fremsendt elektronisk til Kommissionen i overensstemmelse med det format og efter de fremsendelsesregler, der er anført i bilag IX.

Artikel 29

Offentliggørelse på nationalt plan

1. De bekendtgørelser, der er nævnt i artikel 26 og 27, og deres indhold må ikke offentliggøres på nationalt plan inden offentliggørelsen i henhold til artikel 28.
2. De bekendtgørelser, der offentliggøres på nationalt plan, må ikke indeholde andre oplysninger end dem, der findes i de bekendtgørelser, der er fremsendt til Kommissionen, og datoen for afsendelse til Kommissionen skal fremgå af bekendtgørelsen.

Artikel 30
Elektronisk adgang til koncessionsdokumenter

1. De ordregivende myndigheder og andre ordregivere giver vederlagsfrit fri, direkte og fuld elektronisk adgang til koncessionsdokumenterne fra datoen for bekendtgørelsens offentliggørelse i overensstemmelse med artikel 28 eller datoen for afsendelsen af opfordringen til at afgive bud. Teksten i bekendtgørelsen eller opfordringerne skal indeholde den internetadresse, hvor disse dokumenter kan ses.
2. Eventuelle supplerende oplysninger om koncessionsdokumenterne meddeles af de ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne eller de kompetente tjenester senest seks dage inden udløbet af den frist, der er fastsat for modtagelse af tilbud, forudsat at der er anmodet om dem i tide.

CHAPTER II **Procedureforløb**

AFDELING I

FÆLLES KONCESSIONER, TIDSRISTER OG TEKNISKE SPECIFIKATIONER

Artikel 31

Fælles koncessioner mellem ordregivende myndigheder eller andre ordregivere fra forskellige medlemsstater

1. Med forbehold af artikel 15 kan ordregivende myndigheder eller andre ordregivere fra forskellige medlemsstater tildele offentlige koncessioner i fællesskab ved hjælp af en af de metoder, der er beskrevet i denne artikel.
2. Flere ordregivende myndigheder eller andre ordregivere fra forskellige medlemsstater kan tildele en koncession i fællesskab. I så fald skal de ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne indgå en aftale, der fastlægger:
 - a) hvilke nationale bestemmelser der gælder for koncessionstildelingen
 - b) den interne organisation af koncessionstildelingen, herunder forvaltningen af proceduren, ansvarsfordelingen, fordelingen af bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer, der skal indkøbes, og indgåelse af koncessionskontrakter.

Ved bestemmelse af, hvilken national lovgivning der finder anvendelse i henhold til litra a), kan de ordregivende myndigheder eller andre ordregivere vælge de nationale bestemmelser i en hvilken som helst medlemsstat, hvor mindst én af de deltagende myndigheder er beliggende.

3. Når flere ordregivende myndigheder eller andre ordregivere fra forskellige medlemsstater har etableret en fælles retlig enhed, herunder "europæiske grupper for

territorialt samarbejde" (EGTS) i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1082/2006²⁷, skal de deltagende ordregivende myndigheder eller andre ordregivere ved en beslutning i det kompetente organ under den fælles retlige enhed blive enige om de gældende nationale regler for tildeling af koncessioner for en af følgende medlemsstater:

- a) de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor den retlige enhed har sit hjemsted
- b) de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor den fælles retlige enhed udfører sine aktiviteter.

Denne aftale kan indgås for ubestemt tid, når den er fastsat i akten om oprettelse af den fælles retlige enhed, for en bestemt periode eller for visse koncessionstyper eller for en eller flere individuelle koncessionstildelinger.

4. Hvis der ikke foreligger nogen aftale, som fastlægger de gældende regler for koncessionen, fastsættes den nationale lovgivning vedrørende koncessionstildeling i henhold til nedenstående regler:

- a) hvis proceduren gennemføres eller forvaltes af én deltagende ordregivende myndighed henholdsvis ordregiver på vegne af de andre, gælder de nationale bestemmelser for denne ordregivende myndigheds henholdsvis ordregivers medlemsstat
- b) hvis proceduren ikke udføres eller forvaltes af én deltagende ordregivende myndighed henholdsvis ordregiver på vegne af de andre og
 - i) vedrører en offentlig bygge- og anlægskoncession, anvender de ordregivende myndigheder eller andre ordregivere de nationale bestemmelser for den medlemsstat, hvor størstedelen af arbejderne er beliggende
 - ii) vedrører en tjenesteydelseskoncession, anvender de ordregivende myndigheder eller andre ordregivere de nationale bestemmelser for den medlemsstat, hvor størstedelen af tjenesteydelserne leveres
- c) hvis det ikke er muligt at bestemme den gældende nationale lovgivning i henhold til litra a) eller (b), anvender de ordregivende myndigheder eller andre ordregivere de nationale bestemmelser i den medlemsstat, der bærer den største andel af omkostningerne.

5. Hvis der ikke foreligger nogen aftale, som fastlægger den gældende lovgivning om tildeling af koncessioner under stk. 3, fastsættes den nationale lovgivning om tildeling af koncessioner, som udføres af fælles retlige enheder, der er oprettet af flere ordregivende myndigheder eller andre ordregivere fra forskellige medlemsstater, i henhold til nedenstående regler:

²⁷ EUT L 210 af 31.7.2006, s. 19.

- a) hvis proceduren udføres eller forvaltes af det kompetente organ i den fælles retlige enhed, finder de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor den retlige enhed er beliggende, anvendelse
 - b) hvis proceduren udføres eller forvaltes af et medlem af den retlige enhed på vegne af denne retlige enhed, finder reglerne i stk. 4, litra a) og b), anvendelse
 - c) hvor det ikke er muligt at bestemme den gældende nationale lovgivning i henhold til stk. 4, litra a) eller b), anvender de ordregivende myndigheder eller andre ordregivere de nationale bestemmelser i den medlemsstat, hvor den retlige enhed har sit hjemsted.
6. En eller flere ordregivende myndigheder henholdsvis ordregivere kan tildele individuelle koncessioner under en rammeaftale, der er indgået af eller i fællesskab med en ordregivende myndighed, der er beliggende i en anden medlemsstat, forudsat at rammeaftalen indeholder særlige bestemmelser, der giver den eller de pågældende ordregivende myndigheder mulighed for at tildele en anden ordregiver eller andre ordregivere individuelle koncessioner.
 7. Beslutninger om tildeling af koncessioner i forbindelse med grænseoverskridende koncessionstildeling er underlagt de almindelige kontrolordninger under den gældende nationale lovgivning.
 8. For at sikre en effektiv gennemførelse af kontrolordningerne sikrer medlemsstaterne, at beslutninger, der træffes af kontrolorganer som defineret i Rådets direktiv 89/665/EØF²⁸ og Rådets direktiv 92/13/EØF, der er beliggende i andre medlemsstater, fuldt ud gennemføres i deres nationale retsorden, hvis sådanne beslutninger omhandler ordregivende myndigheder eller andre ordregivere med hjemsted på deres territorium, der deltager i den pågældende grænseoverskridende koncessionstildeling.

Artikel 32 *Tekniske specifikationer*

1. De tekniske specifikationer som defineret i punkt 1 i bilag VIII anføres i koncessionsdokumenterne. De fastlægger de karakteristika, der kræves af bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer.

Disse karakteristika kan også vedrøre den specifikke produktionsproces eller levering af de ønskede bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser eller for en anden fase i deres livscyklus som omhandlet i artikel 2, punkt 14.

De tekniske specifikationer skal også angive, om der kræves overdragelse af intellektuelle ejendomsrettigheder.

For koncessionstildeling, der er bestemt til at blive anvendt af personer, uanset om det drejer sig om offentligheden eller om personale hos ordregivende myndigheder

²⁸ EFT L 395 af 30.12.1989, s. 33.

henholdsvis ordregivere, fastlægges der tekniske specifikationer, som omfatter kriterier vedrørende adgangsmuligheder for handicappede eller design for samtlige brugere, medmindre der er tale om særligt begrundede omstændigheder.

Hvis obligatoriske standarder for tilgængelighed indføres ved EU-lovgivning, defineres tekniske specifikationer, hvad angår kriterier vedrørende adgangsmuligheder, med reference til denne lovgivning.

2. De tekniske specifikationer skal garantere lige adgang for økonomiske aktører til koncessionstildelingsproceduren, og de må ikke bevirke, at der skabes ubegrundede hindringer for konkurrence med hensyn til koncessionstildeling.
3. For så vidt andet ikke er fastsat i de retligt bindende nationale tekniske forskrifter, forudsat at de er forenelige med EU-retten, skal de tekniske specifikationer affattes på en af følgende måder:
 - a) som en angivelse af funktionsdygtighed eller funktionelle krav, herunder miljøegenskaber, såfremt parametrene er så præcise, at tilbudsgiverne kan identificere kontraktens genstand, og de ordregivende myndigheder eller andre ordregivere kan tildele kontrakten
 - b) ved henvisning til tekniske specifikationer som angivet i bilag VIII og, i nævnte rækkefølge, ved henvisning til nationale standarder til gennemførelse af europæiske standarder, europæiske tekniske godkendelser, fælles tekniske specifikationer, internationale standarder, andre tekniske referencer udarbejdet af europæiske standardiseringsorganer eller - når sådanne ikke eksisterer - nationale standarder, nationale tekniske godkendelser eller nationale tekniske specifikationer for projektering, beregning og udførelse af arbejder og anvendelse af varerne; hver henvisning skal efterfølges af udtrykket "eller tilsvarende"
 - c) som en angivelse af funktionsdygtighed eller funktionelle krav, jf. litra a), med henvisning til de tekniske specifikationer, jf. litra b), som et middel til formodning om overensstemmelse med denne funktionsdygtighed eller disse funktionelle krav
 - d) ved henvisning til de tekniske specifikationer, jf. litra b), for så vidt angår visse karakteristika, og ved henvisning til funktionsdygtigheden eller de funktionelle krav, jf. litra a), for så vidt angår andre karakteristika.
4. Medmindre kontraktens genstand gør det berettiget, må de tekniske specifikationer ikke angive et bestemt fabrikat, en bestemt oprindelse eller en bestemt fremstillingsproces, og de må ikke henvise til et bestemt mærke, et bestemt patent eller en bestemt type, til en bestemt oprindelse eller til en bestemt produktion med det resultat, at visse virksomheder eller produkter favoriseres eller elimineres. En sådan henvisning er undtagelsesvis tilladt, hvis der ikke kan gives en tilstrækkelig nøjagtig og forståelig beskrivelse af kontraktens genstand efter stk. 3; en sådan henvisning skal efterfølges af udtrykket "eller tilsvarende".

5. Når en ordregivende myndighed eller anden ordregiver benytter sig af muligheden for at henvise til de specifikationer, der er omhandlet i stk. 3, litra b), kan den ikke forkaste et tilbud med den begrundelse, at de tilbudte bygge- og anlægsarbejder, varer og tjenesteydelser ikke er i overensstemmelse med de specifikationer, som de har henvist til, hvis tilbudsgiveren i sit tilbud godtgør med egnede midler, som omhandlet i artikel 33, at de tilbudte løsninger på tilsvarende måde opfylder de krav, der er fastsat i de pågældende tekniske specifikationer.
6. Når en ordregivende myndighed eller anden ordregiver benytter sig af den mulighed, der er omhandlet i stk. 3, litra a), for at fastsætte tekniske specifikationer i form af funktionsdygtighed eller funktionelle krav, kan den ikke forkaste et tilbud om bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser, der er i overensstemmelse med en national standard til gennemførelse af en europæisk standard, en europæisk teknisk godkendelse, en fælles teknisk specifikation, en international standard eller en teknisk reference udarbejdet af et europæisk standardiseringsorgan, hvis disse specifikationer tager sigte på at dække de funktionelle krav eller krav til funktionsdygtighed, som de har fastsat.

Tilbudsgiveren skal i sit tilbud på en passende måde og ved hjælp af relevante midler, herunder de i artikel 33 omhandlede midler, godtgøre at bygge- og anlægsarbejdet, varen eller tjenesteydelsen i overensstemmelse med standarden opfylder den ordregivende myndigheds henholdsvis ordregiverens krav til funktionsdygtighed eller funktionelle krav.

Artikel 33

Testrapporter, certificering og anden dokumentation

1. Ordregivende myndigheder og andre ordregivere kan kræve, at økonomiske aktører fremlægger en testrapport fra et anerkendt organ eller en certificering udstedt af et sådant organ som dokumentation for overensstemmelse med de tekniske specifikationer.

Såfremt de ordregivende myndigheder kræver, at der fremlægges certifikater udformet af anerkendte organer med henblik på at bekræfte overensstemmelse med en bestemt teknisk specifikation, skal certifikater fra andre tilsvarende anerkendte organer også accepteres af de ordregivende myndigheder.
2. Ordregivende myndigheder og andre ordregivere skal endvidere acceptere anden passende dokumentation, såsom teknisk dokumentation fra fabrikanten, hvis den økonomiske aktør ikke har adgang til sådanne certifikater eller testrapporter som omhandlet i stk. 1, eller ikke har mulighed for at fremskaffe dem inden for de gældende frister.
3. Ved anerkendte organer i den i nærværende artikel anførte betydning forstås test- og kalibreringslaboratorier og certificerings- og inspektionsorganer, som er akkrediteret i overensstemmelse med Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 765/2008²⁹.

²⁹ EUT L 218 af 13.8.2008, s. 30.

4. Efter anmodning stiller medlemsstaterne oplysninger vedrørende dokumentation og dokumenter fremlagt som dokumentation for overensstemmelse med tekniske krav omhandlet i artikel 32 og denne artikel. De kompetente myndigheder i etableringsmedlemsstaten meddeler disse oplysninger i overensstemmelse med bestemmelserne om forvaltning i artikel 88 i (direktivet om erstatning af direktiv 2004/18/EF).

AFDELING II

UDVÆLGELSE AF DELTAGERE OG TILDELING AF KONCESSIONER

Artikel 34 *Generelle principper*

Koncessionstildelingen sker på grundlag af kriterier, som opstilles af den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren i overensstemmelse med artikel 39, hvis følgende betingelser alle er til stede:

- a) tilbuddet opfylder de krav, betingelser og kriterier, der er fastsat i koncessionsbekendtgørelsen eller i opfordringen til at bekræfte interessetilkendegivelsen og i koncessionsbetingelserne
- b) tilbuddet gives af en tilbudsgiver, som
 - i) ikke er udelukket fra at deltage i tildelingsproceduren i henhold til artikel 36, stk. 4-8, og
 - ii) opfylder de udvælgelseskriterier, som er opstillet af den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren i henhold til artikel 36, stk. 1-3.

Artikel 35 *Proceduremæssige garantier*

1. Ordregivende myndigheder og andre ordregivere giver en beskrivelse af koncessionen, tildelingskriterierne og minimumskrav, der skal opfyldes, i udbudsbekendtgørelsen, opfordringen til at afgive tilbud eller i koncessionsdokumenterne. Oplysningerne skal gøre det muligt at identificere koncessionens karakter og omfang og give de økonomiske aktører mulighed for at beslutte, om de vil anmode om at deltage i koncessionstildelingsproceduren. Beskrivelsen, tildelingskriterierne og minimumskravene ændres ikke i løbet af forhandlingerne.
2. Under koncessionstildelingen sikrer de ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne, at alle tilbudsgivere behandles ens. De udøver især ikke forskelsbehandling ved at give oplysninger, som kan stille nogle tilbudsgivere bedre end andre.
3. Når den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren begrænser antallet af ansøgere til et passende niveau, skal dette ske på en gennemsigtig måde og på

grundlag af objektive kriterier, som er tilgængelige for alle interesserede økonomiske aktører.

4. Reglerne for organisering af koncessionstildelingen, herunder regler om kommunikation, om procedurens faser og om tidsplanlægning, skal fastlægges på forhånd og meddeles alle deltagere.
5. Når koncessionstildelingen omfatter forhandling, skal de ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne overholde følgende regler:
 - a) Når forhandlingen finder sted efter indgivelse af tilbud, forhandler de med tilbudsgiverne om de indkomne tilbud med henblik på at tilpasse dem til de kriterier og krav, der fremgår af stk. 1.
 - b) De må ikke over for de andre deltagere afsløre de løsninger, som en anden deltager har foreslået, eller andre fortrolige oplysninger, som en deltager i forhandlingerne har meddelt, uden dennes samtykke. Aftalen må ikke tage form af en generel ansvarsfraskrivelse, men skal gives med henvisning til den påtænkte meddelelse af særlige løsninger eller andre fortrolige oplysninger.
 - c) Forhandlingen kan forløbe i flere faser for at begrænse antallet af tilbud, der skal forhandles, på grundlag af de tildelingskriterier, der er indeholdt i udbudsbekendtgørelsen, i opfordringen til at afgive tilbud eller i koncessionsdokumenterne. I udbudsbekendtgørelsen, opfordringen til at afgive tilbud eller i koncessionsdokumenterne skal den ordregivende myndighed angive, om den har benyttet sig af denne mulighed.
 - d) De skal vurdere tilbuddene som forhandlet på grundlag af de indledningsvis anførte tildelingskriterier.
 - e) De skal føre en skriftlig fortegnelse over formelle drøftelser og eventuelle andre foranstaltninger og begivenheder, der er relevante for koncessionstildelsesproceduren. Den skal især ved hjælp af alle passende midler sikre, at forhandlingerne kan spores.
6. De ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne underretter hurtigst muligt hver ansøger og tilbudsgiver om, hvilke afgørelser der er truffet med hensyn til koncessionstildelingen, herunder bl.a. begrundelsen for, at de har besluttet ikke at indgå en kontrakt i tilfælde, hvor der har været offentliggjort en koncessionsbekendtgørelse, eller hvor det er besluttet at lade proceduren gå om.
7. På anmodning af den berørte part meddeler den ordregivende myndighed hurtigst muligt og under alle omstændigheder senest 15 dage efter modtagelsen af en skriftlig anmodning:
 - a) alle forbigåede ansøgere, hvorfor deres ansøgning er forkastet
 - b) alle forbigåede tilbudsgivere, hvorfor deres tilbud er forkastet, herunder i de tilfælde, der er omhandlet i artikel 32, stk. 5 og 6, hvorfor den har besluttet, at kravene ikke anses for opfyldt på tilsvarende måde, eller hvorfor den har besluttet, at bygge- og anlægs- samt vareleverance- og tjenesteydelseskontrakterne ikke opfylder kravene til ydelse eller funktion

- c) alle tilbudsgivere, der har afgivet et antageligt tilbud, om det antagne tilbuds karakteristika og relative fordele og meddeler dem navnet på den tilbudsgiver, hvis bud er antaget, eller parterne i rammeaftalen
 - d) alle tilbudsgivere, der har afgivet et antageligt tilbud, om gennemførelsen og forløbet af forhandlinger og dialog med tilbudsgivere.
8. De ordregivende myndigheder kan dog beslutte ikke at meddele visse af de i stk. 6 omhandlede oplysninger om kontrakten, hvis en sådan videregivelse vil hindre retshåndhævelsen eller på anden måde være i strid med offentlige interesser eller til skade for bestemte offentlige eller private økonomiske aktørers legitime økonomiske interesser eller for den loyale konkurrence mellem disse.

Artikel 36
Udvælgelse og kvalitativ vurdering af ansøgere

1. I koncessionsbekendtgørelsen anfører de ordregivende myndigheder betingelserne for deltagelse vedrørende:
- a) egnethed til at udøve det pågældende erhverv
 - b) økonomisk og finansiell formåen
 - c) teknisk og faglig formåen.

De ordregivende myndigheder begrænser betingelserne for deltagelse til de betingelser, der er relevante for at sikre, at ansøgeren eller tilbudsgiveren har juridisk og finansiell kapacitet samt kommerciel og teknisk formåen til at gennemføre den pågældende koncession. Alle krav skal være relaterede og stå i et nøje forhold til kontraktens genstand under hensyntagen til kravet om at sikre en reel konkurrence.

De ordregivende myndigheder og andre ordregivere skal i koncessionsbekendtgørelsen også angive, hvilken reference eller referencer, der skal fremlægges som bevis for den økonomiske aktørs formåen. Kravene med hensyn til disse referencer skal være ikke-diskriminerende og stå i rimeligt forhold til koncessionens genstand.

2. For så vidt angår de i stk. 1 omhandlede kriterier, kan en økonomisk aktør om nødvendigt og i forbindelse med en bestemt koncession basere sig på andre enheders formåen, uanset den juridiske karakter af dens forbindelser med dem. Aktøren skal i så fald godtgøre over for den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren, at han i hele koncessionsperioden råder over de nødvendige ressourcer, f.eks. ved at fremlægge dokumentation for disse enheders forpligtelser i så henseende. Hvad angår økonomisk og finansiell formåen, kan de ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne kræve, at den økonomiske aktør og disse enheder i fællesskab bærer ansvaret for kontraktens udførelse.
3. En sammenslutning af økonomiske aktører, jf. artikel 22, kan på samme vilkår basere sig på kapaciteten hos sammenslutningens deltagere eller andre enheders kapacitet.

4. Medlemsstaterne vedtager bestemmelser om bekæmpelse af favorisering, bestikkelse og interessekonflikter med det formål at sikre gennemsigtighed ved tildelingen og ligebehandling af alle tilbudsgivere.

Med hensyn til interessekonflikter må de trufne foranstaltninger ikke gå længere, end det der er absolut nødvendigt for at hindre eller fjerne den påviste konflikt. De skal navnlig indeholde bestemmelser om, at en tilbudsgiver eller ansøger kun kan udelukkes fra tildelingsproceduren, hvis interessekonflikten ikke kan afhjælpes effektivt på anden måde.

5. Enhver ansøger eller tilbudsgiver, der ved en endelig dom er dømt for et af nedenstående forhold, udelukkes fra deltagelse i en koncession:
 - a) deltagelse i en kriminel organisation som defineret i artikel 2, stk. 1, i Rådets rammeafgørelse 2008/841/RIA³⁰
 - b) bestikkelse som defineret i artikel 3 i konventionen om bekæmpelse af bestikkelse, som involverer tjenestemænd ved De Europæiske Fællesskaber eller i Den Europæiske Unions medlemsstater, og artikel 2 i Rådets rammeafgørelse 2003/568/RIA³¹, og bestikkelse som defineret i den nationale ret gældende for den ordregivende myndighed eller den økonomiske aktør
 - c) svig, som omhandlet i artikel 1 i konventionen om beskyttelse af De Europæiske Fællesskabers finansielle interesser³²
 - d) terrorhandlinger eller strafbare handlinger med forbindelse til terroraktivitet som defineret i henholdsvis artikel 1 og 3 i rammeafgørelse 2002/475/RIA³³ og anstiftelse, medvirken og forsøg på at begå sådanne handlinger som omhandlet i nævnte rammeafgørelses artikel 4.
 - e) hvidvaskning af penge som defineret i artikel 1 i Rådets direktiv 91/308/EØF³⁴.

Forpligtelsen til at udelukke en ansøger eller tilbudsgiver fra deltagelse i en koncession gælder også, når virksomhedsledere eller enhver anden person, der har beføjelse til at repræsentere eller kontrollere ansøgeren eller tilbudsgiveren eller til at træffe beslutninger på dennes vegne, er dømt ved endelig dom.

6. En økonomisk aktør udelukkes fra deltagelse i en koncession, hvis den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren er bekendt med en retskraftig afgørelse, der fastslår, at den økonomiske aktør ikke har opfyldt sine forpligtelser med hensyn til betaling af skat eller bidrag til sociale sikringsordninger i henhold til retsfor skrifterne

³⁰ EUT L 300 af 11.11.2008, s. 42.

³¹ EUT L 192 af 31.7.2003, s. 54.

³² EFT C 316 af 27.11.1995, s. 48.

³³ EFT L 164 af 22.6.2002, s. 3.

³⁴ EFT L 166 af 28.6.1991, s. 77.

i den medlemsstat, hvor denne er etableret, eller i den ordregivende myndigheds henholdsvis ordregiverens land.

7. Medlemsstaterne kan fastsætte, at den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren kan udelukke en økonomisk aktør fra deltagelse i en tildeling af en koncession, hvis en af følgende betingelser er til stede:
 - a) hvis den er bekendt med en alvorlig krænkelse af Den Europæiske Unions bestemmelser eller bestemmelser i national lovgivning til at sikre, at offentlige interesser beskyttes i henhold til traktaten
 - b) hvis den økonomiske aktør er under konkurs eller likvidation, hvis dennes aktiver administreres af en kurator eller af retten, hvis denne er under tvangsakkord uden for konkurs, har indstillet sin erhvervsvirksomhed eller befinder sig i en lignende situation i henhold til en tilsvarende procedure, der er fastsat i national lovgivning
 - c) hvis den økonomiske aktørs opfyldelse af væsentlige krav inden for en tidligere koncession eller koncessioner af samme art med den samme ordregivende myndighed henholdsvis ordregiver har udvist betydelige eller vedvarende mangler.

For at kunne anvende den udelukkelsesgrund, som er nævnt i litra c) i det første afsnit, forelægger de ordregivende myndigheder henholdsvis ordregivere en metode til at vurdere kontraktens opfyldelse, som er baseret på objektive, målbare kriterier og anvendes på en systematisk, konsekvent og gennemsigtig måde. En eventuel vurdering af opfyldelsen meddeles den pågældende økonomiske aktør, som skal have mulighed for at gøre indsigelse mod resultatet og få retsbeskyttelse.

8. En ansøger eller tilbudsgiver, som befinder sig i en af de i stk. 5 til 7 omhandlede situationer, kan forelægge den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiver dokumentation for sin pålidelighed på trods af den relevante udelukkelsesgrund.
9. Medlemsstaterne fastsætter gennemførelsesbestemmelserne for denne artikel. På anmodning stiller de alle oplysninger vedrørende de i denne artikel anførte udelukkelsesgrunde til rådighed for andre medlemsstater. De kompetente myndigheder i etableringsmedlemsstaten meddeler disse oplysninger i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 88 i direktiv [om erstatning af direktiv 2004/18/EF].

Artikel 37 *Fastsættelse af tidsfrister*

1. Ved fastsættelsen af fristerne for indgivelse af ansøgninger om koncessionen og modtagelse af tilbud tager de ordregivende myndigheder og andre ordregivere især hensyn til koncessionens kompleksitet og til den tid, der er nødvendig for udarbejdelse af tilbud, jf. dog den minimumsfrist, der er fastsat i artikel 37.
2. Når ansøgninger eller tilbud kun kan afgives efter et besøg på stedet eller efter gennemsyn på stedet af bilagsmateriale til koncessionsbetingelserne, skal fristen for indgivelse af ansøgninger om koncessionen forlænges, så alle berørte økonomiske

aktører kan få adgang til alle oplysninger, der er nødvendige for at udforme en ansøgning eller et tilbud.

Artikel 38

Frist for indgivelse af koncessionsansøgninger

1. Når de ordregivende myndigheder og andre ordregivere anvender en koncession, må fristen for indgivelse af koncessionsansøgninger ikke være under 52 dage regnet fra datoen for afsendelsen af koncessionsbekendtgørelsen.
2. Fristen for modtagelse af tilbud kan reduceres med fem dage, hvis ordregiveren accepterer, at tilbud kan indgives via elektroniske midler i overensstemmelse med artikel 25.

Artikel 39

Kriterier for koncessionstildelingen

1. Koncessioner tildeles på grundlag af objektive kriterier, der sikrer, at principperne om gennemsigtighed, ikke-diskrimination og ligebehandling overholdes, og som sikrer, at tilbuddene vurderes på reelle konkurrencevilkår, hvilket gør det muligt for den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren at foretage en samlet økonomisk vurdering.
2. Tildelingskriterierne skal være knyttet til koncessionens genstand og må ikke give den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren ubegrænset valgfrihed.

Kriterierne skal sikre en effektiv konkurrence og skal være ledsaget af krav, der muliggør effektiv kontrol af tilbudsgivernes oplysninger. De ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne skal på grundlag af de oplysninger og den dokumentation, som er forelagt af tilbudsgiverne, foretage en effektiv kontrol af, om tilbuddene opfylder tildelingskriterierne.

3. Den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren skal i koncessionsbekendtgørelsen eller -dokumenterne angive den relative vægtning, den tildeler hvert af de i stk. 1 opstillede kriterier, eller opstille disse kriterier i prioriteret rækkefølge med de vigtigste først.
4. I henhold til stk. 2 kan medlemsstaterne fastsætte, at de ordregivende myndigheder og andre ordregivere skal lægge det økonomisk mest fordelagtige tilbud til grund for koncessionstildelingen. Kriterierne kan ud over pris og omkostninger omfatte ét eller flere af følgende kriterier:
 - a) kvalitet, herunder teknisk værdi, æstetiske og funktionsmæssige karakteristika, tilgængelighed, udformning for alle brugere, miljømæssige karakteristika og innovativ karakter
 - b) i forbindelse med tjenesteydelseskoncessioner og koncessioner vedrørende projektering af bygge- og anlægsarbejder kan organisationen og kvalifikationer og erfaringer hos det personale, der skal gennemføre den pågældende koncession, tages i betragtning, således at udskiftning af

dette personale efter tildelingen af koncessionen kræver samtykke fra den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren, som skal kontrollere, at udskiftningen sikrer en tilsvarende organisation og kvalitet

- c) kundeservice og teknisk bistand, leveringsdato, leveringstid eller færdiggørelsestid
- d) den specifikke proces med fremstilling eller levering af de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser eller en anden fase af deres livscyklus som omhandlet i artikel 2, stk. 1, nr. 14, for så vidt som kriterierne vedrører faktorer, der indgår direkte i disse processer, og karakteriserer den specifikke proces med fremstilling eller levering af de pågældende bygge- og anlægsarbejder, varer eller tjenesteydelser.

5. Den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren angiver i det i stk. 4 omhandlede tilfælde i udbudsbekendtgørelsen, i opfordringen til at afgive bud eller i koncessionsdokumenterne, hvordan den relativt vil vægte de enkelte kriterier, der er valgt med henblik på at afgøre, hvilket tilbud der er det økonomisk mest fordelagtige.

Denne vægtning kan angives ved fastsættelse af en ramme med et passende maksimalt udsving.

Når der af objektive grunde ikke kan foretages en vægtning, opstiller den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren kriterierne med det vigtigste først.

Artikel 40

Beregning af livscyklusomkostninger

1. Livscyklusomkostninger omfatter i det omfang, det er relevant, alle de følgende omkostninger i livscyklussen for et produkt, en tjenesteydelse eller et bygge- og anlægsarbejde som defineret i artikel 2, stk. 1, punkt 14:
- a) interne omkostninger, herunder omkostninger i forbindelse med erhvervelse (f.eks. produktionsomkostninger), brug (f.eks. omkostninger til energiforbrug og vedligeholdelse) samt bortskaffelse (f.eks. omkostninger til indsamling og genvinding)
 - b) eksterne miljøomkostninger, som er direkte knyttet til livscyklussen, såfremt deres pengemæssige værdi kan bestemmes og verificeres, hvilket kan omfatte omkostninger forbundet med drivhusgasemissioner og andre forurenende emissioner samt andre omkostninger i forbindelse med afhjælpning af klimaændringer.
2. Hvis de ordregivende myndigheder vurderer omkostningerne ud fra en beregning af livscyklusomkostningerne, angiver de i koncessionsbetingelserne, hvilken metode der er anvendt til at beregne livscyklusomkostningerne. Den anvendte metode skal opfylde alle de følgende betingelser:
- a) Den er udviklet på grundlag af videnskabelig information eller baseret på andre objektive verificerbare og ikkediskriminerende kriterier

- b) Den er udarbejdet til gentagen eller konstant anvendelse
- c) Den er tilgængelig for alle interessenter.

De ordregivende myndigheder og andre ordregivere giver de økonomiske aktører mulighed for at anvende en anden metode til at beregne livscyklusomkostninger for deres tilbud, hvis det godtgøres, at metoden lever op til kravene i punkt a, b og c, og at den svarer til den metode, som anvendes af den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren.

- 3. Når der som led i en EU-retsakt er vedtaget en fælles metode til beregning af livscyklusomkostninger, herunder ved en delegeret retsakt vedrørende sektorspecifik lovgivning, anvendes denne, hvis beregning af livscyklusomkostninger indgår i de i artikel 39, stk. 4, omhandlede tildelingskriterier.

Bilag II indeholder en liste over sådanne retsakter og delegerede retsakter. Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter i overensstemmelse med artikel 46 vedrørende ajourføring af denne liste, når sådanne ændringer er nødvendige efter vedtagelse af ny lovgivning eller ophævelse eller ændring af sådan lovgivning.

AFSNIT III

Regler for udførelsen af koncessioner

Artikel 41 *Underleverancer*

1. I koncessionsdokumenterne kan den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren anmode eller kan af en medlemsstat forpligtes til at anmode tilbudsgiveren om i tilbuddet at angive, hvilke dele af en kontrakt han har til hensigt at give i underentreprise til tredjemand, og hvilke underentreprenører han foreslår.
2. Stk. 1 berører ikke den økonomiske aktørs ansvar som hovedmand.

Artikel 42 *Ændring af koncessioner i deres gyldighedsperiode*

1. En væsentlig ændring af bestemmelserne i en koncession i dens gyldighedsperiode betragtes som en ny tildeling som defineret i dette direktiv og kræver en ny koncessionstildelingprocedure i overensstemmelse med dette direktiv.
2. En ændring af en koncession i dens gyldighedsperiode anses for væsentlig i medfør af stk. 1, hvis ændringen bevirker, at koncessionen er væsentligt forskellig fra den oprindelige kontrakt. Med forbehold af stk. 3 og 4 anses ændringen for væsentlig, såfremt en af følgende betingelser er opfyldt:
 - a) ændringen indfører betingelser, som ville have givet mulighed for at vælge andre ansøgere end de oprindeligt udvalgte eller mulighed for at tildele koncessionen til en anden ansøger eller tilbudsgiver, hvis de havde været en del af den oprindelige koncessionstildelingsprocedure
 - b) ændringen ændrer koncessionens økonomiske balance til fordel for koncessionshaveren eller
 - c) ændringen medfører en betydelig udvidelse af koncessionens anvendelsesområde til at omfatte bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelser eller varer, der oprindeligt ikke var omfattet.
3. Udskiftning af en koncessionshaver udgør en væsentlig ændring som defineret i stk. 1.

Første afsnit finder imidlertid ikke anvendelse i tilfælde af en universel eller delvis efterfølgelse af en anden økonomisk aktør, der opfylder de kriterier for kvalitativ udvælgelse, der var gældende for den oprindelige entreprenør, efter omstrukturering af virksomhed eller insolvens eller på grundlag af en kontraktbestemmelse, såfremt dette ikke medfører andre væsentlige ændringer af koncessionen og ikke har til formål at omgå anvendelsen af dette direktiv.

4. Når ændringens værdi kan udtrykkes i pengeværdi, anses ændringen ikke for at være væsentlig som defineret i stk. 1, hvis værdien ikke overstiger grænserne fastsat i artikel 5, og er under 5 % af den oprindelige kontrakts pris, forudsat at ændringen ikke ændrer ved kontraktens generelle karakter. I tilfælde af flere efterfølgende ændringer vurderes de på grundlag af den kumulative værdi af de efterfølgende ændringer.
5. Ændringer af koncessionen betragtes ikke som væsentlige som defineret i stk. 1, hvis de er omhandlet i koncessionsdokumenterne i form af klare, præcise og utvetydige revisionsklausuler eller -muligheder. Sådanne klausuler skal angive omfang og karakter af mulige ændringer eller muligheder samt de betingelser, hvorunder de kan anvendes. De omfatter ikke ændringer eller muligheder, der kan ændre koncessionens overordnede karakter.
6. Uanset stk. 1, kræver en væsentlig ændring ikke en ny koncessionstildeling, når følgende kumulative betingelser er opfyldt:
 - d) behovet for ændring er opstået som følge af omstændigheder, som en omhyggelig ordregivende myndighed henholdsvis ordregiver ikke kunne forudse
 - e) ændringen ikke ændrer koncessionens overordnede karakter
 - f) koncessionen tildeles af ordregivende myndigheder i en situation, hvor en eventuel prisstigning ikke udgør mere end 50 % af værdien af den oprindelige koncession.

Ordregivende myndigheder henholdsvis ordregivere offentliggør sådanne ændringer i *Den Europæiske Unions Tidende*. Denne bekendtgørelse skal indeholde de oplysninger, der er fastsat i bilag VII, og offentliggøres i overensstemmelse med artikel 28.

7. De ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne må ikke ændre koncessionen, hvis:
 - a) ændringen har til formål at afhjælpe koncessionshaverens manglende resultater eller konsekvenserne heraf, hvis dette kan ske gennem håndhævelse af kontraktlige forpligtelser
 - b) ændringen har til formål at kompensere for prisstigninger, som er resultatet af prissvingninger, der i betydeligt omfang vil kunne påvirke kontraktens udførelse, og som koncessionsindehaveren har taget højde for (hedging).

Artikel 43 *Opsigelse af koncessioner*

Medlemsstaterne sikrer, at ordregivende myndigheder og andre ordregivere under de betingelser, der er fastlagt ved gældende nationale lovgivning, kan ophæve en koncession i dens gyldighedsperiode, hvis en af følgende betingelser er opfyldt:

- a) undtagelserne, jf. artikel 15, gælder ikke længere efter privat deltagelse i den juridiske person, kontrakten er tildelt i henhold til artikel 15, stk. 4
- b) en ændring af koncessionen udgør en ny tildeling som defineret i artikel 42
- c) EU-Domstolen afgør i en procedure i medfør af artikel 258 i traktaten, at en medlemsstat ikke har opfyldt sine forpligtelser i henhold til traktaterne, fordi en ordregivende myndighed henholdsvis en ordregiver fra den pågældende medlemsstat har tildelt den pågældende koncession uden at overholde sine forpligtelser i henhold til traktaterne og dette direktiv.

AFSNIT V

ÆNDRINGER AF DIREKTIV 89/665/EØF OG 92/13/EØF

Artikel 44 *Ændring af direktiv 89/665/EØF*

I direktiv 89/665/EØF foretages følgende ændringer:

1. I artikel 1 foretages følgende ændringer:

a) Stk. 1 affattes således:

'1. Dette direktiv finder anvendelse på kontrakter som omhandlet i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/18/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af offentlige vareindkøbskontrakter, offentlige tjenesteydelseskontrakter og offentlige bygge- og anlægskontrakter, medmindre sådanne kontrakter er undtaget i henhold til artikel 10-18 i nævnte direktiv.

Direktivet finder også anvendelse på koncessioner, der tildeles af de ordregivende myndigheder, som der henvises til i direktivet [om tildeling af koncessioner], medmindre sådanne koncessioner er undtaget i henhold til artikel 8, 9, 15 og 21 i nævnte direktiv.

Kontrakter omfatter ifølge dette direktiv offentlige kontrakter, rammeaftaler, koncessionskontrakter om offentlige bygge- og anlægsarbejder, tjenesteydelseskoncessioner og dynamiske indkøbssystemer.'

b) Artikel 1, stk. 1, tredje afsnit, affattes således:

Medlemsstaterne træffer, for så vidt angår kontrakter, der henhører under anvendelsesområdet for direktiv 2004/18/EF eller direktivet [om koncessioner], de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at der effektivt og navnlig så hurtigt som muligt kan indgives klage over de ordregivende myndigheders beslutninger på de betingelser, der er anført i artikel 2 til 2f i dette direktiv, med den begrundelse, at beslutningerne er i strid med fællesskabsret vedrørende offentlige kontrakter eller de nationale regler til gennemførelse heraf.

2. Artikel 2a, stk. 2, ændres som følger:

a) Første afsnit affattes således:

'En kontraktindgåelse efter beslutningen om tildeling af en kontrakt, der er omfattet af direktiv 2004/18/EF eller direktivet [om koncessioner], kan først finde sted efter udløbet af en frist på mindst ti kalenderdage regnet fra dagen efter den dato, hvor tildelingsbeslutningen er blevet sendt til de berørte tilbudsgivere og ansøgere, hvis fremsendelsen er sket pr. telefax eller ad elektronisk vej, eller hvis fremsendelsen er sket med et andet kommunikationsmiddel, efter udløbet af en frist på enten mindst

15 kalenderdage regnet fra dagen efter den dato, hvor tildelingsbeslutningen er blevet sendt til de berørte tilbudsgivere og ansøgere, eller mindst ti kalenderdage regnet fra dagen efter den dato, hvor beslutningen om tildeling af en kontrakt modtages.'

b) fjerde afsnit, første led, affattes således:

'- en kort redegørelse for de relevante grunde, jf. artikel 41, stk. 2, i direktiv 2004/18/EF, med forbehold af bestemmelserne i artikel 41, stk. 3 i nævnte direktiv, eller artikel 35, stk. 7, i direktivet [om koncessioner], med forbehold af bestemmelserne i artikel 35, stk. 8, i nævnte direktiv og,'

3. Artikel 2b, litra a), affattes således:

'a) tilfælde, hvor direktiv 2004/18/EF eller direktivet [om koncessioner] ikke kræver forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*'

4. I artikel 2d foretages følgende ændringer:

a) Stk. 1, litra a), affattes således:

'a) hvis den ordregivende myndighed har tildelt en kontrakt uden forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*, selv om dette ikke er tilladt i henhold til direktiv 2004/18/EF eller direktivet [om koncessioner]'

b) Stk. 4, første led, affattes således:

'- den ordregivende myndighed finder, at tildeling af en kontrakt uden forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*, er tilladt i henhold til direktiv 2004/18/EF eller direktivet [om koncessioner]'

5. Artikel 2f, stk. 1, litra a), ændres således:

a) Første led affattes således:

‘

'- den ordregivende myndighed har offentliggjort en bekendtgørelse om indgåede kontrakter i overensstemmelse med artikel 35, stk. 4, og artikel 36 og 37 i direktiv 2004/18/EF eller med artikel 26 og 27 i direktivet [om koncessioner], forudsat at en sådan bekendtgørelse indeholder begrundelsen for den ordregivende myndigheds beslutning om at tildele kontrakten uden forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*, eller'

b) Efter første led indsættes følgende led:

'- den ordregivende myndighed har underrettet de berørte tilbudsgivere og ansøgere om indgåelsen af kontrakten, hvis meddelelsen indeholder en kort redegørelse for de relevante grunde, som omhandlet i artikel 41, stk. 2, i direktiv 2004/18/EF, med forbehold af nævnte direktivs artikel 41, stk. 3, eller artikel 35, stk. 7, i direktivet [om

koncessioner], med forbehold for nævnte direktivs artikel 35, stk. 8. Denne mulighed gælder også i tilfælde omhandlet i nærværende direktivs artikel 2b, litra c)

6. Artikel 3, stk. 1, affattes således:

'1. Kommissionen kan påberåbe sig den i stk. 2-5 fastlagte procedure, når den før indgåelsen af en kontrakt finder, at der er begået en alvorlig overtrædelse af fællesskabsret vedrørende indgåelse af offentlige kontrakter i forbindelse med en udbudsprocedure, der er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2004/18/EF eller direktivet [om koncessioner].'

Artikel 45
Ændring af direktiv 92/13/EØF

I direktiv 92/13/EØF foretages følgende ændringer:

1. I artikel 1, stk. 1, foretages følgende ændringer:

a) Første og andet afsnit affattes således:

'Dette direktiv finder anvendelse på kontrakter som omhandlet i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/17/EF af 31. marts 2004 om samordning af fremgangsmåderne ved indgåelse af kontrakter inden for vand- og energiforsyning, transport samt posttjenester ("forsyningsvirksomhedsdirektivet") (1), medmindre sådanne kontrakter er undtaget i henhold til artikel 5, stk. 2, artikel 19-26, artikel 29 og 30 eller artikel 62 i nævnte direktiv.

Direktivet finder også anvendelse på koncessionskontrakter, der tildeles af de ordregivende myndigheder, som der henvises til i direktivet [om koncessioner], medmindre sådanne kontrakter er undtaget i henhold til artikel 8, 10, 11, 12, 14, 15 og 21 i nævnte direktiv. ;

b) Tredje afsnit affattes således:

'Medlemsstaterne træffer, for så vidt angår kontrakter, der er omfattet af direktiv 2004/17/EF eller direktivet [om koncessioner], de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at der effektivt og navnlig så hurtigt som muligt kan indgives klage over ordregivernes beslutninger på de betingelser, der er anført i artikel 2 til 2f i dette direktiv, med den begrundelse, at beslutningerne er i strid med fællesskabsret vedrørende offentlige kontrakter eller de nationale regler til gennemførelse heraf.'

2. Artikel 2a, stk. 2, ændres som følger:

a) Første afsnit affattes således:

'En kontraktindgåelse efter beslutningen om tildeling af en kontrakt, der er omfattet af direktiv 2004/17/EF eller direktivet [om koncessioner], kan først finde sted efter udløbet af en frist på mindst ti kalenderdage regnet fra dagen efter den dato, hvor tildelingsbeslutningen er blevet sendt til de berørte tilbudsgivere og ansøgere, hvis fremsendelsen er sket pr. telefax eller ad elektronisk vej, eller hvis fremsendelsen er

sket med et andet kommunikationsmiddel, efter udløbet af en frist på enten mindst 15 kalenderdage regnet fra dagen efter den dato, hvor tildelingsbeslutningen er blevet sendt til de berørte tilbudsgivere og ansøgere, eller mindst ti kalenderdage regnet fra dagen efter den dato, hvor beslutningen om tildeling af en kontrakt modtages.'

b) Fjerde afsnit, første led, affattes således:

'- en kort redegørelse for de relevante grunde, som omhandlet i artikel 49, stk. 2, i direktiv 2004/17/EF eller i artikel 35, stk. 7 i direktivet [om koncessioner], med forbehold af bestemmelserne i artikel 35, stk. 8, i nævnte direktiv og,'

3. Artikel 2b, litra a), affattes således:

'a) tilfælde, hvor direktiv 2004/17/EF eller direktivet [om koncessioner] ikke kræver forudgående offentliggørelse af en bekendtgørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*'

4. Artikel 2c affattes således:

'Artikel 2c

Når medlemsstaterne fastsætter, at en klage over en beslutning truffet af en ordregiver som led i eller i forbindelse med udbudsprocedure, der henhører under direktiv 2004/17/EF eller direktivet [om koncessioner], skal indgives inden udløbet af en bestemt frist, skal denne frist være på mindst ti kalenderdage regnet fra dagen efter den dato, hvor ordregiverens beslutning er blevet meddelt den berørte tilbudsgiver eller ansøger pr. telefax eller ad elektronisk vej, eller, hvis ordregiverens beslutning er sendt til tilbudsgiveren eller ansøgeren med et andet kommunikationsmiddel, enten mindst 15 kalenderdage regnet fra dagen efter den dato, hvor ordregiverens beslutning er blevet sendt til de berørte tilbudsgivere eller ansøgere eller mindst ti kalenderdage regnet fra dagen efter den dato, hvor ordregiverens beslutning modtages. Meddelelsen om ordregiverens beslutning til hver af tilbudsgiverne eller ansøgerne ledsages af en kort redegørelse for de relevante grunde. I tilfælde af klager over beslutninger som omhandlet i dette direktivs artikel 2, stk. 1, litra b), der ikke er omfattet af en specifik meddelelse, skal fristen være mindst ti kalenderdage regnet fra datoen for offentliggørelsen af den pågældende beslutning.

5. I artikel 2d foretages følgende ændringer:

a) Stk. 1, litra a) affattes således:

'a) hvis ordregiveren har tildelt en kontrakt uden forudgående offentliggørelse af en bekendtgørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*, selv om dette ikke er tilladt i henhold til direktiv 2004/17/EF eller direktivet [om koncessioner]'

b) Stk. 4, første led, affattes således:

'- ordregiveren finder, at tildeling af en kontrakt uden forudgående offentliggørelse af en bekendtgørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*, er tilladt i henhold til direktiv 2004/17/EF eller direktivet [om koncessioner]'

6. Artikel 2f, stk. 1, litra a), affattes således:

'- ordregiveren har offentliggjort en bekendtgørelse om indgåede kontrakter i overensstemmelse med artikel 43 og 44 i direktiv 2004/17/EF eller med artikel 26 og 27 i direktivet [om koncessioner], forudsat at en sådan bekendtgørelse indeholder begrundelsen for ordregiverens beslutning om at tildele kontrakten uden forudgående offentliggørelse af en bekendtgørelse i *Den Europæiske Unions Tidende*, eller'

- ordregiveren har underrettet de berørte tilbudsgivere og ansøgere om indgåelsen af kontrakten, forudsat at denne meddelelse indeholder en kort redegørelse for de relevante grunde, som omhandlet i artikel 49, stk. 2, i direktiv 2004/17/EF eller i artikel 35, stk. 7, i direktiv [om koncessioner], med forbehold af sidstnævnte direktivs artikel 35, stk. 8. Denne mulighed gælder også i tilfælde omhandlet i nærværende direktivs artikel 2b, litra c)'

7. Artikel 8, stk. 1, affattes således:

'1. Kommissionen kan påberåbe sig den i stk. 2-5 fastlagte procedure, når den før indgåelsen af en kontrakt finder, at der er begået en alvorlig overtrædelse af fællesskabsret vedrørende indgåelse af kontrakter i forbindelse med en udbudsprocedure, der er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 2004/17/EØF eller direktiv [om koncessioner], eller for så vidt angår artikel 27, litra a), i direktiv 2004/17/EØF, når det drejer sig om ordregivere, for hvilke denne bestemmelse finder anvendelse.'

AFSNIT VI

DELEGEREDE BEFØJELSER, GENNEMFØRELSESBEFØJELSER OG AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

Artikel 46

Udøvelse af delegerede beføjelser

1. Kommissionen tillægges beføjelser til at vedtage delegerede retsakter på de i denne artikel fastlagte betingelser.
2. De delegerede beføjelser i artikel 4, stk. 3, artikel 21, stk. 3, artikel 23, stk. 2, artikel 25, stk. 3, artikel 40, stk. 3, og artikel 52, stk. 2, tillægges Kommissionen for en ubegrænset periode fra den [datoen for dette direktivs ikrafttræden].
3. Den i artikel 4, stk. 3, artikel 21, stk. 3, artikel 23, stk. 2, artikel 25, stk. 3, artikel 40, stk. 3, og artikel 52, stk. 2, omhandlede delegation af beføjelser kan til enhver tid tilbagekaldes af Europa-Parlamentet eller Rådet. En afgørelse om tilbagekaldelse bringer delegationen af de beføjelser, der er angivet i den pågældende afgørelse, til ophør. Den får virkning dagen efter offentliggørelsen af afgørelsen i Den *Europæiske Unions Tidende* eller på et senere tidspunkt, der angives i afgørelsen. Den berører ikke gyldigheden af de delegerede retsakter, der allerede er i kraft.
4. Så snart Kommissionen vedtager en delegeret retsakt, giver den samtidigt Europa-Parlamentet og Rådet meddelelse herom.
5. En delegeret retsakt vedtaget i henhold til denne artikel træder kun i kraft, hvis hverken Europa-Parlamentet eller Rådet har gjort indsigelse inden for en frist på to måneder fra meddelelsen af den pågældende retsakt til Europa-Parlamentet og Rådet, eller hvis Europa-Parlamentet og Rådet inden udløbet af denne frist begge har informeret Kommissionen om, at de ikke agter at gøre indsigelse. Fristen forlænges med to måneder på Europa-Parlamentets eller Rådets initiativ.

Artikel 47

Hasteprocedure

1. Delegerede retsakter vedtaget i henhold til denne artikel træder i kraft straks og anvendes, så længe der ikke er gjort indsigelse i henhold til stk. 2. I meddelelsen til Europa-Parlamentet og Rådet af en delegeret retsakt anføres begrundelsen for anvendelse af hasteproceduren.
2. Europa-Parlamentet eller Rådet kan efter proceduren i artikel 46, stk. 5, gøre indsigelse mod en delegeret retsakt. I så fald skal Kommissionen ophæve retsakten straks efter Europa-Parlamentets eller Rådets meddelelse af afgørelsen om at gøre indsigelse.

Artikel 48
Udvalgsprocedure

1. Kommissionen bistås af Det Rådgivende Udvalg for Offentlige Aftaler, nedsat ved Rådets beslutning 71/306/EØF³⁵. Dette udvalg er et udvalg som defineret i forordning (EU) nr. 182/2011.
2. Når der henvises til dette stykke, anvendes artikel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011.

Artikel 49
Gennemførelse

1. Medlemsstaterne sætter de nødvendige love og administrative bestemmelser i kraft for at efterkomme dette direktiv senest den 30. juni 2014. De meddeler straks Kommissionen teksten til disse love og bestemmelser.

Disse love og bestemmelser skal ved vedtagelsen indeholde en henvisning til dette direktiv eller skal ved offentliggørelsen ledsages af en sådan henvisning. De nærmere regler for henvisningen fastsættes af medlemsstaterne.

2. Medlemsstaterne tilsender Kommissionen teksten til de vigtigste nationale retsfor skrifter, som de udsteder på det område, der er omfattet af dette direktiv.

Artikel 50
Overgangsbestemmelser

Henvisninger til artikel 1, stk. 3, litra a) og b) i direktiv 2004/17/EF og artikel 1, stk. 3 og 4, samt afsnit III i direktiv 2004/18/EF gælder som henvisninger til dette direktiv.

Artikel 51
Revision

Kommissionen reviderer de økonomiske virkninger for det indre marked som følge af anvendelse af tærskelværdierne i artikel 5 og aflægger beretning herom for Europa-Parlamentet og Rådet senest den 30. juni 2016.

Artikel 52
Ikrafttræden

Dette direktiv træder i kraft på den tyvende dag efter offentliggørelsen i Den Europæiske Unions Tidende.

³⁵ EFT L 185 af 16.8.1971, s. 15.

Artikel 53
Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstaterne.

Udfærdiget i Bruxelles, den .

På Europa-Parlamentets vegne
Formanden

På Rådets vegne
Formanden

BILAG I
LISTE OVER DE I ARTIKEL 2, STK. 1, NR. 5, OMHANDLEDE AKTIVITETER³⁶

NACE Rev. 1 ⁽¹⁾					CPV-kode
HOVEDAFDELING F			BYGGE- OG ANLÆGSVIRKSOMHED		
Hoved-gruppe	Gruppe	Under-gruppe	Beskrivelse	Bemærkninger	
45			Bygge- og anlægsvirksomhed	Denne hovedgruppe omfatter: opførelse af nye bygninger og bygværker, restaurering og almindelige reparationer.	45000000
	45.1		Forberedende byggepladsarbejder		45100000
		45.11	Nedrivning af bygninger; jordarbejder	Denne undergruppe omfatter: - nedrivning af bygninger og andre bygværker - rydning af byggepladser - jordarbejder: afgravning, påfyldning, nivellering og planering af byggepladser, grøftegravning, fjernelse af klippe og sten, sprængning osv. - klargøring til minedrift:	45110000

³⁶

Adskiller fortolkningen i CPV sig fra den i NACE, gælder CPV-nomenklaturen.

				<p>—</p> <p>- fjernelse af overjord og anden klargøring samt andet forberedende arbejde i forbindelse med mineanlæg</p> <p>Denne undergruppe omfatter også:</p> <p>- byggepladsafvanding</p> <p>- afvanding af landbrugs- og skovbrugsarealer.</p>	
		45.12	Prøveboringer og andre former for boringer	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <p>- prøveboringer og udtagning af prøver i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder, geofysiske og geologiske undersøgelser eller til lignende formål</p> <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <p>- boring af olie- og gasproduktionsbrønde, jf. 11.20</p> <p>- brøndboring, jf. 45.25</p> <p>- skaktsænkning, jf. 45.25</p> <p>- olie- og gasprospektering, geofysiske, geologiske og seismiske undersøgelser, jf. 74.20</p>	45120000

	45.2		Opførelse af bygninger eller dele heraf; anlægsarbejder		45200000
		45.21	Almindelige byggearbejder omfattende bygninger og ingeniørarbejde	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opførelse af alle former for bygninger og udførelse af anlægsarbejder - broer, veje anlagt på pæledæk, viadukter, tunneler og undergrundsbaner - fjernledningsnet: rørledninger, kommunikations- og elledninger - rørledninger, kommunikations- og elledninger inden for bydistrikter - underordnede arbejder inden for bydistrikter - samling og opførelse på stedet af præfabrikerede bygninger <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - servicevirksomhed i forbindelse med olie- og gasudvinding, jf. 11.20 - opførelse af komplette, præfabrikerede bygninger af dele - ikke af beton - som er af egen produktion, jf. 	<p>45210000</p> <p>Undtagen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 45213316 45220000 45231000 45232000

				<p>hovedgruppe 20, 26 og 28</p> <p>- bygge- og anlægsarbejder, undtagen opførelse af bygninger, i forbindelse med stadioner, svømmebassiner, sportshaller, tennisbaner, golfbaner og andre sportsanlæg jf. 45.23</p> <p>- installationsvirksomhed, jf. 45.3</p> <p>- færdiggørelse af bygninger, jf. 45.4</p> <p>- arkitekt- og ingeniørvirksomhed, jf. 74.20</p> <p>- byggeledelse i forbindelse med bygge- og anlægsarbejder, jf. 74.20</p>	
		45.22	Udførelse af tagdækning og tagkonstruktioner	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <p>- udførelse af tagkonstruktioner</p> <p>- udførelse af tagdækning</p> <p>- fugtisolering</p>	45261000
		45.23	Anlæg af veje, og flyvepladser og sportsanlæg	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <p>- anlæg af motorveje, veje, gader og andre køreveje og gangstier</p> <p>- anlæg af jernbaner</p> <p>- anlæg af start- og</p>	<p>45212212 og DA03</p> <p>45230000</p> <p>undtagen:</p> <p>- 45231000</p>

				landingsbaner til fly - anlægsarbejder i forbindelse med stadioner, svømmebassiner, sportshaller, tennisbaner, golfbaner og andre sportsanlæg - vejafstrikning og afmærkning af parkeringsbåse. Denne undergruppe omfatter ikke: - forberedende jordarbejder, jf. 45.11.	- 45232000 - 45234115
		45.24	Udførelse af vandbygningsanlæg	Denne undergruppe omfatter: - anlæg af: — - sejlløb, havne- og flodbygningsværker, lystbådehavne (marinaer), sluser osv. - dæmninger og diger - opmudring - arbejder under vand.	45240000
		45.25	Anden bygge- og anlægsvirksomhed, som kræver specialisering	Denne undergruppe omfatter: - bygge- og anlægsaktiviteter inden for et område, som er fælles for forskellige byggearbejder, og som kræver specialisering eller specialudstyr - udførelse af	45250000 45262000

				<p>fundamenter, herunder nedramning af pæle</p> <ul style="list-style-type: none"> - brøndboring, skaktsænkning - opstilling af stålprofiler, som ikke er af egen produktion - bøjning af stålprofiler - opmuring ogstensætning - opstilling og demontering af stilladser og arbejdsplatforme, herunder også udlejning heraf - opførelse/opstilling af skorstene og montering af industriovne. <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udlejning af stilladser uden opstilling og demontering, jf. 71.32. 	
	45.3		Bygningsinstallationsvirksomhed		45300000
		45.31	Elinstallationsvirksomhed	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <p>installation i bygninger eller andre bygværker af:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elkabler og elarmaturer - telekommunikations- 	<p>45213316</p> <p>45310000</p> <p>Undtagen:</p> <p>-</p> <p>45316000</p>

				<p>anlæg</p> <ul style="list-style-type: none"> - elektriske varmeanlæg - lokale antenneanlæg og radioantenner - brandalarmer - tyverialarmer - elevatorer og rullende trapper - lynafledere m.v. 	
		45.32	Isoleringsarbejder	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udførelse af varme-, lyd- eller vibrationsisolering i bygninger eller andre bygværker. <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - fugtisolering, jf. 45.22. 	45320000
		45.33	VVS-installatører og blikkenslagerforretninger	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - installation i bygninger eller andre bygværker af: — - rør- og sanitetsudstyr - gasarmaturer - varme-, ventilations-, køle- eller airconditionudstyr og -kanaler 	45330000

				- sprinkleranlæg. Denne undergruppe omfatter ikke: - installation af elektriske varmeanlæg, jf. 45.31.	
		45.34	Anden installationsvirksomhed	Denne undergruppe omfatter: - installation af belysnings- og signalanlæg til veje, jernbaner, lufthavne og havne - installation af armaturer og komponenter ikke andet steds nævnt i bygninger eller andre bygningsværker.	45234115 45316000 45340000
	45.4		Færdiggørelse af bygninger		45400000
		45.41	Stukkatørvirksomhed	Denne undergruppe omfatter: - udførelse i bygninger eller andre bygværker af indvendige og udvendige pudse- og stukkatørarbejder, herunder også af det underliggende pudslag.	45410000
		45.42	Tømrer- og bygningsnedkerforretninger	Denne undergruppe omfatter: - i- og opsætning af udstyr, som ikke er af egen produktion: døre, vinduer, dør- og vinduesrammer, elementkøkkener, trapper, butikstilbehør o.l. af træ eller andre materialer	45420000

				<p>- indvendige færdiggørelsesarbejder, som f.eks. lofter, vægbeklædning af træ, flytbare skillevægge m.v.</p> <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <p>- lægning af parketgulve og andre gulve af træ, jf. 45.43</p>	
		45.43	Udførelse gulvbelægninger vægbeklædning	af Denne undergruppe og omfatter: <ul style="list-style-type: none"> - udførelse i bygninger eller andre bygværker af arbejder vedrørende: — - væg- eller gulvfliser af keramik, beton eller tilhuggede sten - parket og anden gulvbelægning af træ, samt tæpper og gulvbelægninger af linoleum - herunder også af gummi eller plast - gulvbelægninger eller vægbeklædninger af terrazzo, marmor, granit eller skifer - tapet. 	45430000
		45.44	Maler- og glarmesterforretninger	Denne undergruppe omfatter: <ul style="list-style-type: none"> - indvendig og udvendig maling af bygninger 	45440000

				<ul style="list-style-type: none"> - maling af broer m.v. - isætning af glas, spejle m.v. <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - isætning af vinduer, jf. 45.42. 	
		45.45	Andet færdiggørelsesarbejde	<p>Denne undergruppe omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> - anlæg af private svømmebassiner - damprensning, sandblæsning og lign. af facader - andet færdiggørelsesarbejde i og på bygninger i.a.n. <p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - indvendig rengøring af bygninger og andre bygværker, jf. 74.70. 	45212212 og DA04 45450000
	45.5		Udlejning af entreprenørmateriel med betjeningspersonale		45500000
		45.50	Udlejning af entreprenørmateriel med betjeningspersonale	<p>Denne undergruppe omfatter ikke:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udlejning af entreprenørmateriel uden betjeningspersonale, jf. 71.32. 	45500000

(1) Rådets forordning (EØF) nr. 3037/90 af 9.10.1990 om Den Statistiske Nomenklatur for Økonomiske Aktiviteter i De Europæiske Fællesskaber (EFT L 293 af 24.10.1990, s. 1) senest ændret ved Kommissionens forordning (EØF) nr. 761/93

BILAG II
EU-LOVGIVNING, DER ER OMHANDLET I ARTIKEL 40, STK. 3

1. Direktiv 2009/33/EF³⁷.

BILAG III
AKTIVITETER, DER UDØVES AF ORDREGIVERE SOM OMHANDLET I
ARTIKEL 4

Dette direktivs bestemmelser om koncessioner, der tildeles af ordregivere, gælder for følgende aktiviteter:

1. For så vidt angår gas og varme:
- a) tilrådighedsstillelse eller drift af faste net til betjening af offentligheden i forbindelse med produktion, transport eller distribution af gas eller varme
 - b) levering af gas eller varme til disse net.

Når en ordregiver som omhandlet i artikel 4, stk. 1, nr. 2) og 3), leverer gas eller varme til net, som forsyner offentligheden, betragtes dette ikke som en aktivitet som omhandlet i første afsnit, når alle følgende betingelser opfyldt:

- c) den pågældende ordregivers produktion af gas eller varme er et uundgåeligt resultat af udøvelsen af en anden aktivitet end dem, der er omhandlet i punkt 2 til 4 i dette bilag
 - d) leveringen til det offentlige net kun tager sigte på en rationel udnyttelse af denne produktion og svarer til højst 20 % af ordregiverens omsætning beregnet som et gennemsnit over de sidste tre år, heri medregnet det løbende år.
2. For så vidt angår elektricitet:
- a) tilrådighedsstillelse eller drift af faste net til betjening af offentligheden i forbindelse med produktion, transport eller distribution af elektricitet
 - b) levering af elektricitet til disse net.

I dette direktiv omfatter elektricitetsforsyning produktion og engrossalg af elektricitet.

Når en ordregiver som omhandlet i artikel 4, stk. 1, nr. 2) og 3), leverer elektricitet til net, som forsyner offentligheden, betragtes dette ikke som en aktivitet som omhandlet i første afsnit, når alle følgende betingelser opfyldt:

- a) den pågældende ordregivers produktion af elektricitet finder sted, fordi forbruget af den producerede elektricitet er nødvendigt for udøvelsen af en

³⁷ EUT L 120 af 15.5.2009, s. 5.

anden aktivitet end dem, der er omhandlet i dette punkt eller i punkt 1, 3 og 4 i dette bilag

- b) leveringen til det offentlige net kun afhænger af ordregiverens eget forbrug og ikke har oversteget 30 % af dennes samlede energiproduktion beregnet som et gennemsnit over de sidste tre år, heri medregnet det løbende år.

3. For så vidt angår vand:

- a) tilrådighedsstillelse eller drift af faste net til betjening af offentligheden i forbindelse med produktion, transport eller distribution af drikkevand
- b) levering af drikkevand til disse net.

Dette direktiv gælder også for koncessioner, der tildeles eller tilrettelægges af ordregivere, som udøver en af de aktiviteter, der er omhandlet ovenfor, og som vedrører en af følgende aktiviteter:

- a) vandbygningsprojekter, kunstvanding eller dræning, forudsat at den mængde vand, der er bestemt til drikkevandsforsyning, udgør mere end 20 % af den samlede mængde vand, der stilles til rådighed ved hjælp af de nævnte projekter eller kunstvandings- og dræningsanlæg, eller
- b) bortledning eller rensning af spildevand.

Når en ordregiver som omhandlet i artikel 4, stk. 1, nr. 2, og artikel 4, stk. 2, leverer drikkevand til net, som forsyner offentligheden, betragtes dette ikke som en aktivitet som omhandlet i første afsnit, når alle følgende betingelser opfyldt:

- a) den pågældende ordregivers produktion af drikkevand finder sted, fordi forbruget af det producerede drikkevand er nødvendigt for udøvelsen af en anden aktivitet end dem, der er omhandlet i punkt 1 til 4 i dette bilag
- b) leveringen til det offentlige net kun afhænger af ordregiverens eget forbrug og ikke har oversteget 30 % af dennes samlede produktion af drikkevand beregnet som et gennemsnit over de sidste tre år, heri medregnet det løbende år.

4. Aktiviteter i forbindelse med tilrådighedsstillelse eller drift af net til trafikbetjening af offentligheden med jernbane, automatiske systemer, spurvogn, trolleybus, bus eller tovbane.

For transportydelse anses et net for at bestå, hvis driften foregår på betingelser, f.eks. vedrørende ruter, kapacitet og driftsfrekvens, der er fastsat af en kompetent myndighed i en medlemsstat.

5. Aktiviteter, der vedrører udnyttelse af et geografisk område til at stille lufthavne, søhavne eller havne ved indre vandveje eller andre transportterminaler til rådighed for virksomheder, der udfører lufttransport, søtransport eller transport ad indre vandveje.

6. Aktiviteter i forbindelse med tilrådighedsstillelse af:

- a) posttjenester på de vilkår, der er fastsat i litra c)
- b) andre tjenester end posttjenester, hvis disse tjenester leveres af en enhed, der også leverer posttjenester som defineret i andet afsnit, litra b), og når betingelserne i direktiv [afløseren for 2004/17/EF], artikel 27, stk. 1, ikke er opfyldt med hensyn til de tjenester, der falder ind under andet afsnit, litra b).

I forbindelse med dette direktiv, og uden at det berører direktiv 97/67/EF, forstås ved:

"postforsendelse": en adresseret forsendelse i den endelige form, den har på indleveringstidspunktet, uanset vægt. Ud over brevforsendelser omfatter sådanne forsendelser bl.a. bøger, kataloger, aviser og tidsskrifter samt postpakker indeholdende varer med eller uden kommerciel værdi, uanset vægt

- a) "posttjenester": tjenester, der består i indsamling, sortering, transport og omdeling af postforsendelser. Dette omfatter både tjenester, som hører under, og som ikke hører under den befordringspligt, der er fastsat ved direktiv 97/67/EF
- b) "andre tjenester end posttjenester": tjenester på følgende områder:
 - 1) forvaltning af kurérservice (både før og efter forsendelsen, herunder "mail room"-forvaltning)
 - 2) værdiforøgende tillægstjenester, der har forbindelse med og som udelukkende udføres med elektroniske hjælpemidler (herunder sikret fremsendelse af kodede dokumenter ad elektronisk vej, adressestyring og fremsendelse af rekommanderet elektronisk post)
 - 3) tjenester vedrørende postforsendelser, som ikke er omfattet af litra a), såsom uadresserede reklameforsendelser
 - 4) finanstjenester som defineret i CPV-referencenumrene 66100000-1 til 66720000-3 og i artikel 8, stk. 5, litra d), herunder især postanvisninger og gireringer
 - 5) filatelitjenester
 - 6) logistiske tjenester (tjenester, der kombinerer fysisk omdeling og/eller oplagring med funktioner, der ikke omfatter posttjenester),

7. Aktiviteter, der vedrører udnyttelse af et geografisk område til:

- a) udvinding af olie eller gas
- b) efterforskning efter eller udvinding af kul eller andet fast brændsel.

BILAG IV
OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I KONCESSIONSBEKENDTGØRELSER

1. Navn, id-nummer (hvis omhandlet i den nationale lovgivning), adresse (herunder NUTS-kode), telefon- og telefaksnummer, e-mail- og internetadresse på den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren og på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få yderligere oplysninger, såfremt det ikke er den samme.
2. Den ordregivende myndigheds eller anden ordregivers type og hovedaktivitet.
3. Hvis ansøgningerne skal indeholde tilbud: e-mail- eller internetadresse, hvor udbudsbetingelserne og evt. supplerende dokumenter er frit, direkte og fuldt tilgængelige uden vederlag.
4. Beskrivelse af kontrakten: art og omfang af bygge- og anlægsarbejder, art og mængde af varer, art og omfang af tjenesteydelser. Hvis koncessionen er opdelt i delkoncessioner, angives disse oplysninger for hver del. I givet fald beskrivelse af eventuelle optioner.
5. Referencenummer eller -numre i CPV-nomenklaturen. Hvis koncessionen er opdelt i delkoncessioner, angives disse oplysninger for hver del.
6. NUTS-koden for den primære byggeplads, hvor der er tale om bygge- og anlægskoncessioner, eller NUTS-koden for det primære leveringssted, hvor der er tale om tjenesteydelseskoncessioner; hvis koncessionen er opdelt i delkoncessioner, angives disse oplysninger for hver del.
7. Koncessionens eller koncessionernes anslåede samlede værdi; hvis koncessionen er opdelt i delkoncessioner, angives disse oplysninger for hver del sammen med en detaljeret metode til beregning af koncessionens anslåede samlede værdi, jf. artikel 6.
8. Når koncessionen skal opdeles i delkoncessioner: angivelse af, om der kan afgives tilbud på en, flere eller alle delkoncessioner; oplysning om en eventuel begrænsning af, hvor mange delkontrakter der kan tildeles en og samme tilbudsgiver.
9. Tidsramme for levering eller tilrådighedsstillelse af varer, bygge- og anlægsarbejder eller tjenesteydelser samt så vidt muligt koncessionens varighed.
10. Betingelser for deltagelse, herunder:
 - a) i relevante tilfælde oplysning om, hvorvidt koncessionen er forbeholdt beskyttede værksteder, eller om dens udførelse er forbeholdt programmer for beskyttet beskæftigelse
 - b) i relevante tilfælde oplysning om, hvorvidt udførelsen af tjenesteydelsen ved lov eller administrativ bestemmelse er forbeholdt en bestemt profession; henvisning til den pågældende lov eller administrative bestemmelse
 - c) en liste over og kort beskrivelse af udvælgelseskriterierne; eventuelle specifikke minimumskrav; angivelse af oplysningskrav (egenerklæringer, dokumentation).

11. Beskrivelse af den valgte tildelingsprocedure med oplysning om, hvorvidt proceduren skal gennemføres i faser, hvor mange ansøgere der kan få adgang til en given fase, og hvilke objektive kriterier, der skal benyttes til at udvælge de pågældende ansøgere.
 - a) Frist for indgivelse af ansøgninger.
 - b) Adresse, hvortil de skal sendes.
 - c) Det eller de sprog, de skal være affattet på.
12. Kriterier, der vil blive lagt til grund for tildeling af koncessionen.
13. Dato for afsendelse af bekendtgørelsen.
14. Navn og adresse på det organ, der er ansvarligt for klage- og i givet fald mæglingsprocedurer. Nøjagtige oplysninger om frister for klageprocedurer eller, om nødvendigt, navn, adresse, telefonnummer, telefaxnummer og e-mail-adresse på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få disse oplysninger.
15. Eventuelt særlige betingelser for udførelsen af koncessionen.
16. Adresse hvortil ansøgninger eller tilbud skal fremsendes.
17. Hvor der er tale om procedurer i én fase:
 - a) frist for modtagelse af tilbud, hvis den er forskellig fra fristen for indsendelse af ansøgninger
 - b) periode, i hvilken tilbudsgiveren er forpligtet af sit bud
 - c) dato, klokkeslæt og sted for åbningen af tilbud
 - d) personer, der har adgang til at overvære åbningen af tilbuddene.
18. I givet fald oplysning om krav til og vilkår for anvendelse af elektroniske kommunikationsmidler.
19. Oplysning om, hvorvidt koncessionen vedrører et EU-finansieret projekt og/eller program.

BILAG V
OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I BEKENDTGØRELSER OM
KONCESSIONSTILDELING

I. OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I BEKENDTGØRELSER OM KONCESSIONSTILDELING SOM OMHANDLET I ARTIKEL 27, STK. 1

1. Navn, id-nummer (hvis omhandlet i den nationale lovgivning), adresse (herunder NUTS-kode), telefon- og telefaxnummer, e-mail- og internetadresse på den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren og på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få yderligere oplysninger, såfremt det ikke er den samme.

2. Den ordregivende myndigheds eller anden ordregivers type og hovedaktivitet.
3. Referencenummer eller -numre i CPV-nomenklaturen.
4. NUTS-koden for den primære byggeplads, hvor der er tale om bygge- og anlægskoncessioner, eller NUTS-koden for det primære leveringssted, hvor der er tale om tjenesteydelseskoncessioner.
5. Beskrivelse af kontrakten: art og omfang af bygge- og anlægsarbejder, art og mængde af varer, art og omfang af tjenesteydelser. Hvis koncessionen er opdelt i delkoncessioner, angives disse oplysninger for hver del. I givet fald beskrivelse af eventuelle optioner.
6. Beskrivelse af den valgte tildelingsprocedure, og i givet fald begrundelse for, at tildelingen er sket uden forudgående offentliggørelse.
7. Kriterier, jf. artikel 39, der vil blive lagt til grund ved tildeling af koncessionen eller koncessionerne.
8. Dato for beslutningen eller beslutningerne om koncessionstildeling.
9. Antal modtagne tilbud vedrørende hver tildeling, herunder:
 - a) antal tilbud modtaget fra økonomiske aktører, som er små og mellemstore virksomheder
 - b) antal tilbud modtaget fra udlandet
 - c) antal tilbud modtaget elektronisk.
10. For hver tildeling: navn, adresse (herunder NUTS-kode), telefon- og telefaxnummer, e-mail- og internetadresse på den valgte tilbudsgiver, herunder:
 - a) angivelse af, om den valgte tilbudsgiver tilhører kategorien små og mellemstore virksomheder
 - b) angivelse af, om koncessionen er tildelt et konsortium.
11. Værdi og vigtigste finansielle betingelser for den tildelte koncession, herunder gebyrer og priser.
12. For hver tildeling i givet fald, hvor stor en andel del af koncessionen der vil kunne gives i underentreprise til tredjemand, samt værdien af denne andel.
13. Oplysning om, hvorvidt koncessionen vedrører et EU-finansieret projekt og/eller program.
14. Navn og adresse på tilsynsorganet og det organ, der er ansvarligt for klage- og i givet fald mæglingsprocedurer. Nøjagtige oplysninger om frister for klageprocedurer eller, om nødvendigt, navn, adresse, telefonnummer, telefaxnummer og e-post-adresse på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få disse oplysninger.

15. Dato(er) for og henvisning(er) til tidligere offentliggørelser i Den Europæiske Unions Tidende med relevans for den eller de koncessioner, der annonceres i denne bekendtgørelse.
16. Dato for afsendelse af bekendtgørelsen.
17. Detaljeret metode til beregning af koncessionens anslåede samlede værdi, jf. artikel 6.
18. Andre relevante oplysninger.

II. OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I BEKENDTGØRELSER OM KONCESSIONSTILDELING SOM OMHANDLET I ARTIKEL 27, STK. 2

1. Navn, id-nummer (hvis omhandlet i den nationale lovgivning), adresse (herunder NUTS-kode), telefon- og telefaxnummer, e-mail- og internetadresse på den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren og på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få yderligere oplysninger, såfremt det ikke er den samme.
2. Beskrivelse af kontrakten: art og omfang af bygge- og anlægsarbejder, art og mængde af varer, art og omfang af tjenesteydelser. Hvis koncessionen er opdelt i delkoncessioner, angives disse oplysninger for hver del. I givet fald beskrivelse af eventuelle optioner.
3. Referencenummer eller -numre i CPV-nomenklaturen.
4. Den ordregivende myndigheds eller anden ordregivers type og hovedaktivitet.
5. Dato for beslutningen eller beslutningerne om koncessionstildeling.
6. For hver tildeling: navn, adresse (herunder NUTS-kode), telefon- og telefaxnummer, e-post- og internetadresse på de økonomiske aktører, der har fået tildelt koncessionen.
7. Værdi og vigtigste finansielle betingelser for tildelingen, herunder gebyrer og priser.
8. Detaljeret metode til beregning af koncessionens anslåede samlede værdi, jf. artikel 6.

BILAG VI

OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I BEKENDTGØRELSER OM TILDELING AF KONCESSIONER VEDRØRENDE SOCIALE TJENESTEYDELSER OG ANDRE SPECIFIKKE TJENESTEYDELSER (ARTIKEL 27, STK. 1)

1. Navn, id-nummer (hvis omhandlet i den nationale lovgivning), adresse (herunder NUTS-kode), telefon- og telefaxnummer, e-mail- og internetadresse på den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren og på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få yderligere oplysninger, såfremt det ikke er den samme.
2. Den ordregivende myndigheds eller anden ordregivers type og hovedaktivitet.
3. Referencenummer eller -numre i CPV-nomenklaturen; hvis kontrakten er opdelt i delkontrakter, angives disse oplysninger for hver del.
4. Mindst en kort beskrivelse af tjenesteydelsernes art og omfang samt evt. bygge- og anlægsarbejder og tilvejebragte tjenesteydelser og varer.
5. Antal modtagne tilbud.
6. Værdi og vigtigste finansielle betingelser for tildelingen, herunder gebyrer og priser.

7. Navn, adresse (herunder NUTS-kode), telefon- og telefaksnummer, e-mail- og internetadresse på den eller de valgte økonomiske aktører.
8. Andre relevante oplysninger.

BILAG VII
OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I BEKENDTGØRELSER OM ÆNDRING
AF EN KONCESSION I DENS LØBETID I HENHOLD TIL ARTIKEL 42

1. Navn, id-nummer (hvis omhandlet i den nationale lovgivning), adresse (herunder NUTS-kode), telefon- og telefaksnummer, e-mail- og internetadresse på den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren og på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få yderligere oplysninger, såfremt det ikke er den samme.
2. Referencenummer eller -numre i CPV-nomenklaturen;
3. NUTS-koden for den primære byggeplads for koncessioner vedrørende offentlige bygge- og anlægsarbejder eller andre bygge- og anlægsarbejder eller NUTS-koden for det primære leveringssted for koncessioner vedrørende tjenesteydelser.
4. Beskrivelse af koncessionen før og efter ændringen: bygge- og anlægsarbejders art og omfang, arten og mængden eller værdien af varer samt arten og omfanget af tjenesteydelser.
5. Ændring af de finansielle betingelser for koncessionen i givet fald, herunder forhøjelser af priser eller gebyrer som følge af ændringen.
6. Beskrivelse af de omstændigheder, der har nødvendiggjort ændringen.
7. Dato for beslutningen om tildeling af koncessionen.
8. Navn, adresse (herunder NUTS-kode), telefon- og telefaksnummer, e-mail- og internetadresse på den eller de nye økonomiske aktører, hvis det er relevant.
9. Oplysning om, hvorvidt koncessionen vedrører et EU-finansieret projekt og/eller program.
10. Navn og adresse på tilsynsorganet og det organ, der er ansvarligt for klage- og i givet fald mæglingsprocedurer. Angivelse af frister for indgivelse af klager eller evt. navn, adresse, telefonnummer, telefaksnummer og e-post-adresse på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få disse oplysninger.
11. Dato(er) for og henvisning(er) til tidligere offentliggørelser i *Den Europæiske Unions Tidende* af relevans for den eller de kontrakter, som berøres af denne bekendtgørelse.
12. Dato for afsendelse af bekendtgørelsen.
13. Andre relevante oplysninger.

BILAG VIII
DEFINITION AF VISSE TEKNISKE SPECIFIKATIONER

I dette direktiv forstås ved:

1. "tekniske specifikationer" et af følgende:
 - a) for koncessioner vedrørende offentlige bygge- og anlægsarbejder eller andre bygge- og anlægsarbejder samtlige tekniske forskrifter, navnlig sådanne, der findes i koncessionsbetingelserne, som fastlægger krævede egenskaber for et materiale, et produkt eller et indkøb, således at det opfylder kravene til den anvendelse, som den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren har bestemt det til. Disse egenskaber omfatter miljø- og klimapræstation, udformning efter alle behov (herunder adgang for handicappede), overensstemmelsesvurdering, funktionsdygtighed, sikkerhed eller dimensioner, herunder procedurer for kvalitetssikring, terminologi, symboler, afprøvning og afprøvningsmetoder, emballering, mærkning og etikettering, brugsvejledning samt produktionsprocesser og -metoder i alle livscyklusfaser; de omfatter ligeledes regler for projektering og omkostningsberegning, betingelser for afprøvning, kontrol og aflevering af bygge- og anlægsarbejder samt konstruktionsteknik og konstruktionsmetoder samt alle andre tekniske forhold, som den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren ved almindelige eller særlige bestemmelser kan fastsætte vedrørende de færdige arbejder og de materialer eller dele, der indgår deri
 - b) i forbindelse med koncessioner vedrørende tjenesteydelser en specifikation, der indeholdes i et dokument, som fastlægger krævede egenskaber for et produkt eller en tjenesteydelse, som f.eks. kvalitetsniveau, miljø- og klimapræstation, udformning efter alle behov (herunder adgang for handicappede), overensstemmelsesvurdering, funktionsdygtighed, brugen af produktet, sikkerhed eller dimensioner, herunder forskrifter, der vedrører handelsbetegnelse og terminologi for produktet, symboler, prøvning og prøvningsmetoder, emballering, mærkning og etikettering, brugsvejledning, produktionsprocesser og -metoder i alle livscyklusfaser for tjenesteydelsen samt procedurer for overensstemmelsesvurdering
2. "standard": en teknisk specifikation, som er godkendt af et anerkendt standardiseringsorgan til gentagen eller konstant anvendelse, men hvis overholdelse normalt ikke er obligatorisk, og som falder ind under en af følgende kategorier:
 - a) international standard: en standard, der er vedtaget af en international standardiseringsorganisation, og som er offentligt tilgængelig
 - b) europæisk standard: en standard, der er vedtaget af en europæisk standardiseringsorganisation, og som er offentligt tilgængelig
 - c) national standard: en standard, der er vedtaget af en national standardiseringsorganisation, og som er offentligt tilgængelig
3. "europæisk teknisk godkendelse": positiv teknisk vurdering af et produkts egnethed til anvendelse til et bestemt formål, som bygger på, at produktet opfylder de væsentlige krav, der gælder for bygge- og anlægsarbejder, til grund for hvilke lægges materialets iboende egenskaber og de forskrifter, der gælder for dets ibrugtagning og

anvendelse. Europæiske tekniske godkendelser udstedes af et organ, der er godkendt hertil af medlemsstaten.

4. "fælles tekniske specifikationer": tekniske specifikationer, der er udarbejdet efter en af medlemsstaterne godkendt procedure, og som er blevet offentliggjort i *Den Europæiske Unions Tidende*
5. "teknisk reference": ethvert produkt fra europæiske standardiseringsorganer, bortset fra europæiske standarder, som er frembragt efter procedurer, der er afpasset efter udviklingen i markedsbehovene.

BILAG IX **KARAKTERISTIKA VEDRØRENDE OFFENTLIGGØRELSE**

1. Offentliggørelse af bekendtgørelser

De bekendtgørelser, der er omhandlet i artikel 26 og 27, skal sendes af de ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne til Den Europæiske Unions Publikationskontor og offentliggøres i overensstemmelse med følgende regler:

Bekendtgørelser, jf. artikel 26 og 27, skal offentliggøres af Den Europæiske Unions Publikationskontor

Den Europæiske Unions Publikationskontor sender den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren en bekræftelse af den i artikel 28, stk. 5, omhandlede offentliggørelse.

2. Offentliggørelse af supplerende oplysninger

De ordregivende myndigheder henholdsvis ordregiverne skal offentliggøre samtlige udbudsbetingelser og supplerende dokumenter på internettet.

3. Format og regler for elektronisk fremsendelse af bekendtgørelser

Formatet og proceduren for elektronisk fremsendelse af bekendtgørelser som fastlagt af Kommissionen findes på internetadressen "<http://simap.europa.eu>".

BILAG X **TJENESTEYDELSER OMHANDLET I ARTIKEL 17**

CPV-kode	Beskrivelse
7511000-4 og 85000000-9 til 85323000-9 (undtagen 85321000-5 og 85322000-2)	Sundheds- og socialvæsen
75121000-0, 75122000-7, 75124000-1	Administrative tjenester på uddannelsesområdet, sundhedsområdet og det kulturelle område

75300000-9	Lovpligtig socialsikring
75310000-2, 75311000-9, 75312000-6, 75313000-3, 75313100-4, 75314000-0, 75320000-5, 75330000-8, 75340000-1	Sociale ydelser
98000000-3	Andre kollektive, sociale og personlige tjenesteydelser
98120000-0	Tjenester ydet af fagforeninger
98131000-0	Tjenester ydet af religiøse sammenslutninger

BILAG XI

EU-LOVGIVNING, DER ER OMHANDLET I ARTIKEL 4, STK. 3, LITRA b)

Rettigheder, der er givet gennem en procedure, hvor der er sikret tilstrækkelig offentlighed, og hvor overdragelsen af disse rettigheder var baseret på objektive kriterier, udgør ikke "særlige eller eksklusive rettigheder" som defineret i dette direktiv. Følgende angiver procedurer, som på forhånd sikrer tilstrækkelig gennemsigtighed, for tilladelser på grundlag af andre EU-retsakter, som ikke udgør "særlige eller eksklusive rettigheder" som defineret i dette direktiv:

- a) Tildeling af tilladelse til at drive naturgasfaciliteter i overensstemmelse med proceduren i artikel 4 i direktiv 98/30/EF.
- b) Tilladelse til eller udbudsbekendtgørelse om anlæg af nye kraftværker i overensstemmelse med bestemmelserne i direktiv 96/92/EF.
- c) Udstedelse i overensstemmelse med procedurerne i artikel 9 i direktiv 97/67/EF af tilladelser til at levere posttjenester med eller uden eneret.
- d) Procedure for udstedelse af tilladelse til at udføre aktiviteter vedrørende udnyttelse af kulbrinter i overensstemmelse med direktiv 94/22/EF.
- e) Offentlige tjenesteydelseskontrakter som defineret i forordning (EF) nr. 1370/2007, som er tildelt på grundlag af en konkurrencebaseret udbudsprocedure i overensstemmelse med forordningens artikel 5, stk. 3.

BILAG XII

KRAV TIL ANORDNINGER TIL ELEKTRONISK MODTAGELSE AF BUD OG ANSØGNINGER

1. Anordninger til elektronisk modtagelse af bud og ansøgninger skal ved tekniske midler og passende procedurer mindst garantere følgende:
 - a) det nøjagtige tidspunkt og den nøjagtige dato for modtagelse af bud og ansøgninger kan fastslås med sikkerhed

- b) det kan med rimelighed sikres, at ingen kan få adgang til oplysninger, som er fremsendt i medfør af disse krav, før udløbet af de fastsatte frister
- c) det kan ved overtrædelse af dette forbud med rimelighed sikres, at overtrædelsen klart kan spores
- d) kun bemyndigede personer kan fastsætte eller ændre datoerne for åbning af de modtagne oplysninger
- e) i koncessionstildelingsprocedurens forskellige stadier må kun bemyndigede personer, der optræder sammen, få adgang til alle eller en del af de indsendte oplysninger
- f) de bemyndigede personer, der optræder sammen, kan kun få adgang til de indsendte oplysninger efter den anførte dato
- g) oplysninger, som er modtaget og åbnet i overensstemmelse med disse krav, er kun tilgængelige for personer, der er bemyndiget til at få kendskab hertil
- h) godkendelse af bud skal være i overensstemmelse med kravene i dette bilag.

BILAG XIII
OPLYSNINGER, DER SKAL ANGIVES I FORHÅNDSMEDDELELSER OM
KONCESSIONER VEDRØRENDE SOCIALE TJENESTEYDELSER OG ANDRE
SPECIFIKKE TJENESTEYDELSER
(som omhandlet i artikel 26, stk. 3)

1. Navn, id-nummer (hvis omhandlet i den nationale lovgivning), adresse (herunder NUTS-kode), telefon- og telefaksnummer, e-mail- og internetadresse på den ordregivende myndighed eller anden kontraherende ordregiver og på det kontor, hvortil der kan rettes henvendelse for at få yderligere oplysninger, såfremt det ikke er den samme.
2. I givet fald e-mail- eller internetadresse, hvor udbudsbetingelserne og evt. supplerende dokumenter kan konsulteres.
3. Den ordregivende myndigheds eller anden ordregivers type og hovedaktivitet.
4. Referencenummer eller -numre i CPV-nomenklaturen; hvis kontrakten er opdelt i delkontrakter, angives disse oplysninger for hver del.
5. NUTS-koden for det primære leveringssted for koncessioner vedrørende tjenesteydelser.
6. Beskrivelse af de tjenesteydelser og evt. tilhørende bygge- og anlægsarbejder og varer, der skal indkøbes.
7. Koncessionens eller koncessionernes anslåede samlede værdi; hvis koncessionen er opdelt i delkoncessioner, angives disse oplysninger for hver del.

8. Betingelser for deltagelse.
9. Frist(er), i givet fald, for at kontakte den ordregivende myndighed henholdsvis ordregiveren med henblik på deltagelse.
10. I givet fald en kort beskrivelse af den anvendte tildelingsprocedures hovedtræk.
11. Andre relevante oplysninger.